

خبرنامه، سال چهاردهم، شماره ۵۳ ■ زمستان ۱۳۹۳

سخن اول

فلسفه در این زمان به چه کار می‌آید؟ رضا داوری اردکانی

اخبار و گزارش‌ها

یکصد و دهمین جلسه مجمع عمومی فرهنگستان علوم

درگذشت استاد فقید شادروان آقای دکتر مرتضی سهرابی

مراسم تجلیل از استادان، مهندسان و دانشمندان جوان برجسته مهندسی کشور

امضای تفاهم‌نامه همکاری میان فرهنگستان علوم و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهوری در

نشست گرامیداشت روز جهانی آینده در فرهنگستان علوم

اولین دوره معرفی و نگهداشت مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور

انتشار دو شماره فصلنامه آموزش مهندسی ایران

اعضا

سخنان دکتر یوسف ثبوتی در مجمع عمومی فرهنگستان به مناسبت سال جهانی نور، ۲۰۱۵

اتکا به علم و فناوری تنها راه پیشرفت کشور است؛ گفتاری از دکتر فتح‌الله مضطرزاده

خطر و ریسک زلزله در تهران؛ سخنرانی دکتر مهدی زارع

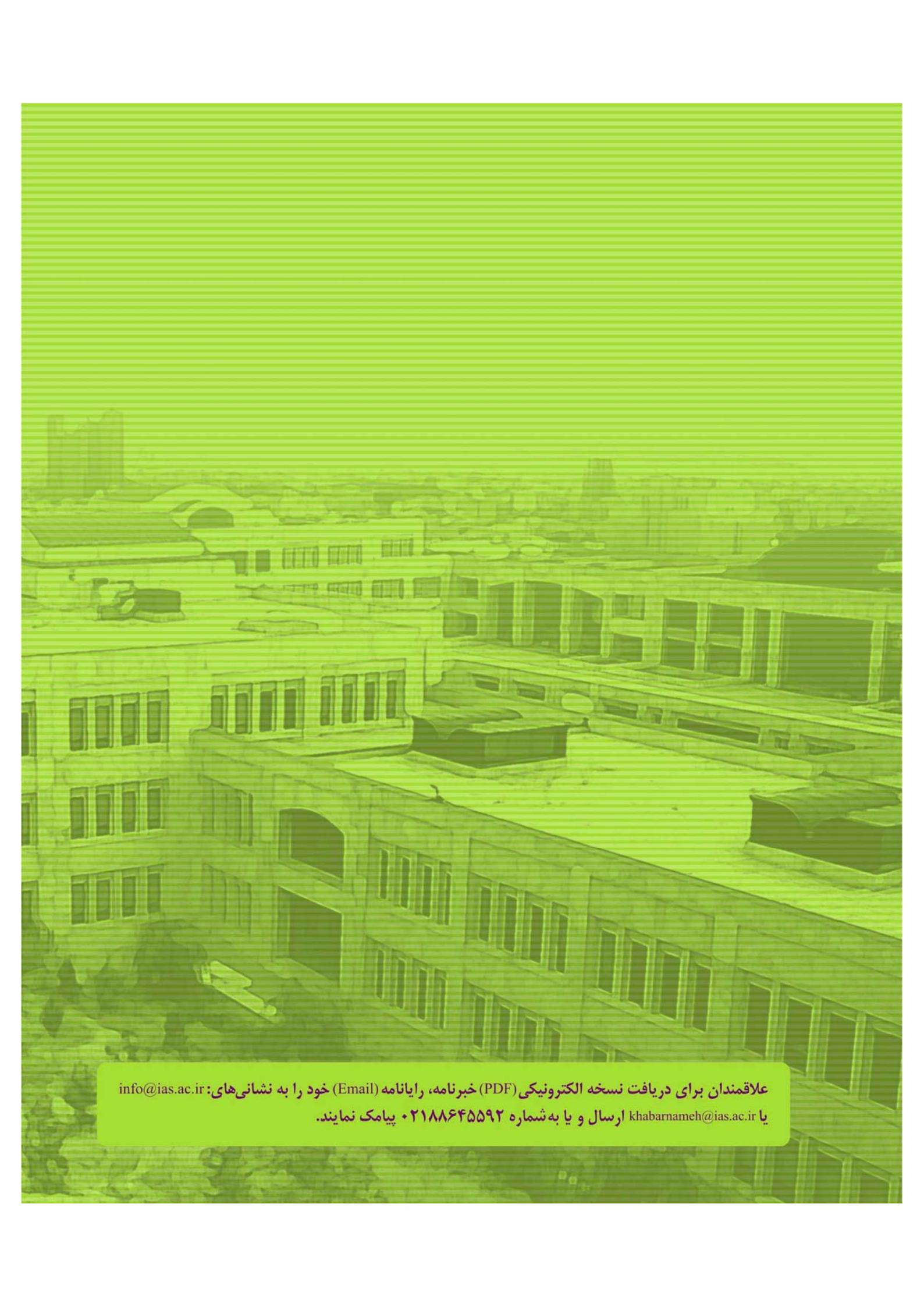
معرفی

خلاصه‌ای از فعالیت‌های علمی و مهندسی برگزیدگان

گروه‌های علوم مهندسی و علوم کشاورزی فرهنگستان علوم در سال ۱۳۹۳

انجمن سلطنتی کانادا

کتاب

علاقمندان برای دریافت نسخه الکترونیکی (PDF) خبرنامه، رایانامه (Email) خود را به نشانی‌های: info@ias.ac.ir یا khbabarnameh@ias.ac.ir ارسال و یا به شماره ۰۲۱۸۸۶۴۵۵۹۲ پیامک نمایند.

فرهنگستان علوم
جمهوری اسلامی ایران

The Academy of Sciences
Islamic Republic of Iran

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فرهنگستان علوم
جمهوری اسلامی ایران

The Academy of Sciences
Islamic Republic of Iran

خبرنامه، سال چهاردهم، شماره ۵۳ ■ زمستان ۱۳۹۳
به همراه ضمیمه «مسائل تاریخی و قدرت سیاست»

صاحب امتیاز: فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران

مدیر مسئول: دکتر رضا داوری اردکانی

مدیر داخلی: مهندس سیدعلی پزشکی

مدیر هنری: مجید میرابزاده

نشانی: تهران، بزرگراه شهید حقانی، خروجی فرهنگستان‌های
جمهوری اسلامی ایران و کتابخانه ملی، فرهنگستان علوم، دفتر ریاست
کدپستی: ۱۵۳۷۶۳۳۱۱۱ - صندوق پستی: ۱۹۳۹۵/۵۳۱۸

تلفن: ۸۸۶۴۵۵۹۲ - دورنگار: ۸۸۶۴۵۵۹۸

تارنما: www.ias.ac.ir - رایانامه: info@ias.ac.ir

شماره سامانه پیامک فرهنگستان: ۰۲۱۸۸۶۴۵۵۹۲

«مسئولیت مطالب به عهده گویندگان و نویسندگان است»

فهرست

سخن اول

- فلسفه در این زمان به چه کار می‌آید؟

۶

■ اخبار کوتاه

- سخنان دکتر یوسف ثبوتی در مجمع عمومی فرهنگستان به مناسبت

سال جهانی نور، ۲۰۱۵

رضا داوری اردکانی

- اتکا به علم و فناوری تنها راه پیشرفت کشور است؛

دکتر فتح‌الله مضطرزاده

۱۱

■ اخبار و گزارش‌ها

- جلسات شورای علمی

- یکصد و دهمین جلسه مجمع عمومی فرهنگستان علوم

- جلسات شورای پژوهشی

- جایزه رضا داوری اردکانی اعطا می‌شود

- درگذشت دکتر مرتضی سهرابی عضو پیوسته فرهنگستان علوم

- درگذشت دکتر مرادعلی زهری عضو وابسته گروه علوم کشاورزی

- انتشار مجموعه مقالات و سخنرانی‌های سمینار مشترک چالش‌های

آموزش ریاضی

- مراسم تجلیل از استادان، مهندسان و دانشمندان جوان برجسته

مهندسی کشور

- امضای تفاهم‌نامه همکاری میان فرهنگستان علوم و معاونت علمی و

فناوری رئیس‌جمهوری

- دوازدهمین سمینار افق‌های آینده مهندسی برق و کامپیوتر

- اولین دوره معرفی و تجلیل از مهندسان برجسته کشاورزی و منابع

طبیعی کشور

- گرامیداشت دکتر محمدرضا عارف در دانشگاه یزد

- انتشار دو شماره فصلنامه آموزش مهندسی ایران

معرفی

- برگزیدگان گروه‌های علوم مهندسی و علوم کشاورزی فرهنگستان علوم

در سال ۱۳۹۳

- انجمن سلطنتی کانادا

کتاب

- علم، اخلاق و سیاست

- دین و چالش‌های جهان معاصر (دو مجلد)

- گلکاری؛ مبانی و گونه‌ها

- الاغراض الطبییه و المباحث العلائیه (دو جلد)

- Thermo - Mechanical Buckling of Composite

Plates and Shells

- Theory of Elasticity and Thermal Stresses

فلسفه در این زمان به چه کار می آید؟

نیامد و چنانکه دیدیم اروپا و آمریکا به شیخ کمونیسم که به قول مارکس «اروپا را فراگرفته بود» تسلیم نشدند و در برابر آن سر فرو نیاوردند تا اینکه با وقوع دو جنگ جهانی تعارض‌های درونی تاریخ جهان آشکار شد و گرچه قدرت تکنیکی اروپا و آمریکا همچنان افزایش می‌یافت پیوستگی درونی و امیدش به آینده رو به سستی و ضعف می‌گذاشت. جنگ‌های جهانی، هم نشانه ضعف بود و هم ضعف‌ها را شدت بخشید. از جمله اوصاف خاص این جنگ‌ها یکی هم این بود که پیروز نداشت و هر دو طرف جنگ به جای اینکه غنیمتی به دست آورند چیزهایی را از دست دادند. درست است که اروپا با پرداخت هزینه‌های بسیار سنگین جنگ دوم جهانی غده چرکین نازیسم را از صورت خود محو کرد و اتحاد جماهیر شوروی دامنه نفوذ و قدرت خود را در اروپای شرقی و بعضی مناطق دیگر گسترش داد و آمریکا سودای دخالت در امور کشورها در سراسر روی زمین را در سر پرورد، اما درد اروپا تنها نازیسم نبود و با گسترش نفوذ شوروی و استقرار جمهوری‌های به اصطلاح دموکراتیک در اروپای شرقی گشایشی در کار جهان پدید نیامد. اصلاً نازیسم نشانه بود. آلمان در جنگ دوم شکست خورد اما قدرتهای بزرگ اروپایی هم

جهان کنونی با جهان‌های قدیم لاقبل دو تفاوت عمده دارد. یکی اینکه در آن غایت علم و عمل، بشر است و دیگر اینکه بشر با علم تکنولوژیک جهان خود را می‌سازد. انسان غربی پس از آنکه در رنسانس با جنبش‌ها و تکان‌های شدید روحی و فکری و سیاسی و اخلاقی از قرون وسطی پیوند برید، در قرون هفدهم و هجدهم خود را در برابر افق عالمی یافت که می‌بایست با کوشش و امید به آینده و اعتماد به خرد انسانی ساخته شود. این عالم در طی مدت دو قرن به صورتی بالنسبه متناسب و متعادل قوام یافت و پیشرفت کرد ولی این پیشرفت و ثبات نمی‌توانست به صورتی که از ابتدای قرن هجدهم تصور می‌شد دوام یابد. در اواسط قرن نوزدهم مارکس از آشوب نهفته در بطن سرمایه‌داری گفت اما قبل از آن، این نویسندگان روس بودند که در ورای آینده آزادی و صلح و رفاه، نیستانگاری را کشف کردند و داستایوفسکی حتی صورت بی‌گناه نیستانگاری تروریست را نیز دید و وصف کرد. این کشف مایه اصلی ایستادگی روسیه در برابر غرب و غربی‌شدن بود. در پایان قرن نوزدهم بحران تجدد به تدریج شدت می‌یافت. مع‌هذا تا اوایل قرن بیستم یا لاقبل تا آغاز جنگ جهانی اول، مانع و رادع بزرگی در برابر این پیشرفت پیش

به جای اینکه غنیمتی از آن جنگ به دست آورند پایه قدرت استعمارشان سست یا ویران شد. زیرا در جهان، دو قطب شرق و غرب به وجود آمد که سردمدار غربیش آمریکا بود. وقتی پای آمریکا به سیاست جهان باز شد این کشور دیگر به قدرت اول در جهان غرب مبدل شده بود و می‌خواست قدرت نظامی و سیاسی‌اش را بر همه تحمیل کند و البته، داعیه نمایندگی لیبرال‌دموکراسی هم داشت هرچند که این داعیه با سیاستی که در داخل و خارج و بخصوص در شرق دور و در همه جهان پیش گرفت، رنگ باخت زیرا در بعضی مواقع اولین اصول دموکراسی نیز زیر پا گذاشته شد و حتی بعضی صاحب‌نظران آمریکایی حکم دادند که برای مبارزه با تروریسم شکنجه نیز مباح و گاهی ضروری است. با این پیش‌آمد به نظم نوین جهانی با سابقه دویست‌ساله‌اش جلوه دینی نیز داده شد. آمریکا وقتی از اصل مونروئه (اصل عدم مداخله در خارج) رو گرداند، خیلی زود پایش در باتلاق جنگ‌ها و شورش‌های محلی بخصوص در شرق آسیا و آمریکای لاتین فرو رفت. در سوی دیگر هم افزایش اقتدار نظامی و سیاسی شوروی اثر مستقیم و غیرمستقیم بر نهضت‌های ضد استعماری داشت اما آن نهضت‌ها به جایی که باید نرسید. نهضت‌های ملی شکست خوردند و سایه جنگ سرد همه‌جا گسترده شد. این جنگ حدود چهل سال ادامه داشت و وقتی به پایان رسید بعضی سیاستمداران و بخصوص آمریکایی‌هاشان، ذوق‌زده شدند و گمان کردند که دوران حکمروایی بی‌رقیب لیبرال‌دموکراسی فرا رسیده است. اما به زودی دریافتند که انقراض اتحاد جماهیر شوروی نه پایانی برای جنگ سرد و نه نشانه پیروزی لیبرال‌دموکراسی بوده است. ظاهراً جنگ سرد هم مثل دو جنگ جهانی پیروز نداشته است. کسانی که در آمریکا از پایان ایدئولوژی و پایان تاریخ گفتند خیلی زود متوجه شدند که اگر صورت رسمی و مسلط سوسیالیسم شکست خورد و بی‌اعتبار شد، لیبرال‌دموکراسی هم کاملاً روسفید از کوره آزمایش بیرون نیامد. وانگهی مشکل جهان کنونی سوسیالیسم و کاپیتالیسم و لیبرالیسم نیست؛ بلکه تیرگی افق آینده است. آینده جهانی که نود درصد جمعیتش در کشورها و مناطق توسعه‌نیافته و در حال توسعه به سر می‌برند و می‌خواهند به جایی برسند که جهان توسعه‌یافته رسیده است. اینان چه آینده‌ای دارند؟ جهان در حال توسعه اگر آینده‌ای داشته باشد، آینده‌اش همان گذشته یا وضع کنونی جهان توسعه‌یافته است. یعنی مردم جهان توسعه‌نیافته می‌خواهند به جایی برسند که جهان توسعه‌یافته پیش از آن به آنجا رسیده است و دریا که رسیدن به گذشته جهان توسعه‌یافته نیز کاری آسان نیست و می‌بینیم که راه توسعه در بیشتر مناطق جهان به کندی و با بی‌نظمی پیموده می‌شود. وجه دیگر مسئله این است که اگر جهان

کسانی که ضربان نبض زندگی و زمان خود اعم از زمان توسعه‌یافته یا توسعه‌نیافته را اندکی حس کنند می‌توانند از خود بپرسند امید قرن هجدهم از کجا آمد و چرا این امید به بی‌امیدی قرن بیستم و بیست و یکم رسید. طرح این پرسش همان گام‌نهادن در ساحت فلسفه است. این فلسفه است که می‌پرسد جهان امیدوار چرا امیدش را از دست داد، آیا به مقصد و پایان راه رسید یا به پایان و به مراد نرسیده بی‌امید شد؟ اکنون نه فقط فیلسوفان بلکه سیاستمداران و جامعه‌شناسان و معلمان اخلاق ناگزیرند که به این معانی بیندیشند

توسعه‌نیافته به منزل توسعه نرسد تضادها و تعارض‌های موجود در جهان افزایش می‌یابد و اگر برسد با همان مشکلی رو به رو می‌شود که در برابر جهان توسعه‌یافته کنونی وجود دارد. یعنی رمقی پیش روی خود نمی‌بیند و نمی‌داند به کجا باید برود. بنیانگذاران تجدد، تجدد را جهانی می‌دیدند اما تجدد منطقه‌ای شده است. با راحت‌طلبی می‌توان در اکنون خیالی سکونت کرد و گفت غم مشکلات و مسائل فردا را نباید خورد و «چو فردا شود فکر فردا کنیم». ولی مشکل همین امروز پیش آمده است یا درست بگوییم همه مردم جهان در راه توسعه، با دشواری‌های بزرگ مواجهند و این دشواری‌ها تعارض‌های درونی جامعه‌هایشان را آشکارتر ساخته و کسانی را به راه‌های افراط و تفریط و تروریسم و ویرانگری و انواع فساد کشانده است. توسعه‌یافته‌ها مدام به کار تولید وسایل نوشده و نوشونده تکنولوژی سرگرمند و همه مردم جهان را نیز مشغول کرده‌اند و می‌کنند. آنها حتی اگر در جامعه بی‌امید (و نه نومی‌د که میان بی‌امیدی و نومی‌دی تفاوت‌هاست) و نیست‌انگار خود احساس غربت نکنند با بحران‌های اقتصادی و گسترش فساد روحی و اخلاقی و خطرهای ناشی از توسعه تکنولوژی جنگ و پایان یافتن منابع انرژی چه می‌توانند بکنند؟ کسانی که ضربان نبض زندگی و زمان خود اعم از زمان توسعه‌یافته یا توسعه‌نیافته را اندکی حس کنند می‌توانند از خود بپرسند امید قرن هجدهم از کجا آمد و چرا این امید به بی‌امیدی قرن بیستم و بیست و یکم رسید. طرح این پرسش همان گام‌نهادن در ساحت فلسفه است. این فلسفه است که می‌پرسد جهان امیدوار چرا

امیدش را از دست داد، آیا به مقصد و پایان راه رسید یا به پایان و به مراد نرسیده بی‌امید شد؟ اکنون نه فقط فیلسوفان بلکه سیاستمداران و جامعه‌شناسان و معلمان اخلاق ناگزیرند که به این معانی بیندیشند. این قبیل پرسش‌ها را فیلسوفان جعل نمی‌کنند که بگوییم اگر آنها نباشند مشکل‌های فلسفی هم نیست. این پرسش‌ها در جهان وجود دارند و چون هستند کسانی آنها را در زبان طرح می‌کنند. مسائل فلسفی را فیلسوفان جعل نکرده‌اند. فلسفه هم بر حسب اتفاق به وجود نیامده و حاصل ذوق و سلیقه کسانی مثل سقراط و ابن‌سینا و دکارت و هگل نیست. این فیلسوفان با گوش‌دادن به سخن زمان فیلسوف شده‌اند. سقراط که خود را مامای افکار می‌دانست همین را می‌گفت. ابن‌سینا نیز در طی عمر بالنسبه کوتاه خود کوشید که مسائل عالم خود را در چارچوب تفکر فلسفی طرح کند و راه عقل را نشان دهد. بیهوده و بی‌وجه نیست که فلسفه در عالم اسلام در میان شیعیان که زمان را خالی از امام و راهنما نمی‌دانستند و پاسخ مسائل در نظرشان از پیش معلوم نبود، پدید آمد. ما هنوز به درستی تحقیق نکرده‌ایم که فلسفه در عالم اسلام چه شأن و مقامی داشته و در تقدیر غربانه خود چه اثری بخصوص در علوم کلام و اصول فقه و احیاناً تفسیر و بالاخره در شیوه زندگی مردمان و در اخلاق و سیاست داشته است. اما این حادثه را نمی‌توانیم کوچک و بی‌اهمیت بینگاریم که فلسفه و علم یونانی مورد توجه مسلمانان قرار گرفت و از میان آنان نیز این مردم ایران بودند که به آن اقبال کردند و راه تفکر و دانش را دانایی را ادامه دادند که بهره علمشان به اروپا هم رسید. اگر در این دوران، نسبت میان فلسفه و سیاست چندان روشن نیست و کوشش فارابی در قرار دادن سیاست بر مبنای فلسفه نظری در تاریخ فلسفه اسلامی ادامه نیافته است، وقتی به دکارت و کانت می‌رسیم این پیوند کاملاً آشکار است. دکارت نظام جهان را چنان وصف کرد که آدمی در کانون جهان به عنوان صاحب اختیار قدرتمند ظاهر شد تا طبیعت را که با او بیگانگی دارد از طریق قهر علمی استخدام کند اما از نیمه دوم قرن نوزدهم پریشانی و اضطراب در زندگی و جان‌ها ظاهر شد و در شعر و تفکر هم انعکاس یافت. اکنون صورت خیالی بهشت زمینی قرن هجدهم رنگ باخته و تقریباً گم شده است و هیچ‌کس به درستی نمی‌داند که کار این جهان به کجا می‌کشد.

۱- در جهان کنونی نظم غالب نظم تجدد است اما گروه‌هایی از مردم هنوز در زمان قبل از تجدد به سر می‌برند و کسانی نیز هستند که گرچه مدام سودای تجدد در سر دارند به خیالی از آن قانعند. یعنی دلشان در بند جایی است و سرشان سودای دیگر دارد و در نتیجه دستشان توانا نیست. هیچ یک از دو گروه اخیر با زمان و تاریخ تجدد پیوند ندارند. زمان

تجدد صورت‌ها و جلوه‌های متفاوت دارد و حداقل به دوران‌های توسعه‌یافتگی و توسعه‌نیافتگی یا در حال توسعه یافتن تقسیم می‌شود. زمان توسعه‌نیافتگی زمانی نیست که میان زمان قبل از تجدد و زمان تجدد باشد و حتی نباید آن را دوران انتقال دانست زیرا زمان توسعه‌نیافتگی نه زمان تجدد است و نه زمان قبل از تجدد و شاید جز شبی از زمان نباشد به این جهت ساکنان این زمان گرچه می‌پندارند که در کار و راه تحقق آینده دلخواه خویشند، صورتی از «کنون» را تکرار می‌کنند که اکنون معلق است. یعنی اکنونی که از گذشته بریده و به آینده نپیوسته است. این اکنون، اکنون توسعه‌نیافتگی است که نشانه‌های آن را در همه‌جا و بخصوص در گفتارهای رسمی نیمه‌سیاسی نیمه‌فرهنگی به وفور می‌توان یافت. این اکنون بی‌تاریخ یا بیرون‌افتاده از تاریخ همان شبه زمان توسعه‌نیافتگی است. این هر سه وضع همزمانند (مردم متعلق به پیش از تجدد هم اگر در زمان تقویمی کنونی باشند با مردم جهان توسعه‌یافته و در راه توسعه همزمانند و عجب اینکه آثار آنها گاهی در یک خانه با هم فراهم می‌آیند چنانکه ممکن است هیأت بطلمیوسی و شرح کتاب المجسطی را از طریق وبسایت به دانشجویانی که به جمع میان سنت و تجدد علاقه دارند آموزش داد). مردمی که از زمان و تاریخ قدیم دور افتاده و هنوز به تجدد نپیوسته‌اند به هیچ‌یک از دو زمان تعلق ندارند. اینها اگر طالب ورود به تاریخ و سکونت در زمان آینده هستند باید به زمان خود یا به بی‌زمانی بیندیشند. فی‌المثل اکنون ایرانی مسلمان باید بیندیشد که در کدام زمان و قرن به سر می‌برد؟ قرن بیست و یکم میلادی یا قرن پانزدهم هجری قمری؟ و شاید به هیچ‌یک از این دو زمان و تاریخ تعلق نداشته باشد. او در روزی از روزهای تقویم به دنیا آمده و شاید ده‌ها سال در قرن بیستم و بیست و یکم میلادی زندگی کرده باشد. اگر قرن بیستم تفکر و ادب و علم و تعلیم و تربیت و اقتصاد و سیاست خاص دارد و با اینها تعین یافته است شاید علم و مدرسه و معاش و سیاست زمان عمر این شخص قرن بیستمی نبوده است چنانکه به قرن چهاردهم و پانزدهم هجری قمری هم تعلق نداشته است. در این صورت او حتی اگر فلسفه اسلامی بیاموزد و تعلیم کند درش درس ملاصدرا و سبزواری نیست و به کانت و نیچه نیز چنانکه باید نمی‌تواند بیندیشد و به درستی نمی‌داند که چه نسبتی با ملاصدرا و کانت دارد (چنانکه هم‌اکنون ما اینها را نمی‌دانیم یا کم می‌دانیم و کم‌اند کسانی که همین کم را می‌دانند). در زمان ما تعرض به فلسفه دو وجه دارد یکی آموزش رسمی است که مثلاً ملاصدرا و ملاهادی سبزواری را می‌آموزیم و از آراء کانت و نیچه هم خلاصه‌ای فرا می‌گیریم و معمولاً آنها را آدم‌هایی می‌دانیم که هر یک برای خود نظری داشته‌اند و ما نیز با نظرهایی از آنان موافق و با

ملاصدرا کار دکارت کرده بود فلسفه جدید در ایران ظهور می کرد و بسط می یافت اما ملاصدرا به عهد دیگری تعلق داشت و به این جهت راه اسلاف خود را پیمود و به نهایت آن راه رسید اما راه فلسفه غربی راه دیگری بود و آثار و نتایج و لوازش هم دیگر بود.

۲- مسائل مهم جهان امروز در همه جا به مسائل توسعه و تجدد بستگی پیدا کرده است. توسعه سه راه داشته است و دارد. اول توسعه به اصطلاح درونزا چنانکه در کشورهای توسعه یافته کنونی با سیر طبیعی و به نحو کم و بیش ارگانیک (سازوار) اتفاق افتاده است. دوم توسعه از راه تقلید دانسته و برنامه ریزی حساب شده و سوم توسعه تقلیدی محض. راه اول راه طبیعی و اصلی تاریخ تجدد است. دومی تقلید جامع و کم و بیش هماهنگ برای بیرون کشیدن پای خود از گلیم توسعه نیافتگی است که البته پایش معلوم نیست و این راهی است که بعضی از کشورهای آمریکای لاتین و شرق آسیا پیموده اند و می پیمایند و بالاخره سوم تقلید جزئی و موضعی بدون توجه به تناسب و رعایت موقع و مقام کارهاست. اندیشه دیگری هم ممکن است به خاطرها خطور کند (البته صورت وهمیش بسیار شایع است ولی اینجا سخن از تفکر و اندیشه می کنیم) و آن اینکه آیا مقصد آدمیان همین توسعه یافتگی تجدد و تجدد توسعه یافته است و طرح دیگری در زندگی نمی توان در انداخت؟ در اینجا به مارکسیسم و انقلاب پرولتری و کمونیسم و جامعه بی طبقه کاری نداریم زیرا کمونیسم نه برنامه گذشت از تجدد بلکه طرحی برای نجات جهان متجدد بود چنانکه شعار «از هر کس به اندازه استعدادش و به هر کس به اندازه نیازش» را می توان تعبیری خاص از اصول تجدد دانست. طرح چستی تجدد و مخصوصاً مخالفت با آن امر تازه ای است که در دهه های اخیر پیش آمده و گرچه گاهی صورت ایدئولوژیک پیدا کرده است لاقلاً در صورت ایدئولوژیکش هنوز از مرحله نارضایتی از جهان متجدد و مخالفت و دشمنی احیاناً کین ترازانه با آن نگذشته و در ساحت تفکر وارد نشده و حتی با اندیشه پست مدرن سر و کاری پیدا نکرده است. پس فعلاً در باب آن چیزی نمی توان گفت. اگر چنین است در شرایط کنونی از راه توسعه نمی توان منصرف شد اما این راه را چگونه می توان پیمود؟ رفتن در این راه بدون تفکر به هر جا برسد و هر ظاهری پیدا کند به نظم و هماهنگی و اعتدال نمی رسد و مگر تاکنون تعادل در مرحله یا منزلی از منزل های توسعه، تحقق یافته است. جهان توسعه نیافته کمتر کار می کند و بیشتر گرفتار زحمت و مشقت است. حتی سازمان های رسمی اداری چون بر مدار خرد بوروکراتیک نمی گردند دچار پراکندگی و پربشانی می شوند و احیاناً به جای پرداختن به وظایف اصلی، مشغولیهایی برای خود فراهم می آورند و با آنها وقت می گذرانند. بودلر شهر مدرن را شهر

نظرهای دیگر مخالفیم. در این صورت ممکن است زمان ملاصدرا و کانت با هم اشتباه شود یا اصلاً تعلقشان به زمان بی وجه بنماید (ولی چون آنها اثر و نشانشان را در زمان گذاشته اند و تفکرشان نیز نشان زمان دارد به دشواری می توان تعلقشان به زمان را نادیده گرفت). وجه دیگر نه آموختن و یاد گرفتن صورت مشهور فلسفه بلکه اندیشیدن به نسبتی است که هر یک از این فیلسوفان با زمان داشته اند. اینکه به دو یا سه زمان و دوران اشاره شد در دهه های اخیر سخن مشهوری شده است چنانکه پیوسته می خوانیم و می شنویم که از دوران پیش از تجدد و تجدد می گویند، و این یعنی دو زمان و دوران در تاریخ وجود داشته است و دارد. یکی زمان پیش از تجدد و دیگری زمان و تاریخ رسمی تجدد. اما آیا می دانیم که نسبت فیلسوف با زمان چگونه است و ما که امروز هم ملاصدرا می خوانیم و هم دکارت، با آنها چه نسبتی داریم و در زمان با کدام یک شریکیم. ما اگر به زمان ملاصدرا تعلق نداریم کی و چگونه از آن زمان بریدیم و با بریدن از آن زمان به کدام زمان پیوسته ایم. گمان نمی رود که به زمان دکارت و کانت پیوسته باشیم زیرا زمان آنها زمان صورت بخشیدن به جهان است. باید دید که آیا ما به مرحله صورت بخشی به موجودات رسیدیم و اگر رسیده ایم به همانسان به جهان صورت می بخشیم که کانت و هگل و مارکس پیشنهاد کردند و جهان متجدد در یک قرار و مدار ناگفته و به آگاهی درنیامده آن را پذیرفت. اکنون مسئله ما این است که نه از زمان و زبان ملاصدرا قطع علاقه کرده ایم و نه رواست که قطع علاقه کنیم و به زمان جدید هم نمی توانیم بی اعتنا بمانیم. شاید اشخاصی باشند که بتوانند به دو زمان تعلق داشته باشند و اگر چنین کسانی باشند می توانند راهنمای آینده شوند اما زندگی و نظام فرهنگی و اجتماعی و سیاسی نمی تواند دو زمانی باشد و اگر باشد چه بسا که دستخوش آشوب و پریشانی و دچار قصور فهم و ناتوانی در عمل شود. هر نظم زمانی در هنر و دین و حکمت و فلسفه به مرتبه تذکر می رسد و به زبان می آید. از ظاهر این حکم ممکن است دریابند و نتیجه بگیرند که از فلسفه گذشته در این زمان نمی توان مدد گرفت. یعنی باید از افق تاریخی ملاصدرا و سهروردی چشم برداشت و از آنها پیوند برید و به عصر جدید و تجدد پیوست و راه توسعه را پیمود. مردم هر زمان و دوران به تاریخ و زمان خود تعلق دارند ولی معمولاً از این تعلق خبر ندارند و تفاوت زمان خود و زمان های دیگر را نمی دانند. این فیلسوف است که از زمان می گوید و سخن زمان در دهان دارد. اینکه بدانیم ملاصدرا به عالمی دیگر غیر از عالم فیلسوف معاصر خود (در زمان تقویم) در اروپا یعنی دکارت تعلق داشته است، مستلزم انتخاب یکی و رد دیگری نیست. زیرا می توان به عالم جدید تعلق داشت و زمان ملاصدرا را نیز کم و بیش درک کرد. کسانی ممکن است بگویند اگر

۱- طرح چستی تجدد در ادبیات روسی مطلبی است که کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

برای رسیدن به تجدد هم ناگزیریم که به تفکر و هنر گذشته خود رجوع کنیم تا شاید به خودآگاهی برای اختیار راه آینده برسیم. فلسفه و معارف اسلامی صرفنظر از عمق و اعتباری که دارد در زمره مظاهر روح تاریخ هزار و چندصدساله ما ایرانیان است. ما با رجوع به آن و در آینه فلسفه و معارف و شعر و ادب گذشته کم و بیش وجود خود و امکان‌های آن را بازمی‌یابیم.

ملال می‌دانست. او ملال پاریس را درک کرد. اگر پاریس شهر ملال بود، ملال توسعه‌یافتگی باید از ملال مدرنیته جانکاه‌تر و دردناک‌تر باشد. منتهی پاریس مدرن شاعری داشت که ملال آن را به جان آرمود. متأسفانه مردم جهان توسعه‌یافته که شب و روز خود را با خستگی و ملال می‌گذرانند از ملال خود بی‌خبرند و کمتر می‌پرسند که خستگی و ملالشان از کجاست و چرا مشکل‌ها همچنان بر جای خویشند و حتی در مواردی بزرگ‌تر شده‌اند. جهان توسعه‌یافته به طور کلی از خود نمی‌پرسد چرا از زحمت و مشقت بسیار خود سودی حاصل نکرده یا سودش اندک بوده است. مردم با نگاهی که به غیب و شهادت و دنیا و عقبی و به مقام و شأن خود در جهان دارند فکر و عمل می‌کنند؛ چنانکه توسعه جهان جدید متناظر با ظهور من‌متفکر کارساز در فلسفه و ادب و سیاست جدید و در شرایط روحی و فرهنگی خاص صورت گرفته است. آیا مردمی که در شرایط تاریخی و فرهنگی متفاوت قرار دارند به آسانی می‌توانند راه توسعه را ببینایند و با حفظ اصالت و هویت خود در تاریخ تجدد شریک شوند؟ این پرسش ما را در برابر پرسش‌ها و مشکل‌های فکری و علمی بزرگتری قرار می‌دهد. شرایط تاریخی و فرهنگی چیست و چگونه توسعه اجتماعی-اقتصادی در تناسب با اندیشه و روحیه خاصی صورت گرفته است. مراد از اصالت و هویت دینی و قومی و ملی چیست و مگر تجدد چیزی بیش از مجموعه رفتارها و آداب و اشیاء فراهم‌آمده در دنیای دویست سیصد سال اخیر است؟ یک ژاپنی می‌تواند اصلاً به این مسائل نیندیشد. در هیچ جای دیگر هم لازم نیست مردمان با این قبیل مسائل درگیر شوند. اما وقتی راه توسعه و تجدد دشوار می‌شود کسانی باید فکر کنند که این دشواری از کجاست. بیشتر این دشواری‌ها به وضع روحی و خرد عام مردم طالب توسعه بازمی‌گردد. موانع همیشه و در همه‌جا کم و بیش بوده است. اگر اکنون دشواری کار چنانکه باید درک نمی‌شود از آن

روست که توسعه را سیر در راه طی‌شده جهان غربی می‌دانند بی‌آنکه به جامعیت تجدد و جایگاه شئون علمی و فرهنگی و سیاسی آن توجه کنند و بدانند که در تاریخ راه‌ها پشت سر پیوندگان بسته می‌شود و دیگران حتی اگر علم و آگاهی رسمی یا شیخ و صورت خیالی نیز از آن راه داشته باشند دوباره باید آن را بگشایند. یعنی راه طی‌شده تجدد غربی را نیز باید با اندیشه و همت و قدرت دوباره گشود و پیمود و اگر اینها لازم نبود جهان در حال توسعه پس از صد سال سعی و رنج هنوز در اوایل راه قرار نداشت. جهان در حال توسعه نیاز دارد که تاریخ اروپای جدید را برای رسیدن به عمق و اساس آن به جان دریابد زیرا می‌خواهد به بسیاری از چیزها که اروپا به آن رسیده است برسد اما تفاوت خود را با اروپایی‌ها نمی‌تواند و نباید فراموش کند. این تفاوت از چیست و در چیست؟ تفاوت‌ها پیداست اما اینکه چرا و چگونه تفاوت را باید رفع کرد و چرا به آسانی رفع نمی‌شود، روشن و معلوم نیست. مردمان در گذشته اصرار نداشتند که تفاوت‌ها را از میان بردارند. اکنون هم در بعضی امور و موارد در حفظ تفاوت‌ها می‌کوشند اما در آنچه به علم و تکنولوژی و شیوه زندگی راجع می‌شود همه به سرمشق و اسوه غربی نظر دارند.

۳- می‌دانیم که همه این را نمی‌پذیرند که علم و تکنولوژی جدید به صفت غربی متصف شود زیرا این علم و تکنولوژی و به طور کلی برخوردارشدن از تمتعات جهان مصرف را مرحله‌ای از پیشرفت و تکامل قهری تاریخی و متعلق به همه مردم روی زمین می‌دانند. حتی اگر چنین باشد باید به فاصله و تفاوتی که از آغاز دوره جدید میان اقوام و ملت‌ها وجود داشته و در طی زمان حفظ شده است اندیشید و به این پرسش پاسخ داد که اگر علم جدید صورت کامل علم گذشته است چرا مثلاً ما که در علم و فلسفه و هنر مقدم بودیم کپرنیک و گالیله و دکارت نداشتیم و حتی از علم اینان استقبال نکردیم تا اینکه ضرورت ما را به سمت آن برد و چرا راه گذشته ما با راه تجدد تلاقی نکرد. ملاصدرا با دکارت معاصر بود اما یکی فیلسوف عالم جدید شد و دیگری در قله و پایان تاریخ فلسفه اسلامی قرار گرفت. چرا چنین شد؟ این پرسش در جای دیگر باید مورد بحث قرار گیرد. در اینجا همین قدر اشاره می‌شود که بدون مراجعه به تاریخ و بی‌مطالعه در تفکر و فرهنگ گذشته بینش و آمادگی لازم برای قدم‌گذاشتن در راه آینده پدید نمی‌آید. ما حتی برای رسیدن به تجدد هم ناگزیریم که به تفکر و هنر گذشته خود رجوع کنیم تا شاید به خودآگاهی برای اختیار راه آینده برسیم. فلسفه و معارف اسلامی صرفنظر از عمق و اعتباری که دارد در زمره مظاهر روح تاریخ هزار و چندصدساله ما ایرانیان است. ما با رجوع به آن و در آینه فلسفه و معارف و شعر و ادب گذشته کم و بیش وجود خود و امکان‌های آن را بازمی‌یابیم.

جلسات شورای علمی

در زمستان سال ۱۳۹۳، پنج جلسه شورای علمی با حضور رئیس فرهنگستان، رؤسای گروه‌های علمی، دبیر و معاونان پژوهشی فرهنگستان برگزار شد.

■ در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۲۱، ابتدا درخصوص معیارها و پارامترهای تعیین‌شده توسط کمیته اعطای جوایز فرهنگستان جهت انتخاب برگزیده فرهنگستان برای دریافت نشان درجه یک دانش با حضور آقای دکتر هادی ندیمی عضو پیوسته فرهنگستان علوم و مسئول کمیته مزبور بحث و تبادل نظر شد. در ادامه با تمدید همکاری آقایان دکتر مجید عزیزی، دکتر جهانگیر فقهی و دکتر سعید محرمی‌پور برای یک دوره دو ساله دیگر به عنوان همکار مدعو گروه علوم کشاورزی موافقت به عمل آمد. همچنین در این جلسه مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور، منتخب گروه علوم کشاورزی فرهنگستان علوم به تأیید رسیدند و مقرر شد مراسم اولین دوره تجلیل از مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی در چهاردهم اسفندماه برگزار شود.

■ در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۵، بحث درخصوص معیارهای انتخاب برگزیده فرهنگستان برای مراسم بزرگداشت مشترک فرهنگستان‌ها ادامه یافت و مقرر شد کارگروه اعطای جوایز فرهنگستان نسبت به تدوین آیین‌نامه‌ای برای انتخاب، اقدام نماید. در بخش دیگری از جلسه معاون پژوهشی علوم محض و کاربردی درخصوص پیشنهاد شورای پژوهشی مبنی بر راهاندازی چند مجله علمی- پژوهشی و علمی- ترویجی در فرهنگستان گزارشی ارائه کرد. تأیید «مهندسان برجسته»، «استادان برجسته مهندسی» و «دانشمندان جوان برجسته مهندسی» کشور، منتخب گروه علوم مهندسی فرهنگستان در سال ۱۳۹۳ برای تجلیل در روز مهندسی (۵ اسفند) از دیگر تصمیمات جلسه چهارصد و سی و چهارم شورای علمی بود. همچنین در این جلسه موضوع تجلیل از پژوهشگران جوان برجسته در حوزه علوم پایه مطرح و ضمن تأیید برگزیدگان گروه علوم پایه پیشنهاد شد این مراسم با نام و گرامیداشت ابوریحان بیرونی برگزار شود. در پایان جلسه اعضای شورای علمی ضمن ابراز خشنودی از طرح معاینه سالیانه اعضای فرهنگستان علوم

(که روز جمعه ۱۳۹۳/۱۱/۳ در بیمارستان قلب تهران برگزار شده بود)، از ریاست فرهنگستان تشکر کردند.

■ در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۱۹، تمدید عضویت وابسته یکی از استادان عضو وابسته گروه علوم مهندسی تأیید شد و موضوع برای تصویب در دستور کار مجمع عمومی فرهنگستان قرار گرفت. موافقت با تمدید همکاری آقایان دکتر علی غفاری و دکتر سیدحسین منصوری همکاران مدعو شاخه مهندسی مکانیک فرهنگستان علوم برای یک دوره دو ساله دیگر از مصوبات جلسه چهارصد و سی و پنجم بود. همچنین در این جلسه با عنایت به نامگذاری سال ۲۰۱۵ به نام سال جهانی نور پیشنهاد شد شاخه فیزیک فرهنگستان نسبت به برگزاری سمیناری پیرامون این موضوع برنامه‌ریزی نماید و قرار شد آقای دکتر یوسف ثبوتی عضو پیوسته و رئیس گروه علوم پایه فرهنگستان علوم نیز در جلسه آینده مجمع عمومی درخصوص موضوع نور سخنرانی ایراد کند.

■ در جلسه شورای علمی مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۳، کلیات آیین‌نامه اعطای نشان درجه یک دانش به برگزیده فرهنگستان علوم با اصلاحاتی به تأیید رسید. در این جلسه با رأی‌گیری علنی با همکاری آقای دکتر محمود نیلی احمدآبادی در شاخه مهندسی مواد و معدن گروه علوم مهندسی و خانم دکتر زهره تفضلی در شاخه هنر و معماری گروه مزبور به عنوان همکار مدعو برای یک دوره دو ساله موافقت شد. همچنین حاضران پیشنهاد کردند موضوع عضویت وابسته آقای دکتر نیلی احمدآبادی در شورای گروه علوم مهندسی مطرح شود. تأیید عضویت وابسته استاد پیشنهادشده برای شاخه مهندسی عمران گروه علوم مهندسی و تأیید عضویت وابسته ۲ استاد پیشنهادشده برای شاخه حقوق گروه علوم انسانی برای یک دوره چهار ساله، تأیید تمدید عضویت وابسته ۳ استاد عضو وابسته گروه‌های علوم مهندسی و علوم دامپزشکی برای یک دوره چهار ساله دیگر و ارسال موضوعات به مجمع عمومی برای تصویب از دیگر موارد مطرح‌شده در جلسه چهارصد و سی و ششم بود. همچنین در این جلسه پیشنهاد کمیسیون پیشبرد ریاضیات فرهنگستان مبنی بر نامگذاری روز بزرگداشت حکیم خیام نیشابوری به نام روز ریاضی به تصویب رسید و قرار شد پیشنهاد فرهنگستان به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارسال شود. در این جلسه مقرر شد موضوع اعطای جایزه فرهنگستان علوم در دستور کار قرار گیرد و بر این اساس آیین‌نامه جایزه توسط کارگروه اعطای جوایز فرهنگستان علوم بررسی و تدوین و به شورای علمی ارسال شود.

■ آخرین جلسه شورای علمی فرهنگستان در سال ۱۳۹۳، روز یکشنبه ۱۷ اسفند برگزار شد. در ابتدای جلسه، آقای دکتر عباس شریفی تهرانی رئیس گروه علوم کشاورزی ضمن ارائه گزارشی از برگزاری اولین دوره معرفی و تجلیل از مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور و بازتاب خوبی که این جلسه در میان دانشمندان و صاحب نظران و سیاستگذاران کشاورزی و منابع طبیعی و همچنین مطبوعات و رسانه‌ها داشته است، از حسن نظر ریاست فرهنگستان برای برگزاری این آیین و تلاش‌ها و زحمات همکاران فرهنگستان تشکر کرد. در ادامه نامه رؤسای مشترک مجمع بین آکادمی‌ها، با موضوع معرفی دو نماینده جهت شرکت در برنامه دانشمندان جوان سال ۲۰۱۵ و اجلاس علم جهان، مطرح و قرار شد گروه‌های علمی فرهنگستان نامزدهای مورد نظرشان را برای انتخاب به شورای علمی معرفی نمایند. سپس درخصوص بیانیه «چگونگی ارتقای کیفیت آموزش و پژوهش در کشور» بحث و قرار شد نظرات گروه‌های علمی

درخصوص بیانیه جمع‌بندی و اعمال شوند. در بخش دیگری از جلسه پژوهشگر جوان برجسته منتخب شاخه شیمی فرهنگستان علوم توسط آقای دکتر یوسف ثبوتی رئیس گروه علوم پایه معرفی و انتخاب وی به تأیید شورای علمی رسید تا به عنوان یکی از پژوهشگران جوان برجسته حوزه علوم پایه به همراه برگزیدگان شاخه‌های ریاضی، فیزیک، زمین‌شناسی و زیست‌شناسی که قبلاً به تأیید شورای علمی رسیده بودند، از ایشان نیز تجلیل شود. موافقت با همکاری خانم دکتر یاسمن فرزانه عضو هیأت علمی پژوهشگاه دانش‌های بنیادی برای یک دوره دو ساله در شاخه فیزیک فرهنگستان علوم، موافقت با تشکیل دبیرخانه دائمی برگزاری گرامیداشت روز جهانی آینده در گروه مطالعات آینده‌نگری علم و فناوری فرهنگستان و ارائه ۴ اسلاید درخصوص تحصیلات در ایران توسط آقای دکتر حسن ظهور از دیگر موضوعات مطرح‌شده در آخرین جلسه شورای علمی فرهنگستان در سال ۱۳۹۳ بود.

یکصد و دهمین جلسه مجمع عمومی فرهنگستان علوم

یکصد و دهمین جلسه مجمع عمومی فرهنگستان علوم روز پنجشنبه ۱۳۹۳/۱۲/۷ با حضور ۴۲ عضو پیوسته از مجموع ۴۶ عضو پیوسته فرهنگستان علوم به ریاست آقای دکتر رضا داوری اردکانی رئیس فرهنگستان برگزار شد.

پیش از شروع دستور جلسه، آقای دکتر داوری اردکانی ضایعه درگذشت شادروان آقای دکتر مرتضی سهرابی عضو پیوسته فقید فرهنگستان علوم را به اعضای فرهنگستان، جامعه علمی و دانشگاهی، دانشجویان و خانواده ایشان بخصوص همسر دانشمندشان خانم دکتر طاهره کاغذچی تسلیت گفت و برای ایشان علو درجات در درگاه باری تعالی مسئلت کرد. همچنین رئیس فرهنگستان علوم ضایعه

درگذشت آقای دکتر مرادعلی زهری عضو وابسته گروه علوم کشاورزی فرهنگستان علوم را که در اواخر دی‌ماه سال ۱۳۹۳ دار فانی را وداع گفته‌اند، تسلیت گفت و برای ایشان رحمت و آمرزش الهی و علو درجات مسئلت نمود.

در بخش اول جلسه مجمع عمومی، موضوع عضویت وابسته آقایان دکتر محمد آشوری استاد علوم جزایی و جرم‌شناسی دانشگاه تهران و دکتر سیدمحمد هاشمی استاد حقوق عمومی دانشگاه شهیدبهشتی در شاخه حقوق گروه علوم انسانی فرهنگستان علوم مطرح شد که آقایان دکتر حسین نمازی رئیس گروه علوم انسانی، دکتر سیدمصطفی محقق‌داماد رئیس گروه علوم اسلامی و دکتر سیدحسین

خبر و گزارش

صفایی رئیس شاخه حقوق فرهنگستان به معرفی استادان پیشنهاد شده پرداختند. پس از بحث و تبادل نظر، با رأی گیری مخفی، عضویت وابسته آقایان دکتر آشوری و دکتر هاشمی برای یک دوره چهارساله به تصویب رسید. همچنین در این جلسه موضوع عضویت وابسته آقای دکتر محسن غفوری آشتیانی استاد مهندسی زلزله پژوهشگاه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله برای یک دوره چهارساله مطرح شد که پس از معرفی ایشان توسط آقایان دکتر محمدرضا عارف رئیس گروه علوم مهندسی و دکتر علی کاوه عضو پیوسته شاخه مهندسی عمران گروه علوم مهندسی و بحث و تبادل نظر، رأی گیری مخفی انجام شد و در نهایت با عضویت وابسته ایشان موافقت به عمل آمد.

موضوع تمدید عضویت وابسته آقایان دکتر جعفر توفیقی، دکتر مهدی سهرابی و دکتر علی کریمی طاهری برای یک دوره چهارساله دیگر در گروه علوم مهندسی و آقای دکتر نوردهر رکنی در گروه علوم دامپزشکی از دیگر موضوعات بخش اول جلسه مجمع عمومی بود که پس از توضیحات آقایان دکتر عارف و دکتر نادعلیان رؤسای گروه های علوم مهندسی و علوم دامپزشکی و بیان اهم فعالیت های دوره گذشته استادان پیشنهاد شده، رأی گیری مخفی انجام شد و با عضویت وابسته آنان برای یک دوره دیگر موافقت شد.

در بخش دوم جلسه مجمع عمومی و به مناسبت نامگذاری سال ۲۰۱۵ میلادی به نام سال جهانی نور، ابتدا آقای دکتر یوسف ثبوتی رئیس گروه علوم پایه فرهنگستان و استاد فیزیک درباره دلیل انتخاب سال ۲۰۱۵ به عنوان سال جهانی نور، نقش نور در پیشرفت تکنولوژی و یافته های علمی، شکل گیری و توسعه جوامع با اتکا به نقش محوری نور سخنرانی کرد. گزیده ای از سخنان ایشان بدین شرح است:

- یافته ها و نوشته های ابن هیثم درباره نور (با تکیه بر روش های مشاهداتی) کتاب مرجع دانشمندان در دوران قرون وسطی و رنسانس بود.

- اولین تکنولوژی های نورپایه مانند ساخت ذرمبین، عینک، میکروسکوپ و تلسکوپ با تکیه بر شناخت نور هندسی به وجود آمد.

- در ابتدا ماهیت نور با دو نظریه موجی بودن و ذره ای بودن توجیه و تفسیر می شد. ادامه مطالعات در گذر سال ها دانشمندان را به نظریه ماهیت الکترومغناطیسی نور هدایت کرد.

- نظرات انیشتین بر پایه دو اصل بنا شده است: سرعت نور ثابت جهانی و برای همه ناظران یکسان است. همچنین قانون های فیزیک

در طبیعت برای همه یکسان است و ناظر ممتاز وجود ندارد.

- مطابق با نظریه پلانک، نور و هر موج الکترومغناطیسی به صورت بسته های گسسته ظاهر می شوند و انرژی بسته ها متناسب با فرکانس موج است.

- مطابق با نظریه انیشتین بسته های انرژی همان فوتون ها هستند و انرژی فوتوالکترون ها با افزایش فرکانس نور تابیده شده افزایش می یابد.

- در نهایت پلانک، انیشتین و سایر دانشمندان پذیرفتند امواج الکترومغناطیسی در عین موج بودن، ذره هم هستند. اگر در مقیاس ماکرو و بزرگ رصد شوند، خاصیت موجی آنها نمود می کند. اگر در مقیاس اتمی و میکرو باشند و دانه دانه شمرده شوند، رفتار ذره ای از خود نشان می دهند.

- ثابت جهانی نور پایه همه نظریه های فیزیک است. نسبت خاص و عام انیشتین، معادله های ماکسول و تمام قوانین الکترومغناطیس و الکترودینامیک با تکیه بر این اصل توجیه می شوند.

در ادامه آقای دکتر جواد صالحی عضو وابسته و رئیس شاخه مهندسی برق گروه علوم مهندسی فرهنگستان علوم، که از ایشان برای حضور در این بخش دعوت شده بود در خصوص موضوع نور مطالبی طرح کرد. گزیده ای از سخنان دکتر صالحی به این شرح است:

- تمام دانش ما در مورد کهکشان ها از جمله اینکه کهکشان ما در حال گسترش و شکاف است، با کمک نور توضیح داده می شود.

- اولین تلفن با نام فوتوفن که توسط گراهام بل اختراع و ثبت شده بود، بر مبنای نور کار می کرد. نبود منابع نوری قوی و منظم، نبود رسانه مناسب انتقال نور دو مشکل اساسی استفاده از این نوع تلفن بود.

- کشف لیزر و فیبر نوری انقلابی در تکنولوژی و صنایع مخابرات به حساب می آید. اطلاعات اینترنتی که در حجم های زیاد انتقال می یابند با تکیه بر لیزر و فیبرهای نوری ارسال می شوند.

- با اتصال مستقیم منازل و ساختمان های اداری به فیبر نوری هر شخص و هر سازمانی می تواند یک شبکه مخابراتی مستقل باشد.

- پژوهش ها در صد سال آینده به سمتی می رود که پردازشگرها بتوانند فوتون ها را مستقیماً پردازش کنند و نیازی به تبدیل به الکترون و مدار الکتریکی نباشد. در نتیجه شبکه های مخابراتی می توانند حجم عظیم اطلاعات را با سرعت بسیار بیشتری انتقال دهند.

سپس اعضا به بحث و تبادل نظر پیرامون موضوعات مطرح شده پرداختند و سخنرانان به پرسش ها پاسخ دادند. مشروح سخنان آقای دکتر یوسف ثبوتی در ادامه همین شماره نشریه منتشر شده است.

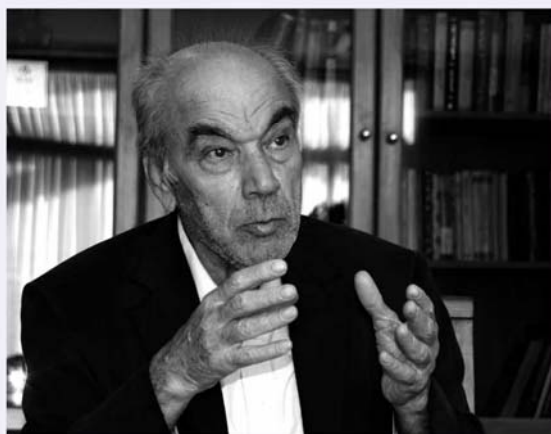
جلسات شورای پژوهشی

در زمستان سال ۱۳۹۳، چهار جلسه شورای پژوهشی با حضور معاونان پژوهشی، دبیر فرهنگستان و نمایندگان گروه‌های علمی برگزار شد.

در این جلسات پیرامون ضرورت برونداد علمی و توجه ویژه به انتشارات فرهنگستان تبادل نظر و پیشنهادهایی ارائه شد. همچنین پیش‌نویس فعالیت‌های پژوهشی سال ۱۳۹۴ و طرح‌های پژوهشی مورد نظر گروه‌های علمی با ترتیب اولویت بررسی و پیرامون بودجه پژوهشی فرهنگستان، انتخاب طرح‌های پژوهشی آینده و روش‌های ارتقای فعالیت‌های پژوهشی و ... بحث و تبادل نظر شد. با کلیات چاپ مجموعه مقالات ارائه‌شده در سمینار «گذشته، حال و آینده دریاچه ارومیه» نیز موافقت به عمل آمد.

جایزه رضا داوری اردکانی اعطا می‌شود

مرکز فرهنگی شهر کتاب قرار است که از سال ۱۳۹۴ و به منظور تقدیر از دانشجویان مقطع دکتری رشته فلسفه و با مشاوره و همفکری، اشراف و حمایت استاد دکتر داوری اردکانی، «جایزه دکتر رضا داوری اردکانی» را به بهترین رساله دکتری رشته فلسفه اهدا کند. مراسم اولین دوره این جایزه در هفته آخر خرداد ۱۳۹۴ برگزار می‌شود. اعضای هیأت داوران این جایزه عبارتند از: پرویز ضیاءشهبانی، شهرام پازوکی، حمیدرضا طالب‌زاده، محمدجواد صافیان، علی اصغر مصلح و علی اصغر محمدخانی. دانشجویان دوره دکتری در رشته فلسفه با گرایش‌های مختلف که از آغاز سال تا پایان اسفندماه ۱۳۹۳ از پایان‌نامه خود دفاع کرده باشند می‌توانند پایان‌نامه‌های خود را حداکثر تا پانزدهم اردیبهشت ۱۳۹۴ به دبیرخانه این جایزه در مرکز فرهنگی شهر کتاب واقع در خیابان شهید بهشتی، خیابان شهید احمد قصیر (بخارست)، نبش کوچه سوم، پلاک ۸، کدپستی ۱۵۱۳۶۴۸۳۱۳ ارسال کنند. به برگزیدگان جایزه نقدی، لوح تقدیر و هدایایی اعطا می‌شود و پایان‌نامه‌های برگزیده به همت انتشارات هرمس منتشر خواهد شد.

خبر و گزارش

استاد دکتر مرتضی سهرابی عضو پیوسته فرهنگستان علوم دار فانی را وداع گفت

استاد دکتر مرتضی سهرابی عضو پیوسته فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران و استاد دانشگاه صنعتی امیرکبیر پس از تحمل یک دوره بیماری روز دوشنبه ۱۳۹۳/۱۲/۴ و در آستانه روز مهندسی، دار فانی را وداع گفت.

شادروان آقای دکتر سهرابی در سال ۱۳۲۴ در تهران متولد شد. ایشان تحصیلات خود در رشته مهندسی شیمی را تا سطح مقطع کارشناسی در دانشکده فنی دانشگاه تهران به اتمام رساند و در سال ۱۹۷۲ موفق به اخذ مدرک دکتری تخصصی مهندسی شیمی از دانشگاه برادفورد انگلستان شد و پس از آن در سال‌های متمادی در دانشگاه تهران، دانشگاه صنعت نفت اهواز و دانشگاه صنعتی امیرکبیر به تدریس بسیاری از دروس تخصصی مهندسی شیمی نظیر موازنه جرم و انرژی، ترمودینامیک مهندسی شیمی، سینتیک و طراحی رآکتورهای شیمیایی در کلیه مقاطع دانشگاهی، از مقطع کارشناسی تا دکتری، پرداخت. پرورش صدها دانشجوی برجسته، تألیف و ترجمه ده‌ها عنوان کتاب، چاپ و ارائه بیش از ۲۰۰ مقاله در نشریات معتبر علمی بین‌المللی و داخلی از جمله فعالیت‌های علمی استاد سهرابی است.

دکتر سهرابی در سال ۱۳۶۳ به مرتبه استادی رسید. ایشان از سال ۱۳۶۹ عضو پیوسته فرهنگستان علوم شد و در سال ۱۳۷۲ به عنوان استاد نمونه کشور و در سال ۱۳۸۰ به عنوان برگزیده نخستین همایش چهره‌های ماندگار معرفی شد. آقای دکتر سهرابی در سال‌های عضویت و همکاری در فرهنگستان، علاوه بر شرکت مؤثر در برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگستان، مدتی ریاست گروه علوم مهندسی و ریاست شاخه مهندسی شیمی فرهنگستان را نیز به عهده داشت.

خبرنامه فرهنگستان علوم این ضایعه را به اعضای فرهنگستان‌ها، جامعه علمی و دانشگاهی کشور، دانشجویان ایشان و به خانواده استاد سهرابی بخصوص همسر ایشان خانم دکتر طاهره کاغذچی تسلیت می‌گوید و برای ایشان علو درجات در درگاه باری تعالی مسئلت دارد. در پی درگذشت مرحوم آقای دکتر سهرابی، رئیس فرهنگستان علوم در پیام تسلیتی به خانم دکتر کاغذچی فقدان ایشان را ضایعه‌ای بزرگ برای دانش و دانشگاه و فرهنگستان خواند.

پیام تسلیت آقای دکتر رضا داوری اردکانی بدین شرح است:
«باسمه‌تعالی؛

همکار دانشمند سرکار خانم دکتر طاهره کاغذچی عضو محترم گروه علوم مهندسی فرهنگستان علوم؛ ضایعه درگذشت همسر گرامیتان استاد فقید آقای دکتر مرتضی سهرابی عضو پیوسته فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران موجب تأسف و تأثر اینجانب شد. ایشان از دانشمندان بزرگ و نجیب کشور بودند و خدمات برجسته‌ای در راه اعتلای دانش مهندسی شیمی انجام دادند. تحمل مصیبت درگذشت دانشمندی که بیش از ۲۰ سال با او همراه و همکار بودیم آسان نیست. درگذشت ایشان که ضایعه‌ای بزرگ برای دانش و دانشگاه و فرهنگستان است را به جنابعالی و فرزندان گرامی، اعضای فرهنگستان، جامعه علمی و دانشگاهی کشور بخصوص استادان و دانشجویان دانشگاه صنعتی امیرکبیر تسلیت می‌گویم و برای استاد فقید رحمت و غفران الهی و برای بازماندگان محترم بخصوص وجود گرامی جنابعالی صبر و سلامت مسئلت می‌نمایم.

رضا داوری اردکانی، ۱۳۹۳/۱۲/۵.

درگذشت استاد فقید آقای دکتر مرادعلی زهری عضو وابسته گروه علوم کشاورزی

در جامعه جهانی دامپزشکان طیور به مدت شش سال و نیز ریاست هیأت اجرایی شعبه ایران، دبیر کل جامعه دامپزشکان ایران به مدت چهار سال، سرپرستی مؤسسه تحقیقاتی و دامپروری دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران به مدت ده سال، مدیریت گروه اصلاح نژاد و تغذیه دام دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران دو دوره به مدت هشت سال، ریاست دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران به مدت دو سال (بلافاصله بعد از انقلاب اسلامی)، ریاست کمیته

تولیدات دامی و طیور مؤسسه استاندارد ایران به مدت ده سال و تهیه بیش از ۲۰ استاندارد ملی در مورد تولیدات طیور، ریاست سازمان دامپزشکان ایران به مدت چهار سال، مشاوره فنی و علمی در سازمان‌های کشاورزی بنیاد شهید و بنیاد مستضعفان و جانبازان به مدت شش سال، مشاور علمی تعاونی مرغداران مرکز به مدت ۱۶ سال، مشاور علمی کارخانه تهیه مکمل‌های غذایی دام به رشد و تعاونی مرغداران مرکز، صاحب امتیاز و مدیر مسئول مجله صنعت مرغداری، ایجاد طرح‌های لاین و گله‌های اجداد و مطالعه نژادهای بومی ایران و عضویت وابسته در فرهنگستان علوم در گروه علوم کشاورزی به مدت ۱۰ سال اشاره کرد. استاد زهری در سه طرح ارزیابی کیفیت آموزشی در دانشکده‌های کشاورزی و علوم دامی دولتی (نتایج آن به صورت کتاب منتشر شده)، آینده غذا در ایران (به صورت کتاب منتشر شده) و طرح واژه‌های دامپروری و مرغداری در فرهنگستان علوم همکاری داشته‌اند.

آقای دکتر مرادعلی زهری نخستین بانی درس اصول پرورش و بهداشت و تولیدات طیور در دانشگاه‌های ایران، بانی و مؤسس تحقیقات دامپروری و مرغداری دانشگاه تهران در امین‌آباد تهران، بانی آزمایشگاه یقین کیفیت تخم‌مرغ در دانشگاه تهران، دانشکده دامپزشکی، بانی طرح ایجاد کلیه لاین واحد طیور در ایران در وزارت جهاد و وزارت کشاورزی و بانی تشکیل جامعه جهانی دامپزشکان طیور بوده که در حدود هشت سال عضو هیأت اجرایی جهانی و رئیس

روز بیست و پنجم دی‌ماه سال ۱۳۹۳، آقای دکتر مرادعلی زهری عضو وابسته گروه علوم کشاورزی فرهنگستان علوم و استاد بازنشسته دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران دارفانی را وداع گفت.

شادروان دکتر مرادعلی زهری در سال ۱۳۱۱ در عباس‌آباد متولد شد. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی و متوسطه در سال ۱۳۳۱ وارد دانشکده دامپزشکی تهران شد و در سال ۱۳۳۶ موفق به اخذ درجه دکتری رشته دامپزشکی شد. سپس در

دانشکده پزشکی، دوره پارازیتولوژی را گذراند و به دلیل علاقه وافر به دامپزشکی و تدریس و تحقیق به ترتیب: مراحل دستیاری، استادیاری و دانشیاری را با موفقیت پشت سر گذاشت و در سال ۱۳۵۱ به مقام استادی گروه اصلاح نژاد و تغذیه دام دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران ارتقا یافت. دکتر زهری به عنوان عضو ایرانی به مدت ۹ ماه در ترکیه در سال ۱۳۳۸، برای کسب علم در صنعت پرورش طیور شرکت و گواهینامه بین‌المللی تخصصی پرورش طیور را اخذ کرد. سپس به هلند رفت و در انستیتو بیک بوخن و در دانشکده دامپزشکی اوترخت به مدت یک سال به مطالعه پرداخت و گواهینامه تخصصی اصلاح نژاد طیور را در سال ۱۳۴۲ دریافت کرد. پس از آن دو سال در دپارتمان مرغداری دانشگاه لندن در رشته فیزیولوژی و تغذیه طیور به مطالعه پرداخت و گواهی تخصصی را در سال ۱۳۵۰ دریافت نمود. نتیجه این کار تحقیقی به صورت نشریه‌ای توسط دانشکده کشاورزی دانشگاه لندن چاپ و منتشر شده است. دکتر زهری در مؤسسات تحقیقاتی مربوط به صنعت مرغداری در هلند (سه بار)، انگلیس (سه بار)، آلمان (سه بار)، سوئد (یک بار)، اسپانیا (یک بار)، کانادا (سه بار) و در ترکیه (دو بار) شرکت داشته است. دکتر زهری پس از ۳۰ سال خدمت در سال ۱۳۶۲ از دانشگاه تقاضای بازنشستگی کرد و پس از آن در دانشگاه آزاد اسلامی و فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران وارد کار شد.

از مشاغل و سمت‌های شادروان آقای دکتر زهری می‌توان به عضویت

شعبه ایران نیز بوده‌اند. تدریس در دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران به مدت ۲۶ سال، تدریس به عنوان استاد مدعو در دانشگاه‌های شیراز، ارومیه، کرمانشاه و ابوریحان بیرونی، تدریس پس از بازنشستگی در دانشگاه آزاد اسلامی کرج، دانشگاه آزاد اسلامی ورامین، دانشگاه آزاد اسلامی رشت، دانشگاه آزاد اسلامی ساوه به مدت ۱۵ سال از فعالیت‌های آموزشی دکتر مرادعلی زهری بوده است. آقای دکتر زهری در طول مدت فعالیت علمی و پژوهشی لوح تقدیر و جوایز متعدد کسب کرده‌اند که از جمله آنها می‌توان به دریافت لوح تقدیر و جایزه از وزیر علوم و آموزش، در سال ۱۳۵۳ به مناسبت ارائه بهترین تحقیق سال در بخش کشاورزی، لوح تقدیر و جایزه از وزیر جهاد سازندگی به مناسبت ارائه مقاله در سمینار صنعت مرغداری کشور، لوح تقدیر از جمعه دامپزشکان ایران برای چهل سال تلاش در توسعه صنعت مرغداری ایران، لوح تقدیر از جامعه جهانی علوم مرغداری برای یک عمر تلاش و ارتقای صنعت مرغداری در ایران در سال ۲۰۰۱، لوح تقدیر از نظام دامپزشکی ایران برای مجاهدت در ارتقای علمی صنعت مرغداری کشور، لوح تقدیر از جامعه جهانی علوم مرغداری - شعبه ایران - و سه لوح تقدیر از رؤسای دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه و واحد رشت و لوح تقدیر از معاونت امور دام وزارت جهاد سازندگی اشاره کرد. از شادروان آقای دکتر مرادعلی زهری بیش از ۳۲۰ مقاله در مجلات دانشگاهی و علمی و فنی کشور، و ۵ مقاله در مجلات دانشگاهی و علمی خارج از کشور منتشر شده است.

ایشان ۴۵ مقاله در سمینارها و کنگره‌های داخلی، و ۴ مقاله در کنگره‌های خارجی ارائه نموده‌اند. تعداد طرح‌های تحقیقاتی انجام‌شده از ایشان در طول خدمت در دانشگاه تهران ۲۴ طرح تحقیقاتی است و تعداد پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری تحت راهنمایی و مشاوره توسط ایشان در دانشگاه‌های تهران و دانشگاه آزاد اسلامی بیش از ۳۰ مورد می‌باشد.

خبرنامه فرهنگستان علوم مصیبت درگذشت شادروان آقای دکتر مرادعلی زهری را به خانواده ایشان و جامعه علمی و دانشگاهی کشور تسلیت می‌گوید و از خداوند متعال برای استاد فقید علو درجات مسئلت دارد. در پی درگذشت مرحوم آقای دکتر مرادعلی زهری از سوی رئیس فرهنگستان علوم پیام تسلیتی به شرح ذیل صادر شد:

«باسمه‌تعالی؛

با نهایت تأسف مصیبت درگذشت استاد فقید آقای دکتر مرادعلی زهری را که از دانشمندان و متخصصان بزرگ و نجیب رشته دامپزشکی طیور بودند، به خانواده محترم ایشان و همکاران گرامیشان در دانشگاه و فرهنگستان تسلیت عرض می‌کنم. مرحوم آقای دکتر زهری در گروه علوم کشاورزی فرهنگستان علوم منشاء خدمات گرانبها بوده‌اند و فقدان ایشان برای فرهنگستان نیز ضایعه‌ای جبران‌ناپذیر است. از خداوند برای آن مرحوم رحمت و غفران و برای بازماندگان گرامی صبر و سلامت و اجر مسئلت می‌نمایم.
رضا داوری اردکانی»

مجموعه مقالات و سخنرانی‌های سمینار مشترک چالش‌های آموزش ریاضی منتشر شد.

مقایسه آنها و روش‌های ترغیب نوجوانان و جوانان به یادگیری مورد بحث قرار گرفت و نظرها و پیشنهادهای شرکت‌کنندگان در مسائل مدرسه‌ای و دانشگاهی مطرح شد. سخنرانی‌ها با خیر مقدم Michael Drake رئیس دانشگاه کالیفرنیا و رئیس Visitors Leadership Program آغاز شد. سخنرانی‌ها توسط پروفسور Donald Saari استاد ریاضی دانشگاه کالیفرنیا تنظیم و توسط انتشارات MAA در ۹۰ صفحه تحت عنوان Challenges of mathematical Education. An American and Iranian Discussion. چاپ و منتشر شده است.

در سال گذشته سمینار مشترکی به دعوت فرهنگستان علوم آمریکا در مرکز علمی Beckman آن آکادمی در روزهای ۲۷، ۲۸ و ۲۹ ژانویه ۲۰۱۴ در کالیفرنیا برگزار شد و نمایندگان فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران و آکادمی علوم آمریکا در سمینار مذکور شرکت داشتند و به ارائه مقاله و سخنرانی پرداختند. در این سمینار، اتحادیه ریاضی آمریکا JVLPM، اتحادیه ریاضی ALEX، دانشگاه کالیفرنیا Math. Reviews، Mathematics Magazine همکاری داشتند. در سخنرانی‌های ارائه‌شده، چالش‌های آموزش مدرسه‌ای در دو کشور،

مراسم تجلیل از «استادان»، «مهندسان» و «دانشمندان جوان» برجسته مهندسی کشور برگزار شد.

محصل در مهندسی برق، دکتر سعید ناطق در مهندسی مواد و متالورژی و دکتر ابوالحسن وفایی در مهندسی عمران به عنوان برگزیده فرهنگستان معرفی شدند. مهندسان برجسته سال ۱۳۹۳ فرهنگستان علوم آقایان مهندس داوود عابدی آملی در مهندسی شیمی، مهندس علیقلی فرداد در مهندسی برق و مهندس نصرالله محمدحسین فلاح در مهندسی مواد و متالورژی بودند. آقایان دکتر مجید ابن علی حیدری در مهندسی برق، دکتر مهدی عبداللهی در مهندسی شیمی، دکتر سعید قلیزاده قلعهعزیز در مهندسی عمران، دکتر رضا نادری محمودی در مهندسی مواد و دکتر داوود یونسیان در مهندسی مکانیک نیز دانشمندان جوان برجسته مهندسی کشور، منتخب فرهنگستان سال ۱۳۹۳ بودند که از آنان قدردانی شد. خلاصه‌ای از زندگینامه علمی و فعالیت‌های برجسته علمی و پژوهشی منتخبان در بخش معرفی همین شماره خبرنامه آمده است.

روز سه‌شنبه پنجم اسفندماه ۱۳۹۳ همزمان با روز مهندسی و بزرگداشت دانشمند نابغه ایرانی خواجه نصیرالدین طوسی، یازدهمین دوره تجلیل از مهندسان برجسته کشور و سومین دوره تجلیل از استادان برجسته مهندسی و دانشمندان جوان برجسته مهندسی کشور، منتخب فرهنگستان علوم، به همت گروه علوم مهندسی فرهنگستان و با حضور آقایان دکتر داوری اردکانی ریاست فرهنگستان علوم، دکتر عارف رئیس گروه علوم مهندسی فرهنگستان علوم، اعضای پیوسته و وابسته و همکاران مدعو فرهنگستان، تعدادی از رؤسای دانشگاه‌های صنعتی و دانشکده‌های فنی و مهندسی کشور، استادان و اعضای هیأت علمی و دانشجویان رشته‌های مهندسی کشور و علاقمندان در محل فرهنگستان برگزار شد و از برگزیدگان سال ۱۳۹۳ فرهنگستان علوم با اهدای لوح تقدیر و جایزه تجلیل به عمل آمد. در این دوره و در بخش معرفی استادان برجسته: آقایان دکتر جلیل آقا راشد

در این آیین رئیس فرهنگستان علوم، رئیس گروه علوم مهندسی فرهنگستان علوم و منتخبان سال ۱۳۹۳ سخنرانی ایراد کردند. مشروح سخنان آقایان دکتر داوری اردکانی و دکتر عارف در ادامه منتشر شده است:

مهندس مثال انسان دوره جدید است

(دکتر رضا داوری اردکانی رئیس فرهنگستان علوم):

اگر من در مجلسی بودم که قرار بود نام کسی با روز مهندسی قرین شود با نام نصیرالدین طوسی موافقت نمی‌کردم. تصور نشود که به نصیرالدین احترام نمی‌گذارم؛ وی یکی از بزرگان تاریخ ما و یکی از جامع‌ترین اصحاب علم در همه زمان‌هاست. اصلاً بالاتر بگویم که نصیرالدین یک اعجوبه است. نصیرالدین منجم، ریاضیدان، طبیب، فیلسوف و سیاستمدار و فقیه و متکلم و عالم به عرفان نظری است و البته از مهندسی زمان خود - می‌دانید که مهندسی آن زمان با مهندسی الان شما تفاوت دارد - نیز اندکی بهره داشته است. پس او در جداول مهندس نیست، بلکه فیلسوف و طبیب و منجم و سیاستمدار است.

ولی این نامگذاری در اینجا یک حسن بزرگ برای شخص من دارد که آن را بهانه کنم و ببرسم میان فلسفه و مهندسی چه ارتباطی است؟ ظاهراً هیچ. بعضی از استادان ما نیز خیلی از دیاوگ بین علوم استقبال نمی‌کنند اما این فرهنگستان - آن طور که من تصور می‌کنم - تنها جایی است که دانشمندان همه رشته‌های علمی در کنار هم می‌نشینند و می‌توانند با هم حرف بزنند و بحث کنند. به هر حال هر کسی به تناسب علم خود حرف می‌زند و در کشور فحوا و لحن کلام خودش را دارد. به نسبت فلسفه و مهندسی بپردازیم. همه ما فیلسوفیم. اگر فیلسوف نبودیم، درس نمی‌خواندیم. اگر درس خواندیم و به این جایی که هستیم، رسیدیم یعنی طلب و پرسش داشتیم. فیلسوف کسی است که طلب دارد و پرسش می‌کند. دنیای ما اقتضایش تخصص است؛ اما در همان تخصص می‌پرسد.

اکنون دنیای ما طوری است که معنای تخصص نیز در حال عوض شدن است. یکی از استادان اشاره کردند که مهندسی در حال تبدیل شدن به علم است. درست است هم مهندسی دارد علم می‌شود و هم علم مهندسی می‌شود. پنجاه سال پیش نه بیوتکنولوژی به این صورت بود و نه بیوفیزیک و بیوشیمی ... یعنی ایده‌آل وحدت علم که فیلسوف بنیانگذار فلسفه جدید یعنی دکارت در نظر داشت، در حال تحقق یافتن است. البته هنوز ما دوریم از اینکه از وحدت علم بگویم ولی به هر حال

دنیای ما در حال نزدیک شدن به این وحدت است. آدمی دانش را دوست می‌دارد و پرسش و طلب او تمامی ندارد و نمی‌توان گفت که روزی می‌رسد که به همه پرسش‌ها جواب داده می‌شود و دیگر پرسشی نخواهیم داشت.

نکته دیگر اینکه تاریخ ادوار دارد. غربی‌ها با ملاک‌ها و موازین خودشان تاریخ را تقسیم کردند. ما هم بیشتر با آن ملاک و ضابطه و با همان تقسیم آشنا هستیم. تاریخی که الان در آن زندگی می‌کنیم، تاریخی است که از یونان شروع می‌شود. وقتی که از تاریخ قدیم می‌گویند، مرادشان چین و هند و ایران نیست، بلکه منظورشان یونان است زیرا می‌گویند سرچشمه فکر و علم و سیاست از یونان بوده است و به یک اعتبار درست هم می‌گویند. در هر دورانی از تاریخ - با هر تقسیم‌بندی‌ای - بشر مثالی دارد. یعنی یک آرکتیپی هست، البته امروز بیشتر از واژه «پارادایم» استفاده می‌کنند.

پارادایمی هست که انسان را در آن می‌بینند. یونانیان نزدیکترین موجود به خدایان را پهلوانان می‌دیدند. آرکتیپ انسان در زمان یونانیان، پهلوانان بودند. مثال آدمی هرکول بود. در قرون وسطی و در دوره اسلامی ما، قدیسان و متألّهان مثال بودند یعنی انسان بزرگ و انسان مثالی، انسان متألّه و قدیس بود؛ و لکم فی رسول الله اسوه حسنه. وقتی به دوره جدید می‌رسیم، تکان شدیدی در عالم انسانی حاصل می‌شود. از قرن هفدهم و هجدهم در اروپا، تفکر تازه‌ای پدید آمده و تلقی انسان، دگرگونی عجیبی پیدا کرده است. در این دوران است که انسان وظیفه

سازندگی جهان را به عهده می‌گیرد و به این جهت مثال انسان، مهندس است یا لاقلاً شأن اصلی انسان را مهندسی می‌دانند و البته این طرح را فلسفه در انداخته است.

فلسفه می‌گوید که انسان کیست و انسان چیست؟ افلاطون می‌گفت که انسان، فیلسوف است. انسان، مشق مُردن می‌کند؛ اما در دوره جدید که از مشق مُردن نمی‌گویند. در این دوره دیگر زندگی و فکر کردن مشق مُردن نیست، بلکه زندگی، دگرگون کردن جهان و تغییر آن است. بشر مأموریت دارد که جهان را دگرگون سازد و آن را اداره و تدبیر کند؛ این کار، کار مهندس است. درست است که مهندس با پشتوانه و پشتیبانی تفکر و علم و پژوهش کار می‌کند ولی وقتی وارد میدان می‌شویم، می‌بینیم که کار را مهندس انجام می‌دهد. طرح تغییر جهان را کانت و هگل و مارکس در انداختند. اینها گفتند فلسفه‌ای که جهان را تفسیر می‌کند پایان یافته و فلسفه و علم باید جهان را تغییر بدهد و پیداست که این تغییر به دست مهندسان انجام می‌شود.

نکته دیگر هم بگویم و سخن را پایان دهم. این مجلس که برای بزرگداشت مهندسان موفق برگزار شده است برای صرف اعطای جایزه تقدیر نبوده است. ما که بضاعت مالی چندان نداریم که جایزهای درخور مقام استادان و مهندسان عالی‌مقام به آنان تقدیم کنیم. ما می‌خواهیم به ضرورت ارتباط میان دانشگاه و زندگی و جامعه تأکید کنیم و به این جهت از ابتدا که کار را شروع کردیم از مهندسان تجلیل کردیم که کارهای مهم و اساسی در کشور انجام می‌دهند و کاش روزی برسد که علم در کشور ما یکسره کارسازی و مشکل‌گشایی باشد. البته در آن صورت تحقیقات نظری نیز جایگاه والاتری پیدا می‌کند و قدرشان بیشتر معلوم می‌شود.

■ دکتر محمدرضا عارف رئیس گروه علوم مهندسی فرهنگستان علوم در این مراسم استادان، مهندسان و دانشمندان جوان برجسته مهندسی کشور منتخب فرهنگستان علوم را پیشنهاد ارتقاء علمی کشور دانست و اظهار داشت که این روز (روز مهندسی) بهانه‌ای است برای قدردانی از زحمات و تلاش‌های این عزیزان که سهم ارزنده‌ای در پیشرفت و توسعه کشور و تحقق برنامه‌های توسعه دارند و قطعاً سهم این گروه در تأمین رفاه و آسایش و امنیت مردم و توسعه و پیشرفت کشور بسیار بالا است. دکتر عارف ادامه داد سهم و مشارکت مهندسان برجسته در امور علمی و فناوری، در امور زیربنایی، صنعتی، عمرانی و سازندگی کشور بسیار تأثیرگذار است. پیشرفت‌ها و رشد شاخص‌های توسعه عموماً در گرو

تلاش این عزیزان است. در یک نگاه کلی دستاوردهای ارزنده کشور مرهون تلاش دانشمندان و کارشناسان برجسته مهندسی داخل کشور بوده است و مهندسان در این ارتباط سهم بالایی دارند.

رئیس گروه علوم مهندسی فرهنگستان علوم در بخش دیگری از سخنانش اظهار داشت که امروزه در همه برنامه‌های توسعه کشور، محوریت علم و فناوری پذیرفته شده است و دانشمندان مهندسی کشور باید فعالیت جدی‌تری در راستای سند چشم‌انداز و سیاست‌های کلی داشته باشند تا ایران بتواند بر اساس سیاست‌های کلی علم و فناوری جایگاه اول در منطقه آسیای جنوب غربی، قطب علمی و فناوری در

دنیا اسلام و همچنین مرجعیت علمی در جهان را کسب کند. دکتر محمدرضا عارف در پایان سخنانش به مهمترین اولویت‌های گروه علوم مهندسی فرهنگستان علوم در سال ۹۴ اشاره کرد و همکاری و ارتباط نزدیکتر با دانشگاه‌های مهندسی، انجمن‌های علمی مهندسی و دانشکده‌های مهندسی و نهادها و دستگاه‌های حکومتی ذی‌ربط در راستای تحقق اساسنامه فرهنگستان، ارتباط و تعامل نزدیکتر و بیشتر با استادان و اندیشمندان و محققان و نقش‌آفرینی در اسناد بالادستی را از جمله اولیتهای قلمداد کرد. رئیس گروه علوم مهندسی در پایان به معرفی فعالیت‌های برجسته علمی و مهندسی منتخبان سال ۱۳۹۳ فرهنگستان پرداخت.

امضای تفاهم‌نامه همکاری میان فرهنگستان علوم و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهوری در

نشست گرامیداشت روز جهانی آینده در فرهنگستان علوم

فرهنگستان علوم و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهوری توسط آقایان دکتر داوری اردکانی و دکتر ستاری امضاء شد. در ابتدای بخش دوم نشست روز جهانی آینده، پیام تصویری پروفسور گلن مدیر پروژه هزاره سازمان ملل متحد پخش شد و پس از آن در جلسه میزگرد و بحث آزاد با حضور اعضای پیوسته و وابسته گروه‌های علمی فرهنگستان و اعضای شورای علمی - مطالعاتی گروه مطالعات آینده‌نگری، و اعضای هیأت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها و انجمن‌های آینده‌نگری، وضع آینده‌نگری در ایران مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت. در این بخش آقایان دکتر گواهی، دکتر منتظر، دکتر بهرامی، دکتر مردوخی، دکتر مکتون، دکتر خزایی و خانم‌ها دکتر طباطبایی و دکتر الهیان سخنرانی کردند و پس از آن حضار به بحث و تبادل نظر پیرامون موضوعات مطرح‌شده پرداختند. در پایان مراسم قرار شد دبیرخانه دائمی مراسم گرامیداشت «روز جهانی آینده» در گروه مطالعات آینده‌نگری فرهنگستان برقرار و همه‌ساله این مراسم با معرفی برترین‌های حوزه‌های آینده‌پژوهی کشور برگزار شود.

از سال ۲۰۱۲، دهم اسفندماه برابر با اول مارس به عنوان «روز جهانی آینده» نامگذاری شده است و مراسم بزرگداشت این روز در کشورهای مختلف برگزار می‌شود. این روز، نمادی برای توجه به آینده و تأکید بر اهمیت آینده‌پژوهی در ساختن آینده مطلوب هر کشوری است. از آنجا که امروزه شاهد گسترش فعالیت‌های آینده‌پژوهی در سطوح مختلف در کشور هستیم، این نیاز احساس می‌شود که مرجعی با صلاحیت علمی در این زمینه محفلی را برای بزرگداشت این روز فراهم آورد. لذا گروه مطالعات آینده‌نگری فرهنگستان علوم در راستای ارتقای فرهنگ آینده‌نگری، بزرگداشت روز جهانی آینده (۱۰ اسفند) را در فرهنگستان علوم برگزار کرد. بر این اساس صبح روز یکشنبه دهم اسفندماه ۱۳۹۳ نشست گرامیداشت «روز جهانی آینده» به همت گروه مزبور برگزار شد. در مراسم افتتاحیه این نشست به ترتیب آقایان دکتر عبدالرحیم گواهی سرپرست گروه مطالعات آینده‌نگری علم و فناوری فرهنگستان، دکتر رضا داوری اردکانی رئیس فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران و دکتر سورنا ستاری معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهوری سخنرانی کردند و در پایان مراسم افتتاحیه، تفاهم‌نامه همکاری میان

درک می‌کند، انسان است. تا این اواخر آینده‌نگری برای مواظبت و پیشگیری و نظارت و بشارت و انداز نبود. اما اکنون در جهان تحول و تغییر که نمی‌توانیم از تغییر برکنار باشیم ناگزیر باید بکوشیم از تغییری که فکر می‌کنیم مضر است پیشگیری کنیم. آینده‌نگری قدیم صورت دیگری داشت. بنابراین من فکر می‌کنم که آینده‌نگری ما امروزی‌ها با آینده‌نگری قبل از مدرنیته و حتی دوران اوایل تجدد تفاوت دارد زیرا اصلاً آینده و زمان صورت دیگری پیدا کرده است. این زمان خطی که ما اکنون آن را عین زمان و مطلق زمان می‌دانیم، در نظر قدما معنی نداشته است. سیر خطی تاریخ را مدرنیته با نظر به تاریخ دینی پیش آورده است. این زمان خطی از نقطه‌ای شروع می‌شود و پیش می‌رود و حتی اگر پیشرفت محدودیتی داشته باشد بازگشت ندارد. زمان گذشتگان زمان دوری است. در زمان دوری گذشته آینده و گذشته در هم پیچیده است اما در زمان خطی کنونی آینده پیش روی ماست و فردایی غیر از امروز است. نکته‌ای که باید به آن توجه کرد شرایط امکان آینده‌نگری است. ما اکنون علم آینده‌نگری داریم و می‌توانیم آن را در دانشگاه بیاموزیم اما در گذشته هر چند که آینده‌نگران بوده‌اند، علم آینده‌نگری جایی نداشته است و این بحث تازه‌ای است. یعنی در گذشته پیش‌بینی و پیش‌گویی و البته غیب‌گویی و فال و تفال بوده است اما طرح آینده و برنامه‌ریزی آن امری متعلق به این زمان است. در کشور ما هم از حدود شصت سال پیش (این‌طور که من یاد می‌آید) اولین کتاب آینده‌نگری به فارسی ترجمه شد و از آن سال کم و بیش در رشته‌های علوم اجتماعی و علوم انسانی این درس را تدریس کرده‌اند. اما آیا آموختن علم آینده‌نگری که البته ضرورتش را نمی‌توان انکار کرد برای پیش‌بینی و آینده‌نگری کافی است؟ یعنی اگر مردم

در ابتدای این آیین، آقای دکتر گواهی با اشاره به لزوم ایجاد دبیرخانه‌ای دائمی برای توجه به آینده‌نگری و آینده‌پژوهی در محل فرهنگستان علوم گفت: با توجه به کمبود زمان، تصمیم گرفتیم تا مراسم تجلیل از پژوهشگران و مقالات و کتاب‌های برتر و نیز معرفی کتاب آینده‌پژوهی، در ۱۰ اسفند سال آینده برگزار شود. ایشان افزود: باید به روز جهانی آینده نگاه جدی داشت تا مشوقی برای آینده‌نگری در میان تمام اقشار جامعه باشد و برای رسیدن به این مهم، از تمامی قوا، نهادها و انجمن‌ها برای حضور در این نشست دعوت کردیم. دکتر گواهی ادامه داد: از تمامی حاضران در جلسه دعوت می‌کنم تا با افزایش همکاری، ارتباط خود را با گروه مطالعات آینده‌نگری افزایش دهند و فعالیت‌ها و مطالب خود را برای ما ارسال کنند.

مشروح سخنان آقای دکتر داوری اردکانی رئیس فرهنگستان علوم در مراسم بدین شرح است:

آینده‌نگری و آینده؛ به من گفته‌اند که چند دقیقه‌ای راجع به فلسفه و آینده‌نگری چیزی عرض کنم. ما هم مثل همه کشورها به آینده‌نگری علمی برای برنامه‌ریزی نیاز داریم زیرا برنامه‌ریزی‌ها بر اساس آینده‌نگری علمی صورت می‌گیرد. اما آینده‌نگری علمی مقدمات و شرایط و زمینه‌ای دارد که به دل و جان مردمان پیوسته است و نویسندگان و شاعران و فیلسوفان در تمهید و فراهم آوردن آن مشارکت داشته‌اند. من که شاگرد مدرسه فلسفه هستم اعتقاد دارم که جهان جدید و متجدد جهان تحول و تغییر است و این تحول در صد سال اخیر در همه‌جا و بخصوص در جهان توسعه‌نیافته باید بر وفق برنامه انجام شود. البته آدمیان همیشه آینده‌بین و آینده‌نگر بوده‌اند زیرا همیشه با زمان می‌زیسته‌اند. تنها موجودی که زمان دارد و آینده را

فردابین و آینده‌نگر و مآل‌اندیش نباشند به صرف اینکه علم آینده‌نگری بیاموزند از عهده آینده‌بینی و برنامه‌ریزی برای آینده برمی‌آیند؟ علم، دو علم است. علمی هست که از جان‌ها جداست و آن را می‌آموزیم و حامل اطلاعات آن هستیم اما علمی هست که در جان خانه دارد. علم برای اینکه کارساز و مؤثر باشد باید با وجود آدمی بیامیزد. درست است که علم آینده‌نگری برای تدوین برنامه لازم است، اما جان هم باید آینده‌نگر باشد و با زمان پیوند داشته باشد. ما کمتر آینده‌بین و مآل‌اندیش هستیم. می‌خواستم برایتان غزلی از حافظ بخوانم دیدم شاید وقت کم باشد و بعضی از حاضران مناسبت خواندن آن را در مجلس آینده‌نگران درنیابند. اجازه بدهید یک بیتش را بخوانم:

ره میخانه بگشا تا بپرسم مآل خویش را از پیش‌بینی
یعنی وضع آینده را صرفاً از اهل مدرسه نمی‌توان آموخت بلکه کسانی
آینده را می‌شناسند که فرزند زمان باشند و تعلقات آن را درک کنند.
تجربه می‌گوید که ما معمولاً به مآل و آینده خود کاری نداریم. امروز را
می‌گذرانیم و گاهی اصلاً نگران کار امروزمان و نتیجه‌هایی که فردا از
آن حاصل می‌شود نیستیم. ما از تجدد آموخته‌ایم که شیره زمین را
بکشیم و مصرف کنیم اما حزم و احتیاط بنیانگذاران و سازندگان
مدرنیته را درنیافته‌ایم. گویی ما به فردا و آینده کاری نداریم ولی
آینده‌نگری اکنون به صورت یک علم درآمد است. کار این علم
چیست و از آن چه حاصل می‌شود؟ دوباره می‌پرسم آیا با آموختن این
علم می‌توان آینده را پیش‌بینی یا طراحی کرد؟ ظاهراً ما مثل همه
مردم جهان چنین توقعی از علم آینده‌نگری داریم و گرنه به آن رو
نمی‌کردیم اما در این جهان مشکلی در همه‌جا و بخصوص در جهان
توسعه‌نیافته پیش آمده است که شاید بتوان آن را وجهی از گسست
اپیستمولوژیک نام نهاد. مشکل عبارت از این است که در بعضی مواقع
علم هست اما به کار نمی‌آید و وقتی هم که به کار نمی‌آید نمی‌پرسند
چرا باید علمی را که به کار نیامده است و به کار نمی‌آید طلب کرد؟
مقصود از به کار آمدن در اینجا استفاده از علم به عنوان ابزار نیست. این
پرسش بر مبنای تلقی کل علم به عنوان علم کاربردی هم مطرح نشده
است. همه علوم هر چه بوده‌اند نیازی را برآورده می‌کرده‌اند و اگر به آنها
نیاز نبوده پدید نمی‌آمده‌اند. کارآمدی علم صرفاً در قلمرو تکنیک و
تکنولوژی نیست. فلسفه و فقه و اخلاق و شعر و ادب و عرفان و تاریخ
هر یک جایی در تاریخ و در زندگی مردمان داشته‌اند و دارند و اگر
جایی نمی‌داشتند و بر حسب اتفاق به وجود آمده بودند پژمرده
می‌شدند و از میان می‌رفتند. علم را مردمان با طلب خویش می‌یابند و

همین طلب نیاز نشانه کارآمدی علم است. آیا ما طلبی برای
آینده‌نگری داریم؟ مسلماً در حوزه علم و آموزش مطالبی از همه علوم
در برنامه تحصیلات قرار می‌گیرند و کسانی به طلب آنها برمی‌خیزند و
اطلاعاتی به دست می‌آورند. این نیاز نیاز حقیقی نیست و شاید چون
نیاز دیگران است شهرت آن را برای کسانی که آن را به کار نمی‌برند به
نیاز روان‌شناختی تبدیل کرده باشد. ما وقتی به علم آینده‌نگری نیاز
پیدا می‌کنیم که در اندیشه آینده باشیم و همواره به کار و بار خود
بنگریم و آثار و نتایج و عواقب رفتارها و کارهایمان را بسنجیم و ببینیم
که اگر انحرافی از راه مستقیم داشته‌ایم به راه برگردیم. به نظر می‌رسد
که کمتر فکر کرده‌ایم که بر کارها و اقدامها و فکرها و تصمیمات
دیروزمان چه اثری مترتب شده است و به زحمت می‌توانیم بگوییم
کی و کجا به فکر فردا بوده‌ایم و شاید اگر جای آن را از ما بپرسند
فیلسوفانه پاسخ بدهیم که فردا موهوم است و حتی اوهامی را به جای
آن بگذارند. ده‌ها سال پیش یک استاد دانشگاه پیش‌بینی کرد که این
کشور بی‌آب و خشک است و آینده زندگی و کار و کشاورزی در آن
روشن نیست. اینها می‌توانست برای ما درس عبرت و تذکر باشد اما به
آن اعتنا نکردیم. حرف چه اهمیت دارد ما به چشم خود خشک شدن
باتلاق‌ها و دریاچه‌ها و رودها را دیدیم و نگران نشدیم. ظاهراً آدمیان از
تذکر و از پرسش راجع به فردا خوششان نمی‌آید. تنها ما نیستیم که
تذکر را دوست نمی‌داریم و این عیب به ما اختصاص ندارد. وقتی
سقراط را محاکمه می‌کردند در دادگاه گفت شما از حرف‌های من
خوششان نمی‌آید زیرا شما در خوابید و من شما را از خواب غفلت بیدار
می‌کنم. شما در بستر طوفان خوابیده‌اید و پیداست که اگر بیدارتان
کنند، آزرده می‌شوید. برهم زدن خواب و آرامش مردم، آنها را عصبانی
می‌کند ولی اگر باید از خطرهای پرهیز کرد چاره‌ای جز بیرون آمدن از
پناه غفلت و بی‌خبری نیست. آینده‌نگری و توجه به آینده غالباً مستلزم
آغاز تصمیم ترک عادت و عدول از بعضی اوهام است و شاید غفلت ما را
بر هم بزند. بیرون آمدن از غفلت دشوار و آزاردهنده است اما آنچه
معمولاً در پی غفلت می‌آید سخت و آزاردهنده‌تر است و چه بسا که
مصیبت باشد. خلاصه بگویم ما یک علم آینده‌نگری داریم که به آن
نیاز داریم و بدون علم آینده‌نگری برنامه و طراحی میسر نیست.
اما این علم باید در جان‌ها هم جایی پیدا کند یا مردمان پروای آینده
داشته باشند تا بتوانند از علم آینده‌نگری بهره ببرند. در تاریخ قبل از
تجدد به این علم نیازی نبوده است زیرا تاریخ با خودآگاهی ساخته
نمی‌شد. از حدود پانصد یا ششصد سال پیش تاریخی شروع شده است

که بشر باید در ساختن و پرداختن آن شرکت کند. از آن زمان شاعران و نویسندگانی بوده‌اند که وضع جهان آینده را در رمان‌ها و نمایشنامه‌ها و آثار فلسفی تصویر کرده‌اند و این تصویر اگر راهنمای عمل نبوده لاقلاً در خودآگاهی مردمان اثر بی‌چون و چرا داشته است. علوم انسانی نیز به اقتضای ظهور بحران‌ها و برای نظارت بر زندگی کنونی و برنامه‌ریزی فردا به وجود آمده است (علوم انسانی به وجود آمده است که بر وضع جامعه نظارت کند). همه علوم و از جمله علوم انسانی علم پیش‌بینی‌اند به خصوص علوم اجتماعی که حتی اگر به گذشته نظر کند ناظر به آینده است. به عبارت دیگر علوم اجتماعی به وجود آمده است تا بر آنچه می‌گذرد نظارت کند و راه خروج از بحران را نشان بدهد. کار علم گفتن چه باید کرد و چه نباید کرد نیست. علم گزارش است اما وقتی گزارش درباره جامعه و آینده جامعه باشد، قهراً تا حدی روشن می‌شود که چه می‌توان کرد و چه نمی‌توان کرد. وقتی بحران را پیش‌بینی می‌کنند و علل و عوامل آن را می‌گویند این پرسش در نظر بوده است که برای جلوگیری از بحران چه می‌توان کرد و چه باید کرد. به هر حال در کشور ما هم اندیشه آینده‌نگری و مطالعه در آن شروع شده است و کم‌کم در کار سیاست و برنامه‌ریزی‌مان نیز به آن اهمیت داده می‌شود. برنامه‌های توسعه باید بر اساس آینده‌نگری جامع انجام شود. درست است که کار ما در شرایط کنونی آینده‌نگری علم و تکنولوژی و فناوری است اما علم و فناوری معلق میان هوا و زمین نیست. علم و فناوری در هر جایی و در هر کشور و جامعه‌ای جایگاه خاص دارد. اصلاً برای اینکه علم سودمند باشد باید آن را در جایگاه خاص قرار داد و این در صورتی میسر است که بدانیم به علم چه نیازی داریم و از آن چه توقعی می‌توانیم داشته باشیم و کدام مشکل ما را حل می‌کند. آینده‌نگری مستلزم درکی جامع از جامعه و زندگی کشور

است. اگر گرفتار عادت امروز و غافل از پیش‌آمد فردا باشیم و بی‌پروا به آینده بر وفق عادت عمل کنیم نه امروز را درمی‌یابیم و نه کاری برای فردا می‌توانیم انجام دهیم. علم برای تفنن نیست بلکه آن را برای زندگی باید آموخت. این علمی که ما در دانشگاه‌ها می‌آموزیم اگر کارساز نباشد افسانه‌ای است که در جهان افسانه هم جایی پیدا نمی‌کند. این علم را برای ساختن زندگی و برای فردا باید طلبید. فردا نیز در هماهنگی همه علم‌ها با یکدیگر و با عزم و تصمیمی که برای ساختن آن می‌گیریم محقق می‌شود. آینده‌نگری عین عقل است و عقل که بسیار از آن می‌گویند همه جا حاصل و حاضر نیست بلکه باید آن را جست و از او خواست به ما بگوید راه فردایمان کدام است و برای سلوک در این راه چه زادی لازم است. مقدمه ظهور و مداخله خرد در کارها توجه و خودآگاهی مردمان به رفتار و شیوه زندگی‌شان است که در زمان‌های اخیر است. در این وضع کاری نداشته باشیم که جهان به کجا می‌رود اما به فردایی بیندیشیم که نظم و ضابطه‌ای بهتر از امروز داشته باشد. در کار پژوهش هم راهی را انتخاب کنیم که به سوی آن فردا راهبر است و ما را در تحقق آن کمک می‌کند. کار بزرگی که آینده‌نگران باید بکنند توجه دادن و تذکر به مردمان است. این تذکر راه علم و پژوهش را نیز تا حدی معین می‌کند، آینده‌نگری ملازم با پروای آینده و پیشرفت علم دو امر به هم پیوسته‌اند و یکی بدون دیگری محقق نمی‌شود. امیدوارم راهی به وحدت یا هماهنگی هر دو داشته باشیم و راه همواره هموارتر شود.

دکتر سورنا ستاری معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهوری در این آیین اظهار کرد: آینده و گذشته مفاهیم انتزاعی هستند، اما ما هیچکدام را درک نکردیم. باید از گذشته عبرت گرفت و درباره آن بحث و پژوهش انجام داد. بزرگترین مشکل کشور بحث فرهنگی است. باید بدانیم برداشت ما از علم، پژوهش، فناوری و فرهنگ چیست. ما فرهنگ ۱۰۵ ساله نفتی داریم که در تمام بخش‌های جامعه وارد شده است. متأسفانه نفت ما را معتاد کرده است، ما دولتی داریم که بیش از ۸۰ درصد بودجه‌اش را بودجه جاری تشکیل داده است. در حوزه پژوهش کاری انجام نمی‌شود و در هر سازمان یا نهاد میانگین بودجه تخصیص داده شده به پژوهش بین یک تا سه درصد است. این فرهنگ نفتی همه‌جا از رده‌های مدیران عالی تا همه اقشار جامعه وجود دارد. در آموزش و پرورش ۹۹/۵ درصد بودجه را بودجه جاری تشکیل می‌دهد و با همان نیم درصد نیز ناچار است، تعهد آموزشی و پژوهش‌های آینده‌نگاری را اجرا کند.

مناسبت گرامیداشت روز جهانی آینده، به کوشش آقای دکتر عبدالرحیم گواهی، توسط گروه مطالعات آینده‌نگری علم و فناوری فرهنگستان منتشر شده است. در بخش اول کتاب درباره گروه مطالعات آینده‌نگری فرهنگستان علوم و اهم فعالیت‌ها و برنامه‌های آن مطالبی به چاپ رسیده است.

بخش دوم کتاب به فعالیت‌های آینده‌نگری در ایران اختصاص دارد که به فعالیت‌های «تهادهای سیاستگذار، قانونگذار، و اجرایی نظام»، «فعالیت انجمن آینده‌نگری ایران»، «فعالیت دانشگاه‌هایی که موضوع آینده‌نگری را در دستور کارشان قرار داده‌اند»، «فعالیت بخش خصوصی و اندیشه‌گاه‌ها و بنیادها»، و «فعالیت پژوهشکده‌ها» پرداخته شده است. اقدامات خاص انجام‌شده در حوزه آینده‌پژوهی در سطح کشور، موضوع پایانی این کتاب است.

معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهوری با اشاره به جایگاه پژوهش در ایران اظهار کرد: با هدف جذب نیروی کار، تاکنون ۴ میلیون و ۵۰۰ هزار نفر دانشجو پذیرفته‌ایم و قرار بود با این مدارک شغل‌های دولتی ایجاد شود اما به دلیل نبود آینده‌نگری با مشکل افزایش جمعیت بیکار روبه‌رو شدیم. ایشان ادامه داد: در ابتدا پژوهشکده‌ها با اهداف مقدسی تأسیس شد، اما الان کجاییم و چگونه به اینجا رسیدیم؟ ما در معاونت علمی در این موارد بحث می‌کنیم. در پژوهشکده‌ها، آزمایشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی سراسر کشور تجهیزات داریم، اما نیروی متخصص نداریم. دکتر ستاری گفت: یکی از بزرگترین مشکلات ما در بحث پژوهش این است که مشتری این پژوهش‌ها چه کسانی هستند؟ متأسفانه برخی از افراد مخالف زمان گذاشتن برای پژوهش هستند. اینکه ما با چه مکانیزمی باید بحث کنیم مهم است. ما در حوزه دفاعی موفق بودیم زیرا از دید تجاری به این مباحث نگاه می‌کنیم. معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهوری افزود: باید فرهنگ غالب را که فرهنگ نفتی است بگیریم و با جنبه‌های دیگری پیشرفت کنیم. ما باید بدانیم که چرا کشور ما با این همه منابع زیرزمینی و بودجه جاری در مقایسه با کشورهای دیگر پیشرفت نکرده است.

انتشار کتاب فعالیت‌های آینده‌پژوهی در ایران

در این مراسم همچنین کتابی با عنوان «فعالیت‌های آینده‌پژوهی در ایران» چاپ شده بود که در اختیار حاضران قرار گرفت. این کتاب به

دوازدهمین سمینار

افق‌های آینده مهندسی برق و کامپیوتر

در سخنرانی اول آقای دکتر مجید صنایع‌پسند استاد دانشگاه تهران در سخنانی به موضوع «روش‌های نوین حفاظت دیجیتال و اتوماسیون سیستم‌های قدرت» پرداخت و سخنرانی دوم با عنوان «کارگزاران هوشمندی: از ماکرو تا نانو» توسط آقای دکتر محمدرضا اکبرزاده توتونچی استاد دانشگاه فردوسی مشهد ایراد شد.

در پایان سخنرانی‌ها حاضران به بحث و تبادل نظر پیرامون موضوعات مطرح‌شده پرداختند و سخنرانان به پرسش‌ها پاسخ دادند.

از سلسله سمینارهای ادواری شاخه مهندسی برق گروه علوم مهندسی فرهنگستان علوم، دوازدهمین سمینار افق‌های آینده مهندسی برق و کامپیوتر، روز دوشنبه ۱۳۹۳/۱۲/۱۱ در فرهنگستان علوم برگزار شد. در این سمینار که با حضور اعضای شاخه مهندسی برق فرهنگستان علوم و استادان و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌ها و دانشکده‌های مهندسی کشور تشکیل شد، دو سخنرانی به شرح ذیل ارائه گردید:

اولین دوره معرفی و نکوداشت مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور

توسط فرهنگستان علوم برگزار شد.

و رئیس سازمان، تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، مهندس جلالی معاون وزیر جهاد کشاورزی و رئیس سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری، و مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور منتخب فرهنگستان علوم آقایان مهندس کشاورز، دکتر طهماسبی بیرگانی و مهندس آذرپیرا سخنرانی ایراد کردند. آقای مهندس یونس ابراهیمی به دلیل مسافرت نتوانست در جلسه حاضر شود.

دکتر شریفی تهرانی در آیین نکوداشت مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور، ضمن خیر مقدم به حضاران و تبریک به برگزیدگان، درخصوص فعالیت‌های گروه علوم کشاورزی فرهنگستان توضیحاتی ارائه کرد و پس از بیان نحوه برنامه‌ریزی جهت انتخاب و برگزاری اولین دوره تجلیل از مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور، به معرفی ۴ منتخب فرهنگستان علوم پرداخت. رئیس گروه علوم کشاورزی در پایان از حسن نظر ریاست فرهنگستان و همکاری بخش‌های اجرایی برای برگزاری مراسم تشکر کرد.

مشروح سخنان دکتر داوری اردکانی رئیس فرهنگستان علوم در این مراسم به شرح ذیل است: «به حضار محترم و استادان گرامی خیر مقدم عرض می‌کنم و بسیار خوشوقتم که عده‌ای از مقام‌های مسئول کشاورزی کشور و از جمله دو وزیر سابق به این مجلس تشریف

اولین دوره معرفی و تجلیل از مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور، منتخب فرهنگستان علوم در سال ۱۳۹۳، روز پنجشنبه ۱۴ اسفند ۱۳۹۳ با حضور رئیس فرهنگستان علوم، معاون پژوهشی علوم محض و کاربردی، رئیس و اعضای گروه علوم کشاورزی فرهنگستان، دو وزیر اسبق جهاد کشاورزی، معاونان و مشاوران وزیر جهاد کشاورزی، جمعی از اعضای هیأت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی کشور، برگزار شد. در این آیین که به همت گروه علوم کشاورزی فرهنگستان علوم تشکیل شد از ۴ مهندس برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور آقایان مهندس یونس ابراهیمی، مهندس عباس کشاورز، دکتر علی‌محمد طهماسبی بیرگانی و مهندس محمدعلی آذرپیرا تجلیل به عمل آمد.

خلاصه‌ای از زندگینامه علمی و فعالیت‌های برجسته منتخبان، در بخش معرفی همین شماره خبرنامه آمده است.

در این مراسم آقایان دکتر داوری اردکانی رئیس فرهنگستان علوم، دکتر شریفی تهرانی رئیس گروه علوم کشاورزی فرهنگستان علوم، دکتر زالی وزیر اسبق جهاد کشاورزی، دکتر کلاتری وزیر اسبق جهاد کشاورزی و دبیرکل خانه کشاورز، دکتر زند معاون وزیر جهاد کشاورزی

خبر و گزارش

و وظیفه دیگری که داریم این است که به بالا بردن سطح آگاهی مردم نسبت به آنچه واقع شده است و پیش می‌آید کمک کنیم. از جانب فرهنگستان علوم از تشریف‌فرمایی همه حضرات تشکر می‌کنم. ما وظیفه ادای احترام به دانش را انجام می‌دهیم و کار دیگری از دستمان برنمی‌آید».

دکتر اسکندر زند معاون وزیر جهاد کشاورزی و رئیس سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی در این مراسم در سخنانی فرهنگستان علوم را منشاء خیر و برکت دانست و گفت: ما دست نیاز به سوی فرهنگستان علوم دراز می‌کنیم تا ما را در برنامه‌های کلان کشاورزی یاری کند. در ادامه دکتر زالی وزیر اسبق کشاورزی نیز ضمن سپاسگزاری از توجهی که به مهندسان کشاورزی شده است، گفت: اینها افراد تأثیرگذار در بخش کشاورزی کشور بوده‌اند که باید قدر دان آنان باشیم. ایشان افزود: علم عالمان ما باید به عمل تبدیل شود و از این جهت در کشاورزی فاصله‌ها زیاد است.

دکتر عیسی کلاتری دبیر کل خانه کشاورز و وزیر اسبق کشاورزی دیگر سخنران این آیین بود که درباره کمبود شدید منابع آبی کشور هشدار داد و گفت: اگر روند موجود ادامه پیدا کند حداکثر تا ۱۵ سال آینده کشور خشک خواهد شد. ایشان افزود: اگر طبق استانداردهای بین‌المللی پیش برویم برداشت آب ما باید به نصف کاهش یابد.

دکتر کلاتری ادامه داد: این محدودیت منابع باعث خواهد شد تا پیشرفته‌ترین تکنولوژی‌ها را در بخش کشاورزی پیاده کنیم تا تولید

آورددهاند. ما به همکاری و همراهی بیشتر سیاست و علم و قرار دادن علوم در جایگاه خاصی که در جامعه باید داشته باشد نیاز داریم. تاریخ رابطه علم و کشاورزی در یکصد سال اخیر، تاریخ چندان خوشایندی نیست. ما علم را وارد کشاورزی نکردیم بلکه در رسم و آیین کشاورزی دخالت کردیم زیرا نمی‌دانستیم که با کشاورزی چکنیم. گاهی هم می‌گفتند که ما به کشاورزی نیاز نداریم بلکه باید کشور را صنعتی کنیم و محصولات کشاورزی مورد نیاز را با قیمتی ارزان از خارج وارد کنیم. پیاداست که چنین تلقی‌هایی چه لطمه‌ای به کشاورزی ما وارد کرده است. در پنجاه شصت سال اخیر ما غافل بودیم که چگونه کشورمان دارد خشک می‌شود و اگر کسی هم تذکری می‌داد گوش نمی‌کردیم. اکنون هم با اینکه رودخانه‌ها و دریاچه‌ها و باتلاق‌هایمان خشک شده است هنوز مسرفترین کشورها در مصرف بی‌رویه یا اتلاف آب هستیم و به جایی رسیدهایم که دیگر نمی‌توانیم به آینده آب و نایمان بیندیشیم زیرا این نان و آب دارد قطع می‌شود.

ولی این اندیشه فقط در میان جمع دانشمندان و معلمان کم و بیش پیش آمده است و رسم اسراف دست‌نخورده باقی مانده است. این رسم را با دستورالعمل اداری نمی‌توان تغییر داد بلکه باید به فکر ایجاد خودآگاهی در مردم بود. مردم هم باید بدانند که فردا ممکن است زمان قحط آب و نان باشد و داشته کنونی را بیهوده مصرف و تلف نکنند. کاری که ما می‌توانیم بکنیم یکی این است که بر لزوم پیوند علم با جامعه و بهره‌برداری از اطلاعات مهندسی در کار کشاورزی تأکید کنیم

وزیر جهاد کشاورزی در نامه‌های جداگانه ضمن قدردانی از اقدام ارزشمند فرهنگستان علوم، از مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی منتخب فرهنگستان علوم تجلیل کرد.

آقای مهندس محمود حجتی وزیر جهاد کشاورزی در نامه‌هایی جداگانه از چهار مهندس برجسته کشاورزی و منابع طبیعی منتخب فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران تجلیل کرد. به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی وزارت جهاد کشاورزی، مهندس محمود حجتی در نامه‌هایی جداگانه خطاب به آقایان مهندس یونس ابراهیمی، مهندس عباس کشاورز، دکتر علی‌محمد طهماسبی بیرگانی و مهندس محمدعلی آذرپیرا برگزیدگان اولین دوره معرفی و تجلیل از مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور، منتخب فرهنگستان علوم، ضمن تقدیر از اقدام ارزشمند فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران در تجلیل از متخصصان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور، این اقدام را کمکی به برجسته‌سازی نقش و اهمیت علوم کشاورزی در امنیت غذایی ارزیابی کرد. متن نامه وزیر جهاد کشاورزی به این شرح است:

«فرهیخته گرامی

اقدام ارزشمند فرهنگستان علوم در تجلیل از متخصصان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور بیش از پیش به برجسته‌سازی نقش و اهمیت علوم کشاورزی در امنیت غذایی و استمرار حیات بشری کمک خواهد نمود. انتخاب شایسته جنابعالی را در اولین دوره منتخبان فرهنگستان تبریک عرض نموده، توفیق روزافزون شما را در جهت خدمت به جامعه کشاورزی کشور از خداوند متعال خواستارم.

محمود حجتی

وزیر جهاد کشاورزی»

کشاورزی ما در ۱۵ سال دیگر حداکثر به اندازه تولید سال گذشته شود که آن هم جوابگوی ۳۳ میلیون نفر خواهد بود و مابقی باید از خارج وارد شود. لذا آب کم، به تکنولوژی پیشرفته و نیروی انسانی متخصص نیاز دارد.

مهندس جلالی معاون وزیر و رئیس سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری هم در این مراسم با اشاره به اینکه منابع انسانی در هر کشور سرمایه‌ای برای رشد و توسعه است، گفت: کشور ما با توجه به مشکلات و چالش‌هایی که در بخش کشاورزی دارد نیازمند افراد توانمند و عالمان عملگراست و مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی منتخب فرهنگستان علوم در زمره همین عالمان هستند. مهندس عباس کشاورز از مهندسان برگزیده در این آیین گفت: حال کشاورزی کشور عزیز من خوب نیست و برای بهبود آن به اقدامات اساسی محیط‌زیستی پایدار برای کشاورزی نیاز است. ایشان افزود: هرکسی مسئول کشاورزی می‌شود، باید متخصص در این رشته باشد چرا که مثل سایر رشته‌ها، تخصص‌های خاص خود را می‌خواهد تا در امر کشاورزی نظر تخصصی ارائه کند. مهندس کشاورز با تأکید بر اینکه باید اهل دانش بخش کشاورزی را از سهل و ممتنع بودن خارج کنند، گفت: فرصت آزمون و خطا در بخش آب و کشاورزی نداریم و باید بزرگان کشور کمک کنند قطار کشاورزی به ریل خود برگردد. لذا ضمن تشکر از این اقدام شایسته فرهنگستان، بخش اجرایی دست نیاز به سوی فرهنگستان علوم دراز می‌کند و از فرهنگستان تقاضای یاری در حل مسائل مختلف مربوط به کشاورزی کشور دارد.

مهندس محمدعلی آذرپیرا دیگر چهره برگزیده این آیین هم با تأکید بر اینکه فارغ‌التحصیلان رشته کشاورزی خود را جدا از بخش کشاورزی ندانند و وارد این بخش شوند، گفت: نباید به سطح زیر کشت ببالیم بلکه مهم این است که در هر هکتار چه مقدار تولید می‌کنیم و با چه هزینه‌ای تولید می‌کنیم و جایگاهمان در بازار جهانی کجاست؟

دکتر علی محمد طهماسبی دیگر برگزیده فرهنگستان علوم آخرین سخنران این آیین بود که در سخنان خود اظهار داشت: منابع طبیعی کشورمان در معرض تخریب قرار گرفته و تخریب در منابع آب، خاک و گیاه صدمات جبران‌ناپذیری بر کشور وارد کرده است و خشک‌شدن تالاب‌ها و دریاچه‌ها، نابودی جنگل‌ها، وقوع طوفان‌ها و گرد و غبار شاهی بر این مدعاست. ایشان افزود: این رسالت فرهیختگان و مدیران است که در بخش منابع طبیعی نگاه حفاظتی را جایگزین اقتصادی کنند، چون امنیت ملی هر کشوری در گرو امنیت اکولوژیکی آن است.

خبر و گزارش

گرامیداشت دکتر محمدرضا عارف در دانشگاه یزد

در بخش دیگری از مراسم، حکم آقای دکتر محمدرضا عارف به عنوان استاد وابسته دانشگاه یزد از سوی آقای دکتر محمد صالح اولیاء رئیس این دانشگاه به دکتر عارف اعطاء شد.

آقای دکتر داوری اردکانی در پیام خود تجلیل از آقای دکتر عارف را بزرگداشت دانش و فرهنگ و تدبیر قلمداد کرده بود. متن پیام رئیس فرهنگستان علوم به شرح زیر است:

«باسمه تعالی؛ جای خرسندی و خوشوقتی بسیار است که مقام علمی و اجتماعی و سیاسی و اخلاقی استاد دانشمند جناب آقای دکتر محمدرضا عارف عضو پیوسته فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران در یزد که شهر ایشان است بزرگ داشته می‌شود. من که سال‌هاست به ایشان ارادت دارم، لااقل به حکم ارادت شخصی و با توجه به شأن و قدری که آقای دکتر عارف در فرهنگستان علوم و در دانشگاه دارند، موظف بودم که در مجلس بزرگداشتشان حاضر شوم و ادای احترام کنم ولی متأسفانه این توفیق نصیب نشد. پس ناگزیر از راه دور به برگزارکنندگان مراسم و حاضران مجلس و دوستداران آن عزیز بزرگوار به نام خود و از سوی فرهنگستان علوم سلام عرض می‌کنم و

آیین نکوداشت آقای دکتر محمدرضا عارف عضو پیوسته و رئیس گروه علوم مهندسی فرهنگستان علوم و استاد مهندسی برق دانشگاه صنعتی شریف روز چهارشنبه ۲۰ اسفند ۱۳۹۳ با حضور مسئولان کشوری و استانی، استادان، دانشجویان و علاقمندان به دکتر عارف، در دانشگاه یزد برگزار شد. در این مراسم آقایان مهندس میرمحمدی استاندار یزد، دکتر فتوحی فیروزآباد رئیس دانشگاه صنعتی شریف، دکتر اولیاء رئیس دانشگاه یزد، دکتر محمدرضا شمس اردکانی مشاور عالی رئیس فرهنگستان علوم، دکتر صادقی رئیس دانشکده مهندسی برق دانشگاه یزد، و دکتر تابان عضو هیأت علمی دانشگاه صنعتی اصفهان و از دانشجویان آقای دکتر عارف، سخنرانی کردند. همچنین پیام آقای دکتر داوری اردکانی رئیس فرهنگستان علوم به مناسبت بزرگداشت آقای دکتر عارف، توسط آقای دکتر شمس اردکانی نماینده رئیس فرهنگستان قرائت شد. پخش کلیپ از صحبت‌های تعدادی از دانشجویان استاد عارف که اکنون خود از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های کشور هستند، از دیگر بخش‌های این مراسم بود.

اقدام در تجلیل از استاد عزیز را بزرگداشت دانش و فرهنگ و تدبیر می‌دانم. آقای دکتر عارف نه فقط در تحصیل و تدریس و پژوهش ممتاز بوده‌اند و همچنان ممتازند بلکه در هر کاری وارد شده‌اند موفق بوده‌اند. اکنون هم که ریاست گروه علوم مهندسی فرهنگستان علوم را به عهده دارند وجودشان برای این مؤسسه علمی غنیمتی بزرگ است. از خداوند رحمان مسئلت دارم که وجود عزیزشان همواره محفوظ و خدمتشان به جمهوری اسلامی ایران، مستدام باشد».

آقای مهندس سیدمحمد میرمحمدی استاندار یزد در این مراسم در سخنانی آقای دکتر عارف را الگویی مناسب برای دانشجویان امروز معرفی کرد و برگزاری چنین مراسمی را زمینه‌ساز پویایی دانشگاه و دانشجویان و درنهایت نیل به رشد علمی و فرهنگی کشور دانست.

آقای دکتر محمود فتوحی فیروزآباد رئیس دانشگاه صنعتی شریف در مراسم نکوداشت آقای دکتر محمدرضا عارف در سخنانی با اشاره به اینکه یکی از خصلت‌های دکتر عارف وقت‌شناسی است، گفت: «ایشان هیچ‌وقت خود را فراتر از قانون نمی‌داند». دکتر فتوحی با اشاره به اینکه در زمان مدیریت دکتر عارف در وزارت علوم، مسئله استقلال دانشگاه‌ها مطرح شد، افزود: تلاش دکتر عارف در مسئله استقلال دانشگاه‌ها، ارزشمند و شایسته تقدیر است. ایشان همچنین تأکید کرد که جا دارد از خانم دکتر مروج همسر دکتر عارف که نقش مهمی در موفقیت ایشان داشته‌اند قدردانی کنیم.

آقای دکتر محمدرضا عارف ضمن تشکر از دست‌اندرکاران برگزاری این آیین و سپاسگزاری از اظهار لطف سخنرانان، این مراسم را قدردانی از جایگاه علم و عالم خواند و اظهار داشت: سابقه علمی و به روز بودن علم خود را مدیون دانشجویان هستم که جزو بهترین‌ها هستند. من همیشه حرمت دانشگاه را نگه داشته و واجب دانسته‌ام و در زمانی که معاون اول رئیس‌جمهور بودم، گفته بودم سه‌شنبه‌ها به دانشگاه می‌روم و در هیچ جلسه دیگری شرکت نمی‌کنم.

رئیس گروه علوم مهندسی فرهنگستان علوم با بیان اینکه معمولاً معیار فارغ‌التحصیلی دانشجویان بر اساس شاخص‌های کمی تعریف و تعیین می‌شود، معیار خود در این رابطه را زمانی خواند که معلومات دانشجو بیشتر از استاد شود و افزود چنین دانشجویی مجاز به دفاع از رساله‌اش خواهد بود چرا که اگر علم دانشجو زیرمجموعه‌ای از علم استاد باشد، علم پیشرفت نخواهد کرد.

دکتر عارف برگزاری این قبیل مراسم را فرصتی برای معرفی الگوها به

جوانان دانست و اظهار داشت: متأسفانه به دلایلی در کشور نتوانستیم نگاه فرهنگی خودمان را بر محور الگوها و در بخش‌های مختلف با جدیت دنبال کنیم و در واقع نه تنها الگوسازی نکردیم، بلکه بعضاً الگوسوزی کردیم.

عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی با اشاره به محوریت علم و فناوری در دهه چهارم انقلاب، تأکید کرد: مراکز علمی و دانشگاهی باید با کشف الگوها و معرفی آنان به جوانان، آنها را در دنبال کردن برنامه‌های عملیاتی خود هدایت و حمایت کنند.

عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام اضافه کرد: جهت‌گیری امروز کشور در مقوله اقتصاد دانش‌بنیان اختصاص حداقل ۵۰ درصد از درآمد ناخالص ملی در این بخش است و استان یزد باید با تدوین یک برنامه راهبردی ۱۰ ساله، سهم خود را در این رابطه مشخص کند. ایشان ادامه داد: اگر علم تبدیل به رفاه یا تبدیل به ثروت شد، دانشمند به وظیفه خود عمل کرده است. شاید زمانی تولید علم تنها تولید مقاله محسوب می‌شد و سعی داشتیم که در این رابطه شاخص‌های کشورمان در جهان را ارتقاء بخشیم ولی اکنون دیگر این شاخص کافی نیست و تولید علم وقتی مؤثر خواهد بود که اثرات آن را در جامعه به صورت شفاف یعنی در تولید ثروت برای پاسخ به نیازها و رفاه جامعه شاهد باشیم و در این صورت دانشمند ما به وظیفه خود عمل کرده است.

دکتر عارف بر تلاش برای رفع موانع موجود برای تحقق این مهم از جمله رفع بوروکراسی موجود در حوزه علم و فناوری تأکید کرد و گفت: استان یزد قابلیت تبدیل شدن به منطقه آزاد علم و فناوری در کشور را دارد و اگر امروز استان یزد در شاخص‌های علمی وضع خوبی دارد به پاس خدماتی است که بزرگانی در چند دهه اخیر استان ارائه کرده‌اند. نخبگان یزدی باید نهادهای تصمیم‌ساز و تصمیم‌گیرنده را برای حرکت به این سمت متقاعد کنند تا استان یزد به جایگاه برتر و تأثیرگذارش در کشور دست یابد. نخبگان استان یزد باید به دنبال راهاندازی منطقه آزاد علم و فناوری باشند چراکه استان یزد این پتانسیل را دارد.

استاد دانشگاه صنعتی شریف با قدردانی از معلمان خود در دوران تحصیل، از مرحوم «حجت» مدیر و مرحوم «نواب رضوی» معاون دبیرستان امیرکبیر که وی را در طی مسیر تعالی کمک کرده‌اند، قدردانی ویژه نمود و بر دست‌ان دیگر معلمش آقای «هرندی» که در مراسم حاضر شده بود بوسه زد.

انتشار دو شماره

فصلنامه آموزش مهندسی ایران

شصت و سومین و شصت و چهارمین شماره فصلنامه آموزش مهندسی ایران به همت گروه علوم مهندسی فرهنگستان علوم منتشر شد.

در شماره ۶۳، هفت مقاله از استادان و صاحبان نظران پیرامون مسائل مختلف آموزش مهندسی به چاپ رسیده است.

عناوین مقالات منتشرشده بدین شرح است:

■ لزوم توجه دانشکده‌های مهندسی به علوم انسانی (دکتر مهدی گلشنی عضو پیوسته فرهنگستان علوم)

■ چشم‌انداز جهانی چالش‌های آموزش و پژوهش مهندسی و توسعه پایدار (مهندس محمدمهدی غفاری عضو هیأت علمی فرهنگستان علوم؛ دکتر حسن ظهور عضو پیوسته فرهنگستان علوم)

■ نقش شناسایی شاخص‌های ارزیابی فناوری در توسعه آموزش‌های مهندسی (ناهد شیخان مربی مرکز تحقیقات مهندسی صنایع و بهرموری دانشگاه صنعتی امیرکبیر؛ دکتر فیروز بختیاری‌نژاد استاد دانشکده مهندسی مکانیک دانشگاه صنعتی امیرکبیر)

■ ارزیابی و تحلیل مهارت‌های تفکر انتقادی دانشجویان رشته‌های مهندسی (دکتر محمد امینی و دکتر سیداحمد مدنی اعضای هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه کاشان؛ زهرا عسگرزاده کارشناس ارشد اهواز)

■ تحلیل کاربرد و تأثیر منابع قدرت در موقعیت‌های یادگیری آموزش عالی مهندسی (دکتر رضا مهدی عضو هیأت علمی گروه مطالعات آینده‌نگری پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی)

■ نقش شناسایی و افراز دستاوردهای یادگیری در بهبود کیفیت آموزش عالی، مورد پژوهشی: آموزش مهندسی برق گرایش قدرت (دکتر ناهید صادقی عضو هیأت علمی و دکتر مهدی فراهانی دانش‌آموخته دکتری دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران؛ دکتر محمود کمره‌ای استاد دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر دانشگاه تهران)

■ معرفی چارچوبی برای شناسایی و تحلیل خطای دانشجویان

مهندسی در حل معادلات دیفرانسیل: مدل تحلیل خطای بافت (دکتر یونس کریمی فردین‌پور عضو هیأت علمی گروه ریاضی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد اهر)

در شماره ۶۴ فصلنامه نیز هفت مقاله به شرح ذیل منتشر شده است:

■ سازکار ارزیابی بیرونی برنامه‌های آموزش مهندسی ایران (دکتر حسین معماریان، عضو وابسته فرهنگستان علوم)

■ تعامل مدرس و دانشجو در کارگاه طراحی معماری: تفکر انتقادی مدرس و تفکر خلاق دانشجو (دکتر حمیدرضا شریف)

■ بررسی رابطه انعطاف‌پذیری استادان و یادگیری فعال دانشجویان (مرضیه کریمی، دکتر غلامرضا جعفری‌نیا و مرتضی امانی)

■ بررسی میزان آگاهی اعضای هیأت علمی گروه‌های فنی و مهندسی دانشگاه‌های اصفهان و صنعتی اصفهان از مؤلفه‌های اساسی نوآوری برنامه‌ریزی درسی و میزان کاربست آنها (دکتر محمدرضا نیلی؛ ستاره موسوی؛ دکتر احمدرضا نصر؛ دکتر محمد مسعود)

■ الگوسازی صلاحیت‌های اعضای هیأت علمی برای آموزش پایداری با استفاده از تحلیل پویایی‌های سیستم (دکتر الهام فهم و میثم رجبی نهوجی)

■ تأثیر دوره‌های آموزشی فنی در بهبود سطح مهارت کارکنان شبکه خدمات پس از فروش صنعت خودروسازی؛ مطالعه موردی: شرکت سایپا پدک (دکتر غلامرضا جلالی نائینی و علیرضا برلیان)

■ بررسی میزان همکاری‌های علمی پژوهشگران علوم زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله در مجموعه همایش‌های بین‌المللی زلزله‌شناسی مهندسی زلزله (SEE) طی سال‌های ۲۰۱۱-۱۹۹۱ (دکتر امیر رضا اصنافی و مریم پاکدامن نائینی).

■ علاقمندان برای دریافت مقالات و نیز کسب اطلاعات بیشتر درخصوص فصلنامه آموزش مهندسی ایران می‌توانند به وبگاه این فصلنامه به نشانی: <http://ijee.ias.ac.ir> مراجعه کنند.

اخبار کوتاه

■ در بیست و هشتمین دوره جشنواره بین‌المللی خوارزمی که روز سه‌شنبه ۱۳۹۳/۱۲/۱۲ برگزار شد، آقایان دکتر حسن تاج‌بخش و دکتر علی‌اکبر صالحی اعضای فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران موفق به کسب جایزه بین‌المللی خوارزمی شدند. در این جشنواره آقای دکتر حسن تاج‌بخش عضو پیوسته گروه علوم دامپزشکی فرهنگستان علوم و استاد دانشگاه تهران موفق به کسب رتبه اول پژوهش‌های بنیادی برای ارائه طرح احیای طب سنتی و معرفی تاریخ پزشکی و دامپزشکی ایران شد. همچنین آقای دکتر علی‌اکبر صالحی عضو وابسته گروه علوم مهندسی

فرهنگستان علوم و استاد دانشگاه صنعتی شریف موفق به کسب رتبه اول پژوهش‌های توسعه‌ای برای ارائه طرح تدوین دانش فنی و ایجاد کارخانه تولید سوخت صفحه‌ای راکتور تهران برای تولید رادیو دارو شد.

■ در آیین سی و دومین دوره انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران، کتاب «تولید پایدار محصولات زراعی» از انتشارات نشر دانشگاهی، اثر آقایان دکتر علیرضا کوچکی عضو پیوسته گروه علوم کشاورزی فرهنگستان علوم و استاد دانشگاه فردوسی مشهد، و دکتر عبدالمجید مهدوی دامغانی عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی، به عنوان کتاب «شایسته تقدیر» سال در بخش کشاورزی معرفی و از مؤلفان اثر تقدیر شد.

■ مراسم اعطای اولین دوره جایزه ثبوتی - خواجه‌پور در تاریخ ۲۴ دی‌ماه ۱۳۹۳ در دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه - زنجان برگزار شد. این جایزه به پژوهشگرانی در علوم پایه اعطا می‌شود که ساکن ایران بوده، کمتر از چهل سال داشته و در شاخه خود

پژوهش‌های عمیق و تأثیرگذاری انجام داده‌اند و برای انتخاب برندگان جایزه تنها کیفیت و تأثیرگذاری کارهای پژوهشی مورد نظر است. در اولین دوره اعطای جایزه ثبوتی - خواجه‌پور، جایزه مزبور به رشته‌های فیزیک، ریاضی و علوم رایانه اعطا شد و سال آینده جایزه به رشته‌های شیمی، علوم زمین و علوم زیستی اختصاص خواهد داشت. در اولین دوره اعطای جایزه، آقای دکتر علی نجفی دانشیار دانشگاه زنجان موفق به دریافت جایزه در رشته فیزیک، آقای دکتر محمدعلی آبام دانشیار دانشگاه صنعتی شریف موفق به دریافت جایزه در رشته علوم رایانه و آقای دکتر ایمان افتخاری دانشیار پژوهشگاه دانش‌های بنیادی موفق به دریافت جایزه ثبوتی - خواجه‌پور در رشته ریاضیات شدند.

خبر و گزارش

سخنان دکتر یوسف ثبوتی^۱ در مجمع عمومی فرهنگستان علوم به مناسبت سال جهانی نور، ۲۰۱۵

فرهنگی، از صنایع مرتبط با نور و کاربران آنها، از بخش‌های خصوصی در سراسر دنیا خواسته شده است، در شناساندن نقش نور در توسعه جوامع انسانی در گذشته و حال شرکت کنند. دبیرخانه سال جهانی نور در «مرکز فیزیک نظری عبدالسلام» در تریست ایتالیا مستقر است و علاقه‌مندان می‌توانند برای اطلاع از اخبار و کم و کیف برنامه‌ها به سایت (light2015.org) مراجعه کنند.

در این نوشته، به تناسب دانش نویسنده از فیزیک، به بعضی از یافته‌ها و رخدادهای مهم علمی که در آنها نور نقش محوری داشته، اشاره شده است. هر کدام از این یافته‌ها سرآغاز ظهور تکنولوژی‌های مهمی بوده‌اند و به جرئت می‌توان گفت که سرنوشت مدنیت جهانی را از نو نوشته‌اند. نویسنده تخصص فناوری ندارد و جای این مباحث در این نوشته خالی است. شاید صاحبان نظر بتوانند در طول یک سالی که در پیش است این خلاء را پر کنند.

از جمله برنامه‌های سال جهانی نور، که برای جوامع مسلمان می‌تواند مورد توجه باشد، تجلیل از ابن‌هیثم و معرفی یافته‌ها و نوشته‌های او درباره نور است. ابوعلی حسن بن حسن بن هیثم متولد بصره در سال ۳۵۴ هجری، ۹۶۵ میلادی است. ۵۵ کتاب از بیش از ۲۰۰ نوشته او به ما رسیده است. عناوین بعضی از آنها که به نور مربوط می‌شوند عبارتند از: نور ماه، نور ستارگان، هاله و رنگین‌کمان، آینه کروی سوزان، آینه سهموی سوزان، گوی سوزان، صورت خسوف و کسوف، تشکیل سایه، گفتار درباره نور، و بالاخره شاهکار بزرگ او «کتاب المناظر» در هفت

آقای دکتر یوسف ثبوتی عضو پیوسته و رئیس گروه علوم پایه فرهنگستان علوم و استاد فیزیک در یکصد و دهمین جلسه مجمع عمومی فرهنگستان علوم، مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۷، به مناسبت سال جهانی نور سخنرانی ایراد کرد. مشروح سخنان ایشان جهت اطلاع و بهره‌برداری علاقه‌مندان در ادامه منتشر شده است:

«سازمان ملل، سال ۲۰۱۵ را سال جهانی نور و تکنولوژی‌های نور پایه اعلام کرده است. مناسبت آن بزرگداشت چندین رخداد مهم در تاریخ دانش و فناوری‌های نوین است. از جمله: یک هزارمین سال کتاب المناظر ابن‌هیثم، اپتیکدان و نورشناس سده چهار هجری / یکصد و پنجاهمین سال صورت‌بندی نهایی الکترومغناطیس و اعلام نور به عنوان موج الکترومغناطیسی / یکصد و پانزدهمین سال نظریه فوتونی نور توسط پلانک / یکصد و دهمین سال اعلام سرعت نور به عنوان ثابت جهانی و ظهور نسبیت خاص / یکصد و دهمین سال توجیه فوتوالکتریسته توسط انیشتین / یکصدمین سال تثبیت نظریه موجی - ذره‌ای نور و امواج الکترومغناطیسی و ظهور نسبیت عام.

در سال جهانی نور قرار است از نقش نور و تکنولوژی‌های مربوط به آن در شکل‌گیری و توسعه جوامع، از روزی که انسان تصمیم به یک‌جانشینی گرفت و برای روشنایی شب‌های تاریکش از نوری که از سوزاندن پیه حیوانات به‌دست می‌آورد یاری جست، یاد شود. از دانشگاه‌ها و فرهنگستان‌ها و پژوهشگاه‌ها، از انجمن‌های علمی و

۱- عضو پیوسته و رئیس گروه علوم پایه فرهنگستان علوم، استاد دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه - زنجان

جلد. ابن هیثم در کتاب مناظر درباره نظریه‌های رنگ، دیدن، ادراک بصری، قوانین انعکاس نور از سطوح صاف و شکست آن در گذر از یک محیط شفاف به محیط شفاف دیگر صحبت می‌کند و روش‌های مشاهده‌ای خود را شرح می‌دهد.

اتاق تاریک ابن هیثم برای بررسی ویژگی‌های باریکه‌های نور معروف است. کتاب مناظر در سده ۱۳ به لاتین ترجمه شد و در تمام دوران قرون وسطی، رنسانس، و روشنگری کتاب مرجع برای افرادی مانند کپلر و گالیله و لئوناردو داوینچی و بسیاری دیگر بود. ابن هیثم بصری و ابوریحان بیرونی شاید از معدود دانشمندان دوران طلایی تمدن اسلامی باشند که دست به مشاهده می‌زدند. افسوس روش مشاهده و آزمایش این دو نابغه زمان‌های گذشته ما هیچ وقت در جوامع اسلامی به صورت سنت ساری و جاری در نیامد و تداوم نیافت. صحنه کنجکاو‌های علمی به تفکر و تعقل محض که به مرور زمان خود را بی‌نیاز از مشاهده نشان می‌داد، محدود ماند و ریشه‌های پژوهش علمی در جهان اسلام خشک شد. از ابن هیثم که بگذریم، در اروپای پیش‌تاز سده‌های ۱۶ و ۱۷، اپتیک هندسی (به این معنا که باریکه نور در محیط‌های شفاف به خط مستقیم نشر می‌شود) کند و کاو می‌شد و خواص آینه‌ها و منشورها و عدسی‌ها بررسی می‌شدند. اولین تکنولوژی‌های نور پایه، مانند ساخت ذره‌بین، عینک، میکروسکوپ و تلسکوپ، نیز در همین سال‌ها و از قبل شناخت نور هندسی به وجود آمدند. در مورد ماهیت نور، هویگنس (۱۶۷۸) نظریه موجی بودن آن را که پیش از او نیز مطرح بود بررسی کرد و قوانین بازتاب و شکست را، با فرض اینکه نور موج است، درست به دست آورد. ولی رفتار باریکه نور را در برخورد با لبه تیز یک مانع، یا در عبور از یک سوراخ کوچک مغایر با نشر مستقیم‌الخط نور می‌دید و قادر به توجیه آن نبود. نظریه رقیب، نظریه ذره‌ای بود، که نور را مجموعه‌ای از ذرات لطیف می‌دانست. این نظریه نیز کمبودهایی داشت. شکست نور را درست به دست نمی‌داد. ولی اعتبار علمی نیوتون را پشتوانه داشت و تا یکصد سال بعد دوام آورد. تشکیل فرانژهای تداخلی در عبور نور از دو شکاف یانگ (۱۸۰۱) و تشکیل فریزهای تفرقی فرنل (۱۸۱۶) در عبور نور از سوراخ‌های کوچک، کپه ترازوی نظریه موجی را به نفع نظریه ذره‌ای به صورتی که نیوتن پیشنهاد می‌کرد سنگین کرد و رقیب را به صورتی که نیوتن تجویز می‌کرد از صحنه بیرون راند.

ولی نور چگونه موجی بود؟ در چه محیطی، و با چه سرعتی منتشر می‌شد؟ سال ۱۸۶۵ نقطه عطفی در شناخت نور و انقلاب بزرگی در

دانش فیزیک است و نور در این انقلاب نقش محوری دارد. در این سال ماکسول قانون‌های الکتریسیته و مغناطیس کولن، آمپر، فارادی، و اینکه تک‌قطبی مغناطیسی وجود ندارد، را کنار هم گذاشت و با افزودن «جریان الکتریکی جابجایی» خود مبحث الکترومغناطیس را به وجود آورد. تا پیش از ماکسول الکتریسیته و مغناطیس راه جدا می‌رفتند. الکترومغناطیس هر دو را به زیر یک چتر آورد و نشان داد هر دو، دو روی یک سکه‌اند. وحدت‌جویی در شناخت عالم وجود، همیشه آرزوی اندیشمند و فیلسوف بوده است، و به نظر می‌رسد تا زمین و زمان هست چنین باشد. به نظر نویسنده، ظهور الکترومغناطیس یکی از اولین و زیباترین نمونه‌های وحدت، وحدت الکتریسیته و مغناطیس، در تاریخ فیزیک و شاید در تمام تاریخ اندیشه است.

الکترومغناطیس بر چهار معادله ریاضی حاکم بر میدان‌های الکتریک و مغناطیس، و بار و جریان الکتریک بنا شده است. این چهار معادله امروزه به نام «ماکسول» شناخته می‌شوند. معادله‌های ماکسول موج الکترومغناطیسی پیش‌بینی می‌کنند و اولین نمونه آزمایشگاهی آن نیز توسط هرتز در سال ۱۸۸۶ تولید و منتشر شد.

سرعت امواج الکترومغناطیسی بر حسب ضریب دی‌الکتریک و قابلیت نفوذ مغناطیسی محیط به دست می‌آید. مقدار آن در زمان هرتز و ماکسول در حول و حوش سیصد هزار کیلومتر بر ثانیه در می‌آمد و بسیار نزدیک به سرعت نور بود. شگفت اینکه سرعت امواج الکترومغناطیسی از مشاهدات آزمایشگاهی و سرعت نور، در آن زمان، از مشاهدات نجومی به دست می‌آمد و این دو هیچ ارتباطی با هم نداشتند. ولی همین انطباق میمون سرعت نور و سرعت امواج الکترومغناطیسی ماکسول را بر آن داشت که نور را از جنس امواج الکترومغناطیسی بداند. جامعه علمی از این نظر استقبال کرد و این دومین نمونه موفق وحدت‌جویی و وحدت‌یابی در تاریخ فیزیک است.

سرعت نور تاریخ پرفراز و نشیبی دارد. ارسطو سرعت نور را بی‌نهایت می‌دانست و بودند یونانیان و اسکندرانیانی که آن را بانهایت می‌گفتند. در دوران تمدن اسلامی سده‌های بعد هر دو نظر در بین اندیشمندان اسلامی طرفدار پیدا کرد. ابن هیثم و ابوریحان (سده ۱۱) قائل به بانهایت بودن سرعت نور بودند. در سده‌های روشنگری اروپا، بیکن، کپلر، دکارت و ... سرعت نور را بی‌نهایت می‌دانستند. اولین شواهد برای بانهایت بودن سرعت نور را منجمان در مشاهدات نجومی یافتند. تا پایان سده ۱۹ مسلم شده بوده که سرعت نور در حد ۳۰۰ هزار کیلومتر در ثانیه است.

پرسیده شد نور، که حالا با امواج الکترومغناطیس یک کاسه شده بود، در کدام محیط منتشر می‌شود، و ویژگی‌های محیط چیست؟ گفته شد در جوهری به نام ائیر (Aether). پیش‌تر، ائیر در توجیه فضای مطلق و تعریف دستگاه مختصات بی‌شتاب مرجع، که درستی قانون حرکت نیوتن منوط به داشتن آن است، از ائیر سخن رفته بود. با پیداشدن امواج الکترومغناطیسی نیاز به ائیر بیشتر شد. ائیر می‌بایست همه عالم را پر کرده باشد، چه نور ستارگان از ژرفاهای کیهان به زمین می‌رسید. ائیر می‌بایست بسیار لطیف باشد و از هر محیط شفاف، مانند هوا و آب و شیشه بگذرد، چه نور از این محیط‌ها می‌گذشت، و چنان صلب باشد که سرعت انتشار ارتعاشات آن (یعنی همان سرعت نور) ۳۰۰ هزار کیلومتر در ثانیه باشد، ویژگی‌هایی که هیچ‌کس در مواد شناخته شده آن زمان سراغ نداشت. گذشته از این ویژگی‌های نامأنوس، پرسیده شد اگر زمین هم در ائیر غوطه‌ور است سرعت آن در ائیر چقدر است و چگونه می‌توان آن را اندازه گرفت. فیزو (۱۸۵۰)، و مایکلسون و مورلی (۱۸۸۸) آزمایشگر بودند. دست به کار شدند. برای آشکارسازی ائیر، سرعت نور را به روش‌های مختلف، در محیط‌های مختلف، و با اسباب و ابزار مختلف اندازه گرفتند. سرعت نور در همه حال ۳۰۰ هزار کیلومتر بر ثانیه بود و ائیر خود را پنهان می‌کرد.

در سال ۱۹۰۵ نوبت انیشتین جوان بود که در مقابل تفکر رایج زمان سخنی بگوید که تا آن زمان به ذهن هیچ اندیشمندی خطور نکرده بود: اگر قرار است ائیر همیشه پنهان بماند و قابل دسترسی نباشد چه نیازی به داشتن‌اش است. اگر سرعت نور در همه حال و برای همه کس ۳۰۰ هزار کیلومتر در ثانیه است چرا همین به عنوان قانون حاکم بر طبیعت پذیرفته نشود. ائیر مشاهده نشدنی کنار گذاشته شد و نسبیت خاص انیشتین بر پایه دو اصل زیر بنا شد:

۱- سرعت نور ثابت جهانی است و برای همه ناظرین یکسان است، چه ناظر به‌سوی چشمه نور بدود و چه چشمه نور به سوی ناظر بشتابد.
۲- در طبیعت برابری تمام و کمال است و ناظر ممتاز وجود ندارد. قانون‌های عالم وجود را (در اینجا قانون‌های فیزیک را) همه باید یکسان ببینند.

برای اینکه ببینیم ثابت جهانی بودن سرعت نور و یکسان بودن قانون‌ها، در آن زمان، تا چه اندازه عجیب و دور از ذهن می‌توانست باشد، فرض کنیم دو نفر، یکی در قطاری فرضی که با سرعت یک کیلومتر در ثانیه حرکت می‌کند (البته چنین قطاری وجود ندارد) و دیگری در بیرون قطار، ایستاده باشند. در لحظه عبور قطار از مقابل

ناظر بیرونی چراغی روشن و بلافاصله خاموش شود. بنا به دو اصل یاد شده، هر دو ناظر پس از یک ثانیه نور چراغ را باید در روی کره‌ای به شعاع ۳۰۰ هزار کیلومتر و به مرکزیت خود ببینند، در حالی که آن دو نفر یک کیلومتر از هم فاصله گرفته‌اند. عجیب است و با ذهن انسان‌های پیش از انیشتین، اعم از عالم و عامی قابل تجسم نیست. سیاهه این تجسم‌ناپذیرها طولانی‌است: به هنگام حرکت، ساعت‌ها کند کار می‌کنند، طول‌ها کوتاه می‌شوند، سرعتی بالاتر از سرعت نور نیست، قانون جمع سرعت‌های گالیله معتبر نیست، و به تبع قانون حرکت نیوتن معیوب است و نیاز به اصلاح دارند، و بسیار چیزهای دیگر. ولی چه می‌شود کرد. انسان‌های سده ۱۹ و پیش از آن تنها با سرعت‌های بسیار کند سروکار داشتند و طبیعی است قدرت استنباط و استنتاج‌شان هم محدود باشد. انسان سده بیست الکترون و پرتون و ذرات بنیادی دیده است که با سرعت‌های نزدیک به سرعت نور حرکت می‌کنند و می‌توانند جور دیگری فکر کند و به افق‌های ذهنی وسیع‌تر و دورتر دست بیابد.

بازگشت به نظریه ذرمای نور ولی این بار در آشتی با موجی بودن آن: اجسام در هر دمایی باشند کم و بیش موج الکترومغناطیسی تشعشع می‌کنند و هر موج الکترومغناطیسی را که به آنها بتابد کم و بیش جذب می‌کنند. در این میان، بنا به تعریف، جسم سیاه کامل همه طول‌موج‌ها را، نه به یک اندازه، ولی نشر می‌کند، و هر نور و موجی را که به آن بتابد جذب می‌کند. پلانک (۱۹۰۰) برای توجیه تشعشع جسم سیاه به یک فرض جسورانه و غیر عادی (برای زمان خود) دست زد که برای فیزیک انقلابی بزرگ و برای خود او جایزه نوبل فیزیک (۱۹۱۸) را به ارمغان آورد. پلانک فرض کرد که نور و علی‌الاصول هر موج الکترومغناطیسی به صورت بسته‌های گسسته ظاهر می‌شوند و انرژی بسته‌ها متناسب با فرکانس موج است. پلانک گواه تجربی بر گسسته‌بودن نور و متناسب‌بودن انرژی بسته‌ها با فرکانس نداشت، جز اینکه با این فرض قانون تشعشع جسم سیاه را درست به دست می‌آورد. دیگران هم فرض پلانک را در حد یک تکنیک ریاضی ولی نه جدی‌تر از آن پذیرفتند.

در پایان سده نوزده الکترون شناخته شده بود و دیده بودند که نور فرابنفش به هنگام تابش به سطح فلزات قلیایی الکترون می‌پراکند. شرط خروج فتوالکترون از فلز این بود که فرکانس نور از آستانه‌ای که به نوع فلز بستگی داشت بالاتر باشد. به شدت نور بستگی نداشت. این پدیده که به نام فوتوالکتریک شناخته شد، مادر بسیاری از

تکنولوژی‌های امروزی است. فوتوالکتریسیته با نظریه موجی نور توجیه نمی‌شد. باز انیشتین بود (۱۹۰۵) همان سالی که نظریه نسبیت خاص‌اش را هم چاپ کرده بود) که راه‌گشا آمد و اعلام کرد نور به صورت بسته‌های انرژی، که بعدها به فوتون معروف شدند، است و انرژی آنها متناسب با فرکانس است. فوتوالکترن وقتی می‌تواند از فلز کنده شود که فرکانس و انرژی فوتون جذب‌شده توسط الکترن از حدی که به فلز بستر بستگی دارد بیشتر باشد. این گفته در تقابل با نظریه موجی بود و منتقدان زیادی پیدا کرد. خود انیشتین و پلانک هم تا سال‌های سال شک داشتند که هر دو یک حرف زده‌اند و بگویم‌هایی از آنها نقل شده است. چندین سال لازم بود تا آزمایشگران زبردستی مانند میلیکان (۱۹۱۴) نشان دهند که انیشتین درست گفته است و انرژی فوتوالکترن‌ها با افزایش فرکانس نور تابیده افزایش می‌یابد.

بعد از این بود که انیشتین و پلانک و فیزیکدانان دیگر حرف‌های خود را تنقیه کردند، و پذیرفتند که امواج الکترومغناطیسی در عین موج‌بودن، ذره هم هستند. منتها، اگر در مقیاس ماکرو و انبوه‌های

بزرگ رصد شوند خاصیت موجی آنها نمود پیدا می‌کند. اگر در مقیاس اتمی و مولکولی میکرو باشند و دانه دانه شمرده شوند (اگر بتوان این تعبیر را به کار برد)، رفتار ذره‌ای از خود نشان می‌دهند. آشکار شدن طبیعت موجی-ذره‌ای نور راه را برای تعمیم آن به ذرات مادی و مالا به ظهور مکانیک کوانتمی، مکانیک حاکم بر اتم‌ها و مولکول‌ها و بعدها ذرات بنیادی دیگر، هموار کرد که خود داستان دلکشی در تاریخ اندیشه و فناوری دارد.

پایان سخن: ثابت جهانی بودن سرعت نور یکی از پربرت‌ترین یافته‌های نیمه اول سده بیستم است. نسبیت خاص و عام انیشتین بر آن بنا شده‌اند. پایه همه نظریه‌های فیزیک است. از کیهان‌شناسی در بزرگترین مقیاس زمانی و مکانی گرفته تا نظریه میدان‌ها و ذرات بنیادی در کوچکترین مقیاس. معادله‌های ماکسول یعنی تمام قوانین الکترومغناطیس و همچنین الکترودینامیک را می‌توان تنها از همین اصل و بی‌نیاز از هر فرض دیگر به‌دست آورد. به نوشته زیر نگاه شود:

Sobouti, Y., 2013, Minimalist's
electromagnetism, arXiv:1301.4695

اتکا به علم و فناوری تنها راه پیشرفت کشور است

گفتاری از دکتر فتح‌الله مضطرزاده^۱

یک سرمایه عظیم است و در صورت برنامه‌ریزی و مدیریت صحیح، بسیاری از نیازهای کشور از طریق همین پایان‌نامه‌ها مرتفع خواهد شد. متأسفانه موضوع پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی بر اساس نیازهای واقعی کشور تعریف و اجرا نمی‌شود و مدیریت علم و فناوری کشور بعضاً ضعیف بوده و از همین‌رو سهم علم در تولید ناخالص داخلی ما تاکنون نزدیک به صفر و با بسیار ناچیز بوده است. جای این سؤال نیز هست که چرا و چطور کشورهای دیگر، فارغ‌التحصیلان خوب دانشگاه‌های

دانشجویان و دانش‌آموختگان مقاطع تحصیلات تکمیلی به عنوان ارزشمندترین سرمایه‌های کشور هستند. بر اساس آمارهای موجود اکنون حدود ۵۰۰ هزار دانشجوی تحصیلات تکمیلی داریم که نزدیک به ۸۰ هزار نفر آنها در مقطع دکتری و بقیه در دوره‌های کارشناسی ارشد تحصیل می‌کنند. اگر هر یک از دانشجویان دکتری، دو سال از دوران تحصیل خود را صرف پروژه کنند به معنای این است که ۱۶۰ هزار نفر سال، صرف تحقیق دانشجویی در دانشگاه‌ها می‌شود که این

۱- عضو پیوسته فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران و استاد دانشگاه صنعتی امیرکبیر

ما را جذب کرده و از توان علمی آنها استفاده می‌کنند؟ در بسیاری موارد فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌هایمان را رها کرده‌ایم. مأموریتی برای آنها تعریف نکرده‌ایم و از ظرفیت آنها استفاده نمی‌کنیم که این موضوع به نظر من، بزرگترین اسراف است. وزارت کار در تاریخ ۲۸ بهمن‌ماه ۱۳۹۳ آماری منتشر کرده است. در این آمار، افراد به سه دسته شاغل، بیکار و غیرفعال تقسیم شده‌اند که براساس آن، بیشترین درصد بیکاران فارغ‌التحصیل را دانش‌آموختگان رشته کامپیوتر تشکیل می‌دهند و بیکار ماندن ۲۷ درصد از افرادی که در این رشته درس خوانده‌اند نشان می‌دهد که ما ساختار پیشرفته‌ای برای جذب آنها نداریم. اگر مدیریت‌ها و رویکردها در این زمینه اصلاح شود این نیروهای جوان تحصیل کرده می‌توانند مشکلات بخش‌های کشاورزی، محیط‌زیست، صنایع و معادن و بسیاری حوزه‌های دیگر را حل و فصل کنند. از سویی در مواردی فارغ‌التحصیلان را به حال خود رها می‌کنیم و از سویی دیگر به نخبگان خود پول و حقوق می‌دهیم در صورتی که باید نخبگان را به سمت تولید علم و خلق ثروت سوق داد. علم و دانشی که منجر به تولید ثروت یا افزایش رفاه مردم نشود به چه کار جامعه می‌آید و علمی که نقشی در تولید ناخالص داخلی نداشته باشد چقدر برای کشور مفید خواهد بود؟ نکته دیگر یکسان گرفتن تولید مقاله با تولید علم است که تصویری

نادرست و اشتباهی رایج شده است. در هیچ دایره‌المعارف و مرجع معتبری، تولید مقاله به معنای تولید علم تعریف نشده است اما متأسفانه در کشور ما رشد علمی را فقط با ابزار تولید مقاله می‌سنجند و مرتباً این اشتباه را تکرار می‌کنند. تولید مقاله فقط یکی از شاخص‌های تعیین رشد علمی کشورهاست و مباحث مهمی همچون نقش علم و فناوری در تولید ثروت و تولید ناخالص داخلی در این امر دخیل هستند. با اینکه به لحاظ آماری، مقالات زیادی از سوی دانشگاهیان کشور طی سال‌های اخیر منتشر شده است اما باید دید که چقدر از این مقالات در راستای حل معضلات و نیازهای واقعی کشور بوده است. رشد علم و فناوری در دنیا بسیار سریع و پر شتاب صورت می‌گیرد. برای رقابت در دنیا باید ضمن استفاده از تجربیات مفید دیگر کشورها خودمان نیز نوآوری داشته باشیم و اجازه ندهیم فاصله‌ای که میان مراکز علمی ما و کشورهای پیشرفته وجود دارد بیشتر شود و حتی درصدد کاهش این فاصله برآییم. در عین حال برای بهبود جایگاه علمی ایران در سال پیش رو و سال‌های آینده، اولین قدم این است که بدانیم از علم چه می‌خواهیم و در این صورت است که خود علم به ما می‌گوید در گام‌های بعدی چکار کنیم و به کجا برویم.

خطر و ریسک زلزله در تهران

دکتر مهدی زارع

آقای دکتر مهدی زارع عضو هیأت علمی پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله و همکار مدعو گروه علوم پایه فرهنگستان علوم روز ۱۳۹۳/۱۰/۲۵ در جلسه شورای گروه علوم پایه فرهنگستان در سخنانی به موضوع «خطر و ریسک زلزله در تهران» پرداخت. مشروح سخنرانی ایشان بدین شرح است:

مقدمه

محدوده تهران بزرگ در استان تهران و در مجاورت استان البرز با دو

کلان‌شهر بزرگ کشور، شامل تهران و کرج مهمترین منطقه تمرکز جمعیت در ایران است. این ناحیه از کشور از دیدگاه خطر زلزله

همواره به عنوان منطقه‌ای خطرناک شناخته شده است. تاریخچه رخداد زلزله‌های تاریخی در پهنه تهران (ری)، شمیرانات و همچنین اهمیت زلزله‌های اخیر رخ داده در پیرامون تهران همگی نمایانگر ویژگی این ناحیه از نظر لرزه‌خیزی است. تهران در کنار استانبول، لس‌آنجلس، توکیو و جاکارتا یکی از پنج کلان‌شهری است که در محدوده آنها بیش از ۱۰ میلیون جمعیت زندگی می‌کنند و در معرض خطر و ریسک بسیار بالای زلزله قرار دارند و رویداد زمین‌لرزه مخرب در آنها به مسئله مهم در سطح بین‌المللی تبدیل می‌شود.

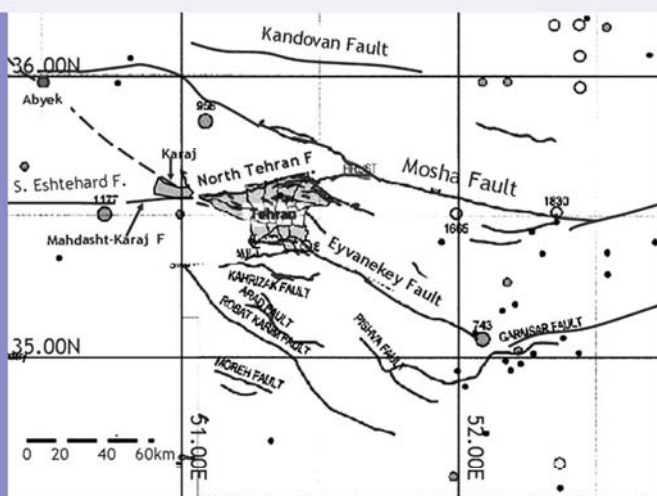
از سوی دیگر تمرکز جمعیت و زیرساخت‌های حیاتی در شهرهای تهران و کرج و در حد فاصل تهران و کرج نشان می‌دهد که وضع ایمنی لرزه‌ای تهران اهمیت ویژه در سطح ملی دارد.

لرزه‌خیزی منطقه تهران

بحث وقوع زلزله بزرگ تهران با توجه به سابقه تاریخی زلزله در شهر ری مطرح است. ابتدا نگاهی به تاریخچه لرزه‌خیزی تهران می‌اندازیم. زمین‌لرزه‌های تاریخی در سال ۳۳۰ قبل از میلاد، ۸۵۵ میلادی، ۱۳۸۴ میلادی و ۱۸۳۰ میلادی موجب تخریب شهر باستانی ری و در مورد آخر تهران شده و همچنین زمین‌لرزه باستانی ۳۰۰۰ سال قبل احتمالاً موجب ویرانی تمدن قیطره در شمال تهران شده است. در هشت هزار سال گذشته دو زمین‌لرزه برای فعالیت گسل شمال تهران تعیین سن شده است. در ۱۳۹۳/۱۰/۲۰ در مورد کشف اسکلتی با سن ۷۰۰۰ سال در محدوده خیابان مولوی در جنوب تهران گزارشی از سوی سازمان میراث فرهنگی منتشر شد. هنوز مشخص نیست که آیا ردی از زمین‌لرزه‌ای ۷۰۰۰ ساله می‌توان در این حفاری‌های باستان‌شناختی هم یافت یا نه ولی چه بسا از یافته‌های جدید در دیرینه زلزله‌شناسی و باستان‌زلزله‌شناسی بتوان استفاده کرد تا بر این اساس به تکمیل تاریخچه زمین‌لرزه‌های دوره هولوسن (۱۰ هزار سال گذشته) در دشت تهران بتوان دست یافت.

گسل شمال تهران از جمله خطرناکترین گسل‌های پایتخت است که با طول حدود ۱۰۰ کیلومتر در صورت وقوع زلزله شدید - با بزرگی ۶ یا بالاتر - با تخریب وسیع در پهنه گسله همراه خواهد بود. بر روی این پهنه گسله اکنون بیش از ۲ میلیون نفر جمعیت در تهران و حدود یک میلیون نفر جمعیت در استان البرز زندگی می‌کنند. اینکه در وقوع زمین‌لرزه بزرگ تهران چقدر تأخیر شده، موضوعی است که اندکی مخدوش شده است و نمی‌توان به راحتی گفت از زمانی که زلزله بزرگ

احتمالاً باید در تهران رخ می‌داده چقدر گذشته است. چرا که زلزله‌های مخرب و مهم قبلی در مناطق مختلف گسله در اطراف تهران رخ داده است، و محاسبه بازگشت زمین‌لرزه باید در هر یک از این پهنه‌های گسله صورت گیرد. برای محاسبه دوره بازگشت زمین‌لرزه‌ها معمولاً از روش احتمالی استفاده می‌شود. آخرین زلزله مخرب در شعاع ۱۰۰ کیلومتری مرکز تهران کنونی در اواخر دوره فتح‌علیشاه قاجار در سال ۱۸۳۰ میلادی در منطقه دماوند - شمیرانات رخ داد که با تخریب‌هایی در ارگ حکومتی و بازار تهران همراه بود. بر اساس برآورد احتمالی با در نظر گرفتن تمام گسل‌های اطراف تهران، بازگشت زمین‌لرزه‌ای با بزرگی ۷ را حدود ۱۶۰ تا ۱۸۰ سال برآورد می‌کنند ولی وقتی با در نظر گرفتن این دوره بازگشت، زلزله ۱۸۳۰ دماوند - شمیرانات را به عنوان آخرین رخداد در نظر گرفته و بیان کنند که در وقوع زلزله‌ای با بزرگی ۷ مثلاً ۲۵ سال تأخیر محاسبه شود، مقایسه غلطی صورت گرفته است چرا که زلزله ۱۸۳۰ دماوند شمیرانات در اثر فعال شدن گسل مشا رخ داده است، ولی بازگشت ۱۶۰ تا ۱۸۰ ساله برای بزرگی ۷ با توجه به لرزه‌خیزی تمام گسل‌های منطقه تهران (مشا، شمال تهران، ایوانکی و ...) به دست آمده است. بنابراین، این نوع استدلال مخدوش است. ولی در اصل موضوع (لرزه‌خیزی بالا و خطر زلزله بالا در منطقه تهران) تردیدی وجود ندارد. ضمناً با توجه به لرزه‌خیزی تاریخی در پهنه تهران (ری) گزارش زلزله تاریخی از ۳۳۰ قبل از میلاد وجود دارد و بر اساس آمار زلزله‌های تاریخی ۱۱ زمین‌لرزه با بزرگی حدود ۷ در ۲۳۴۰ سال گذشته در تهران رخ داده است (حدوداً هر ۲۰۰ سال یک رخداد) و دوازدهمین رخداد در دهه‌های بعدی کاملاً منطقی است. ضمناً لرزه‌خیزی در ۵۰ ساله اخیر ریتم رخداد زمین‌لرزه‌های متوسط تا کوچک ثبت شده در این نیم قرن اخیر در ریتم زمین‌لرزه‌های اصلی (با بزرگی حدود ۷) در ۲۴ قرن اخیر هماهنگی نشان می‌دهد. زمین‌لرزه‌های مخرب تاریخی در ناحیه شهر ری در زمان ۴ سده پیش از میلاد مسیح و همچنین زلزله‌های تاریخی ۹۵۸، ۸۵۵، ۷۴۳ شهر ری رخ داده است. گسل پیشوا در سال ۱۳۸۴ میلادی (۶۲۹ سال قبل) در دوره تیموری، زمین‌لرزه بزرگ و مخربی را موجب شده که به ویرانی شهر ری انجامید. مسجد جامع ورامین که در سال ۱۳۲۰ م ساخته شده بود (در اواخر دوره ایلخانی) و در زمین‌لرزه ۱۳۸۴ م. تخریب شد در دوره شاه‌رخ‌شاه تیموری در سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۲۰ م. بازسازی شده است. رخداد زلزله‌های مهم ۱۱۷۷ و ۱۹۶۲ میلادی بوئین‌زهره در جنوب دشت قزوین در غرب

شکل ۱- نقشه گسل‌های گستره تهران

شکل ۲- اثر سطحی گسل شمال تهران در پای دامنه‌های شمالی تهران

تهران که برآورد می‌شود همگی بزرگایی بیش از ۷ داشته‌اند، نمایان‌گر احتمال رخداد زلزله‌های مخرب در ناحیه شهری یا در نزدیکی گستره شهر تهران است. این در حالی است که گسل شمال تهران (شکل‌های ۱ تا ۳) با جابه‌جا کردن نهشته‌های کواترنر در ناحیه شمالی تهران همراه بوده است و آخرین بررسی‌های دیرینه لرزه‌شناسی گویای لرزه‌زا بودن آن حتی در مدت زمان عهد حاضر-هولوسن- بوده است. جمعیت تهران نیز در ۵۰ سال اخیر به بیش از ۱۰ برابر افزایش پیدا کرده است به نحوی که در سال ۱۳۹۳ جمعیت تهران بزرگ در شب حدود ۸ میلیون و ۸۰۰ هزار و در روز در حدود ۵/۱۳ میلیون نفر برآورد می‌شود.

از آنجا که گسل شمال تهران از ناحیه شهری کل مناطق شمالی شهر تهران و در ادامه از پهنه مسکونی جنوب شهر کرج عبور می‌کند و هم‌اکنون بخش‌هایی از منازل مسکونی بر روی یا در فرا دیواره این گسل ساخته شده و یا در مناطق ۱، ۲، ۳ و ۴ و ۵ و ۲۱ و ۲۲ شهرداری تهران در حال ساخت می‌باشد. همچنین نزدیکی گسل مشاء به ناحیه شمال و شمال شرقی تهران و عبور آن از حدود ۳۶ کیلومتری شمال شرق این شهر در تلاقی با گسل شمال تهران در محل روستای کلان و در نهایت وجود گسل‌های ایوانکی، شمال و جنوب ری و

کهریزک و خطواره‌های مهم ساختاری در ناحیه جنوب و جنوب غربی تهران، مشخص می‌کند که پهنه شهری کنونی در معرض گسیختگی مستقیم گسلش زمین‌لرزه‌ای واقع بوده و یا در نزدیکی پهنه‌های لرزه‌زا قرار دارند. از سوی دیگر ساخت و ساز در حریم گسل‌های فعال در محدوده شهری کرج بزرگ، مالدیک، ماهدشت نیز در حال انجام است.

معمولاً برای زلزله‌های شدید (۶ به بالا) نبود لرزه‌ای بر روی یک قطعه از گسل مورد توجه قرار می‌گیرد. نبود لرزه‌ای یعنی در قطعه‌ای از گسل به مدت طولانی (و از زمانی مشخص) زلزله مشخصی (معمولاً مهم) رخ ندهد. عملاً می‌توان گفت در ۳۰۰۰ سال گذشته، زلزله بیشتر از ۷ ریشتر روی گسل شمال تهران رخ نداده است که حتماً

باید به این نکته توجه شود. این گسل، یکی از پر ریسک‌ترین گسل‌هاست و به دلیل جمعیت زیادی که روی این گسل زندگی می‌کنند، اهمیت دارد. به طوری که برآوردها در سال ۱۳۹۳ نشان می‌دهد که ۲ میلیون و ۱۰۰ هزار نفر روی آن ساکن هستند و یکی از بیشترین تراکم‌های جمعیتی ساکن بر روی یک گسل فعال در یک کلان‌شهر مهم در جهان است. مسئله دیگر در محدوده شهر تهران اثر خاک و احتمال تشدید امواج لرزه‌ای در یک زلزله شدید با بزرگای ۶ به بالا به ویژه در بخش‌های مرکزی و جنوبی شهر است.

در مورد پهنه‌های گسله که ساخت و ساز بر روی آنها صورت می‌گیرد، در صورت امکان و هر چه که ممکن است باید از استقرار جمعیت در این

شکل ۳ الف- عکس هوایی گسل شمال تهران و موقعیت روستای کن در نزدیکی اثر سطحی گسل شمال تهران در عکس هوایی گرفته‌شده در سال ۱۳۳۴

شکل ۳ ب- تصویر گوگل‌مپ از همان محدوده در شمال غربی تهران، دی‌ماه ۱۳۹۲؛ به توسعه شهرسازی در طی ۵۸ سال گذشته (در مقایسه با شکل بالا) در محدوده شمال غربی تهران که به سرعت در حال توسعه است، توجه شود.

شناسایی پهنه‌های چشمه‌های لرزه‌زا به صورت استاندارد، در گستره شهری مانند تهران و کرج و در منطقه پیرامن -استان تهران- از ضروریات محسوب می‌شود.

از چند دهه گذشته بررسی‌های تکتونیک جنوب و شناسایی آثار جنبایی مورد توجه قرار گرفته است. تلفات انسانی از یک‌سو و خسارات اقتصادی، اجتماعی ناشی از حرکت‌های گسلی و زمین‌لرزه از سوی دیگر نشان‌گر اهمیت بالای مطالعات شناسایی پهنه‌های جنباست. جهت درک کامل فعالیت‌های زمین‌ساخت کنونی و

حریم‌ها اجتناب شود و روی پهنه گسله را به فضای سبز و به طور کلی فضای غیر مسکونی اختصاص دهیم.

اما اقدام عقلانی این می‌بود که از ابتدا مانع از تراکم جمعیت بر روی پهنه‌های گسله خطرناک (مثل گسل شمال تهران) می‌شدیم. در هر حال برای وقوع زلزله بزرگی در تهران، گسل شمال تهران یک چشمه احتمالی مهم خواهد بود اما این طور نیست که سایر ساختمان‌های دیگر که بر روی گسل نیستند آسیب نبینند.

توجه به تجمع فزاینده جمعیت و زمینه‌های آسیب‌پذیری شهرها،

خطرات ناشی از آن دانستن آهنگ، سبک و الگوی فرایندهای زمین‌ساختی ضروری است.

در چند دهه اخیر استفاده از مفاهیم احتمال، امکان در نظر گرفتن عدم قطعیت در اندازه، موقعیت و میزان رویدادهای زمین‌لرزه و تغییرات در ویژگی‌های جنبش زمین فراهم شده است. در روش احتمالی با یک الگو شامل اطلاعات زمین‌شناسی، لرزه‌خیزی و کاهندگی، پیشینه جنبش زمین برای دوره‌های زمانی و درصدهای متفاوت برآورد می‌شود. نتیجه کار با این روش تولید نقشه‌های پهنه‌بندی خطر زمین‌لرزه است. از این نقشه‌ها در تهیه آیین‌نامه و تعیین نقاط ایمن جهت احداث سازه‌های حساس بهره‌گرفته می‌شود.

ارزیابی مقدماتی ریسک زمین‌لرزه در تهران

۱- تهران مرکز تجمع اصلی جمعیت در کشور (در داخل خود شهر تهران و در پیرامون تهران) است. در سال ۹۳ جمعیتی حدود ۱۶,۲۰۰,۰۰۰ نفر در استان‌های تهران و البرز زندگی می‌کنند که حدود ۱۳,۵۰۰,۰۰۰ از این جمعیت در طی روز در تهران هستند. حدود ۳۷٪ از جمعیت استان‌های تهران و البرز در درون یا نزدیکی پهنه گسله فعال ساکنند (۵,۹۸۵,۰۰۰ نفر).

در خوش‌بینانه‌ترین حالت حدود ۲۵٪ از جمعیت این دو استان در بافت فرسوده زندگی می‌کنند (حدود ۴,۱۰۰,۰۰۰ نفر)! بنابراین حدود ۶۲٪ از جمعیت متراکم‌ترین پهنه جمعیتی کشور در پهنه با ریسک بالای زلزله (در پهنه گسله یا در بافت‌های فرسوده) ساکن هستند (حدود ۱۰,۱۰۰,۰۰۰ نفر). با توجه به مجموع امکانات و محدودیت‌های شهر تهران، سند طرح جامع مصوب برای شهر تهران، سقف جمعیت‌پذیری شهر تهران را به ده و نیم میلیون نفر محدود کرده است. در حالی که طبق ضوابط طرح تفصیلی موجود و بر اساس اعلام نظر مشاور طرح تفصیلی، امکان استقرار بیش از ۱۳ میلیون نفر جمعیت در تهران مقدور فرض شده که یقیناً شهر تهران را که هم‌اکنون نیز دچار مشکلات فراوانی است، به لحاظ شرایط زیستی و ایمنی دچار مشکلات اساسی‌تر و غیر قابل جبران خواهد کرد. در تهران حدود ۴۰۰۰ مدرسه و واحد آموزشی وجود دارد (حدود ۲۲۰۰ مدرسه دولتی و حدود ۱۸۰۰ مدرسه غیر انتفاعی)، که جمعاً ۱,۶۸۰,۰۰۰ دانش‌آموز در آنها تحصیل می‌کنند (۱۸۰ هزار نفر در مدارس غیر انتفاعی و ۱,۵۰۰,۰۰۰ نفر در مدارس دولتی). تراکم جمعیت در مدارس غیر انتفاعی حدود ۱۰۰ دانش‌آموز در هر مدرسه

است و این تراکم برای مدارس دولتی حدود ۶۸۰ نفر برای هر مدرسه است. اگر به بیان معاون عمرانی وزیر آموزش و پرورش دولت یازدهم استناد کنیم که حدود ۳۰٪ از مدارس را آسیب‌پذیر و نیازمند نوسازی و مقاوم‌سازی دانسته است، باید گفت که در تهران حدود ۱۳۰۰ مدرسه بافت فرسوده و آسیب‌پذیر دارند و حدود ۵۶۰ هزار دانش‌آموز در چنین مدرسی در تهران در حال حاضر تحصیل می‌کنند. به یک نکته خاص هم باید توجه ویژه کرد: مدارس غیر انتفاعی اکثر در منازل تغییر کاربری داده‌شده تأسیس شده‌اند که بیشترشان ساختمانی آسیب‌پذیری در مقابل خطر زلزله دارند. از چنین مدرسی هنوز هیچ گزارش آسیب‌پذیری موجود نیست.

۲- در سال ۹۳، کل جمعیت مراکز استان‌ها ۳۲,۱۷۷,۰۰۰ (برای ۳۱ مرکز استان) برآورد می‌شود. حدود ۴۱٪ جمعیت ۷۸ میلیونی ایران در سال ۱۳۹۳ در این ۳۱ مرکز استان ساکن هستند. ولی نکته مهم آن است که ۲۴,۹۱۶,۰۰۰ نفر (۷۷٪ از کل جمعیت ساکن در شهرهای بزرگ ایران) در پهنه خطر بسیار زیاد (پهنه خطر نسبی ۱) زلزله ساکنند! ساکنان در مراکز استان‌های در پهنه خطر نسبی ۲ حدود ۱۵٪ از کل جمعیت مراکز استان‌ها هستند، و تنها ۸٪ در پهنه خطر نسبی ۳ (خطر نسبتاً پایین) ساکن هستند. بر اساس گزارش وزیر راه و شهرسازی در ۲۵ شهریور ۹۳، در ایران ۵۶ هزار هکتار بافت فرسوده و ۵۴ هزار هکتار بافت حاشیه‌نشینی وجود دارد (جمعاً حدود ۱۱۰ هزار هکتار بافت آسیب‌پذیر). اگر جمعیت متوسط ساکنان در بافت‌های آسیب‌پذیر را (فرسوده و حاشیه‌نشین، سرجمع حدود ۱۱۰ هزار هکتار) در ایران حدود ۲۰۰ تا ۳۰۰ نفر برآورد کنیم، جمعیت ساکن در این بافت‌ها در حدود ۲۲ تا ۳۳ میلیون نفر برآورد می‌شود که در صدی بالغ بر ۲۸ تا ۴۲٪ از کل جمعیت ایران را نشان می‌دهد. متأسفانه این برآورد با گزارش سال ۲۰۰۹ راهبرد بین‌المللی کاهش ریسک ملل متحد همخوانی نشان می‌دهد که بیان‌گر سکونت بین ۳۰ تا ۴۲٪ از جمعیت کشورهای در حال توسعه در واحدهای فیزیکی-اجتماعی بسیار آسیب‌پذیر است.

۳- در ایران امروز حدود ۱۲/۵ میلیون دانش‌آموز مشغول تحصیل در مراحل ابتدایی تا متوسطه‌اند. بر اساس گزارش آموزش و پرورش در سال ۹۳ حدود ۱۰۵ هزار مدرسه و مجتمع آموزشی در ایران وجود دارد. مساحت زیربنای این فضای آموزشی ۵۰۲۵ هکتار برآورد می‌شود (متوسط بنای هر مدرسه یا واحد آموزشی در ایران ۴۵۷ متر مربع است). در پایان دولت دهم معاون وزیر آموزش و پرورش از

نوسازی ۱۹۶۰ هکتار از این مساحت خبر داده است. هیچ ارزیابی از کیفیت این بافت‌های جدیدالاحداث در دسترس نیست. اگر فقط ۲۵٪ از ساختمان مدارس را جزو بافت‌های فرسوده در نظر بگیریم، حدود ۲۶ هزار واحد از مدارس و مجتمع‌های آموزشی ایران دارای ساختمان‌های فرسوده هستند. ارزیابی‌های دیگر نشان می‌دهد که بافت‌های آسیب‌پذیر (فرسوده و حاشیه‌نشین) در ایران حدود ۲۸ تا ۴۲٪ کل بناها را احتمالاً شامل می‌شود. بنابراین احتمالاً تعداد مدارس با ساختمان‌های آسیب‌پذیر در ایران می‌تواند تا ۴۴ هزار واحد برآورد شود. در این صورت احتمالاً تعداد دانش‌آموزان که در مدارس با بافت آسیب‌پذیر در ایران درس می‌خوانند می‌تواند بین ۳ میلیون تا ۵ میلیون و دویست و پنجاه هزار نفر برآورد شود. از سوی دیگر با توجه به اینکه شهرهای ایران که در پهنه خطر با خطر نسبی بسیار زیاد (منطقه ۱) واقعند حدود ۷۷٪ برآورد می‌شود. بنابراین در یک برآورد اولیه حدود ۸۰ هزار واحد آموزشی در ایران در پهنه با خط نسبی بسیار زیاد قرار دارند.

۴- مرور سریع این آمار نشان از آسیب‌پذیری بسیار بالای مدارس ایران در مقابل خطر لرزه است. بودجه عمرانی آموزش و پرورش در سال ۹۳ حدود ۴۹ درصد کاهش و بودجه جاری ۲۶ درصد افزایش یافته است. بررسی بودجه آموزش و پرورش در سال‌های گذشته نیز نشان می‌دهد اعتبار عمرانی ملی آموزش و پرورش در پیشنهاد دولت برای سال ۹۲ مبلغ ۹۳۰ میلیارد تومان بود و مجلس ۱۳۸۰ میلیارد تومان مصوب کرد که بودجه پیشنهادی ۹۳ نسبت به بودجه مصوب ۹۲ کاهش ۴۰ درصدی و نسبت به پیشنهاد دولت در سال گذشته کاهش ۱۱ درصدی را نشان می‌دهد. در سال ۹۲ نیز بودجه دولت برای آموزش و پرورش ۸۳۰ میلیارد تومان بود که از این میزان ۴۴۰ میلیارد تومان ویژه طرح تخریب، بازسازی و مقاوم‌سازی و ۲۰۰ میلیارد تومان سهم استانداردسازی سیستم‌های گرمایشی بود اما با این وجود در پایان سال بسیاری از این بودجه‌ها در جایی که باید هزینه نشده بود و آموزش و پرورش از بابت بافت‌ها و مدارس فرسوده خسارت می‌داد.

۵- در پایان دوره دولت دهم اعلام شد که برای ساخت ۴۰۰۰۰۰ (چهار میلیون و چهارصد هزار) واحد مسکن مهر در کشور برنامه‌ریزی شده که سه میلیون واحد تا پایان این دوره به پایان رسیده است. بنابراین مساحتی که برای ساخت مسکن مهر در کشور در نظر گرفته شده است شامل حدود ۵۳۰۰۰ هکتار بافت نوساز (اکثراً حاشیه‌نشین)

جدید خواهد بود که حداقل حدود ۶۵۰۰۰۰ نفر (شش و نیم میلیون نفر) و به صورت واقع‌بینانه‌تر حدود ۱۰۵۰۰۰۰ نفر (۱۰ و نیم میلیون نفر) (با فرض سکون حدود ۱۲۰ تا ۲۰۰ نفر در هر هکتار) در این ساختمان‌ها یا ساکن شده و یا به زودی ساکن خواهند شد. با توجه به آسیب‌پذیری بالایی که از واحدهای مسکن مهر به ویژه در زلزله‌های ۱۳۹۱ و زلزله ۱۳۹۳ مورموری ایلام مشاهده شد، حتی اگر دست کم نیمی از این ساخت و سازهای جدید آسیب‌پذیری بالایی در مقابل خطر زلزله داشته باشند، حدود ۲۶۰۰۰ هکتار بافت فرسوده جدید به منازل مسکونی کشور اضافه شده و یا در سال‌های آینده این اتفاق رخ خواهد افتاد. جمعیت آسیب‌پذیر ساکن در این بافت‌های فرسوده نوساز حدود ۳۰۳ میلیون تا حدود ۵۰۲ میلیون نفر تخمین زده می‌شود! با عنایت به اینکه این ساخت و ساز مسکن مهر برنامه‌ای ادامه‌دار است، تدبیر برای ساماندهی به وضع این ساختمان‌ها فوری و حیاتی است.

جمع‌بندی

وجود گسیختگی سطحی و ایجاد راندگی در شمال تهران، زمین‌لرزه‌های مهم قبلی و رخداد زمین‌لرزه‌های کوچک همگی نمایانگر فعال بودن این گسل است. شهرسازی در محدوده حریم گسل در تهران منطقی و معقول به نظر نمی‌رسد. بر اساس آیین‌نامه الکوئیت پریرو در آمریکا، در فاصله حدود ۵۰۰ متری از طرفین گسیختگی سطحی (اثر سطحی گسله) امکان وقوع گسیختگی‌های سطحی وجود دارد. آسیب‌پذیری شهر تهران با توجه به لرزه‌خیزی و جمعیت و بافت فرسوده در شهر تهران مسئله ایمنی لرزه‌ای شهر تهران مسئله‌ای کلان و در سطح ملی است و باید در آینده در سیاست‌گذاری‌های کلان ملی در نظر گرفته شود.

فهرست منابع

بربریان، م.، قرشی، م.، ارژنگ روش، ب. و مهاجر اشجعی، ا.، (۱۳۶۴)، پژوهش ژرف نو زمین‌ساخت، لرزه زمین‌ساخت و خطر زمین‌لرزه- گسلش در گستره تهران و پیرامون (پژوهش و بررسی لرزه زمین‌ساخت ایران زمین: بخش پنجم)، سازمان زمین‌شناسی کشور، گزارش شماره ۵۶، ۳۱۶ صفحه.

زارع، م.، ۱۳۸۴، تحلیل و پهنه‌بندی خطر زلزله در چهارگوش تهران، گزارش پروژه پژوهشی پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله ایران.

جلسه مشترک شاخه مهندسی مکانیک فرهنگستان و رؤسای دانشکده‌های مهندسی مکانیک کشور

تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی»، «تابسامانی کارآموزی دانشجویان در صنعت»، «کارآیی کم دروس عمومی»، «عدم ارائه دروس در زمینه اقتصاد، مدیریت، انرژی و محیط‌زیست»، «عدم شناخت فرهیختگان از وضع صنعت، کسب و کار» و «تأکید دانشکده‌ها به آموزش علوم و دانش مهندسی تا مهارت و حرفه مهندسی».

آقای دکتر محمدرضا اسلامی عضو پیوسته فرهنگستان علوم در ادامه راجع به انجمن مهندسان مکانیک ایران و سایر انجمن‌های مرتبط با مهندسی مکانیک مطالبی بیان کرد و تمایل انجمن مهندسان مکانیک ایران را برای ایجاد ارتباط همه‌جانبه با سایر انجمن‌های گروه مکانیک کشور اعلام داشت.

با توجه به مطالب گفته‌شده تعدادی از رؤسای دانشکده‌های مهندسی مکانیک دیدگاه‌های خود را پیرامون جایگاه آموزش و پژوهش در مهندسی مکانیک بیان کردند.

جلسه مشترک شاخه مهندسی مکانیک فرهنگستان علوم و رؤسای دانشکده‌های مهندسی مکانیک کشور در تاریخ ۱۳۹۳/۱۰/۱۰ در سالن همایش‌های فرهنگستان تشکیل شد.

در ابتدای جلسه آقای دکتر علی مقداری رئیس شاخه مهندسی مکانیک فرهنگستان ضمن عرض خیرمقدم هدف از برگزاری این نشست را تعامل، مشارکت و هم‌اندیشی بیشتر در راستای توسعه آموزش مهندسی مکانیک، تقویت جایگاه فرهیختگان و ارتباط بیشتر گروه‌های مهندسی مکانیک با انجمن‌های مختلف مهندسی مکانیک بیان کرد. در ادامه آقای دکتر محمود یعقوبی عضو پیوسته فرهنگستان درخصوص کیفیت آموزش مهندسی مکانیک در کشور و چالش‌هایی که دانشکده‌های مهندسی مکانیک با آنها روبرو هستند، توضیحاتی ارائه کرد. اعم موضوعات مطرح‌شده توسط ایشان عبارتند از:

«افزایش حجم دانشجویان کارشناسی در کشور»، «کمبود امکانات و

معرفی

معرفی برگزیدگان گروه‌های

علوم مهندسی و علوم کشاورزی فرهنگستان علوم - سال ۱۳۹۳

■ برگزیدگان گروه علوم مهندسی

الف. استادان برجسته مهندسی کشور در سومین دوره:

■ دکتر جلیل آقا را شد:

محل و سال تولد: ۱۳۳۰، بیرجند، سابقه هیأت علمی: ۳۸ سال، رشته تخصصی: دکتری مهندسی برق و مخابرات (دانشگاه میشیگان) ۱۳۶۱، محل اشتغال: استاد مهندسی برق و کامپیوتر، دانشکده فنی دانشگاه تهران، سوابق تدریس: عضو هیأت علمی دانشگاه سیستان و بلوچستان از سال ۱۳۵۵ تا سال ۱۳۷۳، آموزشیار و پژوهشیار آزمایشگاه میدان و اپتیک، دانشگاه میشیگان - انارپور (۱۳۵۹ تا ۱۳۵۹)، عضو هیأت علمی دانشکده فنی دانشگاه تهران از ۱۳۷۳، برجستگی‌های آموزشی: ۳۸ سال سابقه تدریس و ارائه بیش از ۲۰ درس در مقاطع مختلف در

همان‌طور که در بخش خبرهای این شماره خبرنامه آمد در زمستان سال جاری دو مراسم بزرگداشت یکی به همت گروه علوم مهندسی و دیگری به همت گروه علوم کشاورزی فرهنگستان علوم برگزار شد. گروه علوم مهندسی فرهنگستان علوم در پنجم اسفندماه همزمان با روز مهندسی، یازدهمین دوره تجلیل از مهندسان برجسته کشور و سومین دوره تجلیل از استادان برجسته مهندسی و دانشمندان جوان برجسته مهندسی کشور را برگزار کرد. گروه علوم کشاورزی نیز در چهاردهم اسفندماه، اولین دوره تجلیل از مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور را برگزار نمود. در ذیل خلاصه‌ای از زندگینامه و فعالیت‌های برجسته علمی-پژوهشی و فنی-مهندسی منتخبان گروه‌های علمی فرهنگستان علوم منتشر شده است:

مهندسی ایران. تألیفات و آثار پژوهشی: تألیف ۳ کتاب درسی دانشگاهی و ترجمه یک کتاب (در زمینه‌های مهندسی برق، فیزیک، ریاضیات)، انتشار بیش از ۹۰ مقاله علمی در مجلات علمی-پژوهشی داخلی و بین‌المللی، انتشار بیش از ۱۱۰ مقاله علمی در کنفرانس‌ها و مجامع علمی داخلی و بین‌المللی، راهنمایی بیش از ۷۰ پایان‌نامه در دوره‌های تحصیلات تکمیلی. زمینه‌های پژوهشی: آنتن‌ها و نظریه الکترومغناطیس، محیط‌های الکترومغناطیسی پیچیده (Complex Media) سازگاری الکترومغناطیسی (EMC) فعالیت‌های علمی و فرهنگی: عضو ارشد انجمن مهندسين برق و الکترونیک (IEEE) به مدت ۴۳ سال، عضو اصلی (مؤسس) قطب علمی سیستم‌های الکترومغناطیسی کاربردی دانشگاه تهران (۱۳۷۹ تاکنون)، عضو هیأت مؤسس انجمن علمی الکترومغناطیس مهندسی ایران، عضو هیأت امانا و کمیسیون دائمی مؤسسه پژوهشی تجهیزات، نیروگاهی پردیس دانشکده‌های فنی (۱۳۸۹-۱۳۹۲)، عضو هیأت ممیزه دانشگاه بیرجند (از سال ۱۳۹۱)، عضو کمیته برنامه‌ریزی دوره کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی اخلاق پزشکی، عضو کمیسیون تخصصی پژوهشکده فناوری ارتباطات، مرکز تحقیقات مخابرات ایران، عضو شورای تخصصی گروه ارتباطات رادیویی ثابت و سیار مرکز تحقیقات مخابرات ایران، عضو کمیته مهندسی برق شورایی عالی آموزش عالی از سال ۱۳۹۰، عضو شورای ارزیابی مدارک تحصیلی خارجی آموزش عالی (از ۱۳۸۴)، عضو شورای راهبردی کرسی یونسکو در آموزش مهندسی (از ۱۳۹۱)، رئیس گروه فنی و مهندسی دفتر گسترش آموزش عالی (۱۳۹۳)، کارشناس استاندارد در تدوین استانداردهای ملی مخابرات (از ۱۳۹۲)، عضو کمیته علمی مهندسی برق در المپاد دانشجویی (سازمان سنجش آموزش کشور)، عضو کمیته داور جشنواره تجلیل از پژوهشگران و فناوران برتر کشور (گروه فنی و مهندسی، ۱۳۹۳)، عضو هیأت تحریریه ۶ مجله علمی-پژوهشی، دبیر هیأت تحریریه مجله بین‌المللی مهندسی (International Journal of Engineering) از ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۹، دبیر بیستمین کنفرانس مهندسی برق ایران ۱۳۹۱ (ICEE 2012)، دبیر دومین کنفرانس موج میلیمتری و فناوری ترانزیتور ۱۳۹۱ (MMWaTT 2012)، جوایز و نشان‌ها: استاد برگزیده دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر در زمینه آموزش در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ دانشگاه تهران، کسب اولین جایزه ملی آموزش استاد جبهه‌دار مارالانی و لوح تقدیر (IEEE)، (بخش ایران) با حمایت بنیاد حامیان فنی (۱۳۹۳)، کسب لوح تقدیر در محور «آموزش و پژوهش»

 گروه علوم مهندسی فرهنگستان علوم برگزار می‌کند
گرمیدار روز مهندسی
 تجلیل از برگزیدگان مهندسی کشور،
 منتخب فرهنگستان علوم - سال ۱۳۹۳
 سومین دوره تجلیل از استادان برجسته مهندسی کشور
 یازدهمین دوره تجلیل از مهندسان برجسته کشور
 سومین دوره تجلیل از دانشمندان جوان برجسته مهندسی کشور

 دکتر امیرالیزاده استاد و عضو هیأت مدیره مهندسی برق	 دکتر مهدی تالعی استاد و عضو هیأت مدیره مهندسی برق و مخابرات	 دکتر امیر کاریمی استاد و عضو هیأت مدیره مهندسی برق
 دکتر امیر کاریمی استاد و عضو هیأت مدیره مهندسی برق	 دکتر امیر کاریمی استاد و عضو هیأت مدیره مهندسی برق	 دکتر امیر کاریمی استاد و عضو هیأت مدیره مهندسی برق
 دکتر امیر کاریمی استاد و عضو هیأت مدیره مهندسی برق	 دکتر امیر کاریمی استاد و عضو هیأت مدیره مهندسی برق	 دکتر امیر کاریمی استاد و عضو هیأت مدیره مهندسی برق
 دکتر امیر کاریمی استاد و عضو هیأت مدیره مهندسی برق	 دکتر امیر کاریمی استاد و عضو هیأت مدیره مهندسی برق	 دکتر امیر کاریمی استاد و عضو هیأت مدیره مهندسی برق

مهندسی برق و کامپیوتر، مکانیک، شیمی و رشته‌های ریاضی، فیزیک. سوابق علمی و اجرایی: مؤسس و مدیر گروه مهندسی برق دانشگاه سیستان و بلوچستان (۱۳۵۵ تا ۱۳۵۷) و (۱۳۶۴ تا ۱۳۶۶)، معاون آموزشی و پژوهشی دانشگاه سیستان و بلوچستان (۱۳۶۱ تا ۱۳۶۳)، معاون آموزشی (۱۳۶۶ تا ۱۳۷۱) و رئیس دانشکده مهندسی شهید نیکبخت دانشگاه سیستان و بلوچستان (۱۳۷۱ تا ۱۳۷۳)، معاون آموزشی دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر، دانشکده فنی دانشگاه تهران (۱۳۷۴ تا ۱۳۸۵)، معاون آموزشی دانشکده فنی دانشگاه تهران (۱۳۷۴ تا ۱۳۷۹)، رئیس دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر، پردیس دانشکده‌های فنی دانشگاه تهران (۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲)، رئیس انستیتو الکترونیک پردیس دانشکده‌های فنی دانشگاه تهران (۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲)، مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه تهران (۱۳۸۵ تا ۱۳۸۶)، مدیر کل امور آموزشی دانشگاه تهران (۱۳۸۶ تا ۱۳۸۸)، عضو هیأت مدیره و مدیر عامل مؤسسه آموزش

از مقام وزارت در چهارمین جشنواره ملی ارتباطات و فناوری اطلاعات- فاوا- یادواره شهید دکتر قندی (۱۳۹۳)، استاد برگزیده دانشگاه تهران در اولین جشنواره آموزش دانشگاه تهران در سال ۱۳۸۸، استاد برگزیده آموزشی پردیس دانشکده‌های فنی در سال ۱۳۸۸، دریافت لوح زرین از انجمن مهندسين برق و الكترونیک ایران به عنوان چهره درخشان پژوهشگران کشور (۱۳۸۶)، دریافت لوح تقدیر به مناسبت تألیف کتاب برگزیده دانشگاهی (۱۳۷۹)- فیزیک الکتريسته و مغناطيس)، استاد نمونه دانشکده مهندسی شهید نیکبخت، دانشگاه سیستان و بلوچستان (۱۳۷۰)، استاد نمونه دانشگاه سیستان و بلوچستان (۱۳۷۱)، استاد نمونه همکار در دومین جشنواره تحقیقاتی پژوهشی نصر، پژوهشگاه مخابرات و الکترونیک نصر، لوح تقدیر پیشکسوت علم الکترومغناطيس در کشور در سومین کنفرانس ملی الکترومغناطيس مهندسی ایران، ۱۳۹۳، استاد برجسته مهندسی کشور، منتخب فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۳.

■ دکتر سعید ناطق:

سال تولد: ۱۳۱۵، محل تولد: تبریز، سابقه هیأت علمی: ۳۵ سال، رشته تخصصی: دکتری تخصصی مهندسی متالورژی دانشگاه لیدز، انگلستان، سال ۱۳۵۸، محل اشتغال: استاد بازنشسته دانشگاه صنعتی شریف و استاد دانشگاه آزاد اسلامی- واحد علوم و تحقیقات از سال ۱۳۸۵. برجستگی آموزشی: تدریس دروس انجماد، انجماد پیشرفته، تغییر حالت‌های متالورژیکی، خزش، نفوذ در جامدات، تغییر حالت‌های متالورژیکی پیشرفته و روش‌های نوین مطالعه مواد. سوابق علمی و اجرایی: مشاور ارشد مرکز پژوهش متالورژی رازی از سال ۱۳۸۵، مشاور علمی شرکت مهندسی مواد کاران، ریاست دانشگاه پلی تکنیک تهران، سال ۱۳۴۷-۱۳۴۹، رئیس تحصیلات تکمیلی دانشگاه صنعتی شریف به مدت ۶ سال، معاون تحصیلات تکمیلی دانشگاه صنعتی شریف، مدیر گروه دوره دکتری در دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات به مدت ۷ سال. تألیفات و آثار پژوهشی: انتشار بیش از ۴۰ مقاله بین‌المللی، انتشار بیش از ۲۰ مقاله فارسی، هدایت بیش از ۲۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد، هدایت بیش از ۱۰ پایان‌نامه دکتری. تخصص و زمینه‌های پژوهشی: ارتباط خواص فیزیکی و مکانیکی با ریزساختار، میکروسپ الکترونی، آلیاژهای دما بالا، کامپوزیت‌های زمینه فلزی. خدمات ارزنده علمی: پروژه ملی کامپوزیت‌های زمینه فلزی، پروژه پره‌های توربین گازی و تهیه شناسنامه پره‌ها (شرکت مواد کاران)، طراحی آلیاژ جدید ملی برای ترمز راه‌آهن ایران، راه‌اندازی

آزمایشگاه‌های متالوگرافی، تهیه نمونه و میکروسکوپ الکترونی در دانشگاه صنعتی شریف، طرح پژوهشی آلیاژهای دمای بالا. جوایز و نشان‌ها: رتبه اول کارشناسی هنرهای عالی، ۱۳۴۱، رتبه اول کارشناسی ارشد دانشگاه میسینگان، ۱۳۴۷، استاد برجسته و نمونه دانشکده متالورژی دانشگاه صنعتی شریف. استاد برجسته مهندسی کشور، منتخب فرهنگستان علوم، ۱۳۹۳.

■ دکتر ابوالحسن وفایی:

سال و محل تولد: ۱۳۲۸، قم، سابقه هیأت علمی: ۴۳ سال، رشته تخصصی: دکتری تخصصی مهندسی سازه، امریکا، محل اشتغال: استاد مهندسی عمران دانشگاه صنعتی شریف. سابقه تدریس: استاد دانشگاه‌های: شیراز، صنعتی شریف، و هیوستون ایالتی، واشنگتن، لوئیزیانا و آریزونا. برجستگی‌های آموزشی: تدریس دروس کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری شامل: دروس مکانیک، سازه‌های مقدماتی و پیشرفته، تئوری سازه‌ها، مقاومت مصالح، عناصر محدود، تئوری صفحات و سازه‌های پوسته‌ای، مکانیک شکست، دروس طراحی سازه‌های فولادی، بتنی، سازه‌های دریایی، سازه‌های صنعتی، سازه‌های بلند مرتبه. مشارکت مؤثر در توسعه ارتباط رشته تخصصی خود با صنعت و جامعه: همکاری حرفه‌ای با شرکت‌های مهندسين مشاور و دیگر مؤسسات در ایران اروپا و امریکا شامل: شرکت‌های Romboll در دانمارک و Hogarrd & Shultz در سوئد و مهندسی ارشد: ایالات متحده شرکت (Brown & Root) تحلیل و طراحی سازه‌های دریایی صنعتی و تجاری. مطالعات توجیهی و تحلیل و طراحی دهها پروژه عمرانی کشور شامل: ترمینال بین شهری شیراز، کنترل آلودگی آب و هوا شیراز، مطالعات توجیهی دریاچه ارومیه، تحلیل و طراحی بانک مرکزی ایران، مطالعات توجیهی مسکن با در نظر گرفتن ساختمان‌های پیش ساخته و دهها پروژه عمرانی کشور. تألیفات و آثار پژوهشی: تألیف بیش از ۳۰۰ مقاله علمی در مجلات معتبر بین‌المللی و ایران با موضوعات مختلف در زمینه مهندسی عمران، سازه‌های فولادی، بتنی، مهندسی زلزله، سازه‌های دریایی، سازه‌های بلند، مکانیک سازه، شهرهای پایدار و انتقال فناوری. تألیف کتاب: تحلیل و طراحی سازه‌های فولادی، مقایسه طراحی ASD با LRFD، انتشارات دانشگاه صنعتی شریف در حال چاپ با همکاری آقای دکتر جعفر کیوانی، کتاب چالش‌های تعلیم و تربیت در قرن ۲۱ در حال چاپ، انتقال تکنولوژی، ترجمه کتاب Final Element (عناصر محدود) انتشارات دانشگاه صنعتی شریف با همکاری آقای دکتر مسعود مفید. ثبت اختراع

«استحکام و تقویت ساختمان‌های موجود در برابر زلزله»، شماره ثبت:

۲۶۱۸۹، ارائه سخنرانی در مجامع بین‌المللی:

The Future of Education, Environment and Sustainable Development, appropriate Technology for Developing Countries,
The Future of Science and Technology,
Human Resources Development,
Higher Education in the 21st Century,
The Role of Information Technology in Higher Education,
Iranian Women in Academia: Intercultural Perception and Dialogue,
The Challenges of Education in the 21st Century,
Life-Long Learning,
Emerging Technologies

جوایز و نشان‌ها: دکتری افتخاری (Doctor Honoris Causa) با تأیید کمیته علمی سنای آموزش عالی منطقه مسکو درجه افتخاری استادی از طریق دانشگاه (Dubna) در منطقه مسکو، کسب نشان افتخار Kapista به منظور قدردانی از خدمات علمی در زمینه علوم و مهندسی از فرهنگستان علوم طبیعی روسیه، شعبه ایالات متحده. کسب عنوان چهره ماندگار ایران، کسب نشان علمی از وزارت علوم و تحقیقات کشور فرانسه (Palm Academic) جهت قدردانی از تحقیقات در زمینه علوم و مهندسی که برای اولین بار به یک ایرانی اهدا شد، استاد نمونه کشور، کسب نشان افتخار از مجمع دانشمندان بدون مرز، کسب نشان افتخار (Crown & Eagle) به منظور تقدیر از مشارکت و خدمات ارزنده در حوزه مهندسی عمران از فرهنگستان علوم طبیعی روسیه، شعبه ایالات متحده، استاد برجسته مهندسی کشور، منتخب فرهنگستان علوم، ۱۳۹۳.

ب. مهندسان برجسته کشور در یازدهمین دوره:

■ مهندس داود عابدی آملی:

تولد: ۱۳۱۶، آمل. موقعیت شغلی: مدیر عامل و رئیس هیأت مدیره شرکت گروه سرمایه‌گذاری مهدتاز، رئیس هیأت مدیره شرکت پارس سولفیت، عضو هیأت مدیره شرکت‌های بهداد، بهدش، دنیای آرایش، پارس‌ژئولایت، پیشگام، پوشش‌گستر، فن‌آورلیا، آریا دیزل. سوابق تحصیلی: کارشناسی ارشد رشته مهندسی شیمی و پتروشیمی از دانشگاه صنعتی امیرکبیر سال ۱۳۴۲، کارآموزی در آلمان، ایتالیا و اسپانیا. سوابق شغلی: مدیر پروژه و مدیر کارخانه تولی پرس، مدیر پروژه و مدیر کارخانه شرکت پرسایل: تولید محصولات وان، دستشویی، سنگ نما و ...، مدیر پروژه شرکت پاکوش: برقراری واحد پودر ۵۰۰ کیلو در ساعت و ...، عضو تیم شرکت پارس سولفیت: مطالعه پروژه و

ساخت سولفیت دوسود، متابی‌سولفیت، سیلیکات دوسود و ...، مدیر پروژه و مدیر عامل شرکت‌های بهداد، بهدش، دنیای آرایش، پارس ژئولایت، پیشگام، پوشش‌گستر و فن‌آورلیا، جم، پرتو، پیشگام لیا. پروژه‌های تحقیقاتی اجرا شده و در دست اجرا در گروه تحقیق و توسعه شرکت مهد تابان: ژئولایت 4a کوگرانول بنام بهداسکوئست-۱، ثبت شده در سازمان اختراعات کشور، کوکودی‌تانول‌آمید - کوکوامفواستات - STS - سولفسوکسینات - EGDS - کاترنری - فرآوری بنتونیت NOBS- LOBS- متیل استر - کوپلیمر - PAA - AA - MA (پراستیک اسید)، برایتر - CMEA - مولکولاریسیو 13X, Box, 5a, 4a, 3a، ژئولایت Y و ... در حال حاضر در حدود ۳۰ ماده اولیه و حد واسط در واحد تحقیقات با مدیریت آقای مهندس داوود عابدی آملی به دست آمده است. و در حدود ۱۰ مورد به همت ایشان و تیم مهندسان سرمایه‌گذاران شرکت به صورت تجارتي وارد بازار شده است. خدمات ارزنده و فعالیت‌های مهندسی برجسته: برقراری واحد پودر ۵۰۰۰ کیلو در ساعت و اسید ۲۰۰۰ کیلو در ساعت و غیره، مطالعه پروژه و ساخت سولفیت دوسود، متابی سولفیت، سیلیکات دوسود، سولفوکاتالیست و برقرار واحد ۶۰۰۰۰ تنی در سال اسپری درایر، رانندازی واحدهای سولفوناسیون و سولفاسیون ۲ و ۲/۵ تن در ساعت، رانندازی واحد اسپری درایر ۲۰ تن در ساعت، رانندازی واحد صابون چرب ۱۸۰۰۰ تن در سال، رانندازی تصفیه پساب صنعتی در دو واحد، مدیر پروژه سیلیکات به روش تأثیر سود سوزآور بر سیلیس آمورف ۱۵۰۰۰ تن در سال، مدیر پروژه ماشین‌سازی فن‌آورلیا. فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی: همکاری در برگزاری سمینارها و کنفرانس‌های علمی متعدد و برنامه‌ریزی برای سمینارهای آتی در زمینه‌های مهندسی شیمی و شونده، عضو انجمن مدیران صنایع ایران، عضو هیأت‌مدیره انجمن مهندسی شیمی ایران، عضو انجمن مدیران و متخصصین صنعتی و اقتصادی ایران، عضو انجمن تخصصی مراکز تحقیق و توسعه صنایع و معادن. اختراعات ثبت‌شده گروه تحقیق و توسعه: طریقه تهیه ماده جانشین‌شونده سدیم تریپلی فسفات و ژئولایت ۴ در فرمولاسیون پودرهای شونده، کوپلیمر کربوکسیلات، کوکو آمفو استات، کوکو مونو ایزو پروپیل آمید، کوکو آمید و پروپیل دی متیل آمید اکساید، تولید کوکو آمید و پروپیل بتائین، تولید اتیلن گیکول دی استئارات، تولید اتیلن گیکول منو استئارات، تولید سولفوسوکسینات، تولید سدیم زایلن سولفونات، ساخت و تولید محلول جهت پاک‌کردن و نرم‌کردن پارچه‌های روشن،

تولید کوکودی اتانول آمید، تولید محلول جهت پاک کردن پارچه‌های تیره، تولید سدیم تولوئن سولفونات، تولید مونو اتانول آمید، سدیم لوریل اتر سولفات، جوایز و نشان‌ها: لوح سپاس و لیاقت و شایستگی و کسب نشان درجه ۳ کار و تولید از رئیس‌جمهور سال ۱۳۸۳، لوح ملی مهارت از سازمان فنی و حرفه‌ای کشور، لوح سرمایه‌گذار نمونه استان قزوین سال ۱۳۸۳، لوح سپاس ارزشیابی سالانه واحدهای تولیدی مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی سال ۱۳۸۰ به عنوان واحد نمونه تولید (پودر ماشین لباسشویی)، لوح تقدیر به عنوان صادرکننده نمونه سال‌های ۱۳۷۸ و ۱۳۸۶ از وزارت بازرگانی، لوح تقدیر از برگزاری همایش علوم و فناوری مواد فعال سطحی و صنایع شونده دانشگاه صنعتی شریف، لوح تقدیر وزارت صنایع در جهت تولید کالا، لوح سپاس رعایت همه‌جانبه حقوق بیمه‌ای کارکنان واحد نمونه دوستدار کارگر سال ۱۳۸۶، لوح تقدیر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری سال ۱۳۸۶، لوح واحد نمونه کیفی در سطح ملی سال ۱۳۸۶، لوح مهندسی شیمی نمونه سال ۱۳۸۶، لوح و تندیس واحد نمونه استاندارد از اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی ۱۳۸۷، لوح تقدیر به مناسبت گرامیداشت هفته صنعت و معدن سال ۱۳۸۸، لوح و تندیس صادرکننده نمونه سال ۱۳۸۸، لوح کارآفرین نمونه در روز صنعت و معدن سال ۱۳۸۹، و کسب عنوان مهندس برجسته کشور، منتخب فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران، سال ۱۳۹۳.

■ مهندس علیقلی فرداد:

تولد: ۱۳۲۳، خوی، روستای پیرموسی، موقعیت شغلی: مدیرعامل صنایع کابل کرمان و رئیس هیأت مدیره صنایع کابل کاویان و شرکت تولیدی لیاکا، سوابق تحصیلی: کارشناسی ارشد مهندسی برق دانشکده فنی دانشگاه تهران، سال ۱۳۴۶، سوابق شغلی: مدیر کنترل کیفیت، مدیر فنی و مدیر کارخانجات کابل‌سازی ایکو ایران و عضو اصلی تیم طراحی، ساخت و راهاندازی کارخانه کابل‌سازی ایکو ایران در اراک از سال ۱۳۵۳ الی ۱۳۵۷ و اداره کارخانجات این شرکت تا سال ۱۳۶۰ با ۶۰۰ نفر پرسنل، مهندس برق در سازمان آب و برق خوزستان، ۱۳۴۶-۱۳۴۸، مهندس برق در اجرای شبکه برق برای شهرهای رامهرمز، شوشتر، هویزه، حمیدیه، سوسنگرد و رامشیر. خدمات ارزنده و فعالیت‌های مهندسی برجسته: تأسیس شرکت تولیدی لیاکا در سال ۱۳۶۰ جهت تولید انواع کامپاندهای PVC برای صنعت کابل‌سازی، تأسیس شرکت صنایع کابل کرمان جهت ساخت کابل‌های کواکسیال در سال ۱۳۶۳، تأسیس صنایع کابل کاویان در شهر صنعتی کاوه در

سال ۱۳۷۵، تأمین‌کننده انواع کابل برای شرکت‌های معتبر نفت و گاز، پتروشیمی، پیمانکاران فازهای مختلف پارس جنوبی، پالایشگاه‌ها، نیروگاه‌ها، فرودگاه‌ها، راه‌آهن، وزارت نیرو و مخابرات کشور، صنایع کابل کرمان از بدو تأسیس برای اولین بار در کشور انواع کابل‌های مختلف را تولید کرده است و اخیراً در دوران تحریم که شرکت‌های اروپایی از تحویل کابل‌های Fildbus به پالایشگاه‌های تبریز، ستاره خلیج فارس و سایر سازمان‌ها خودداری نموده‌اند، این شرکت برای اولین بار این نوع کابل را برای شرکت‌های فوق تولید و تحویل داده است تا از توقف آنها جلوگیری به عمل آید. فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی: عضو کمیته تدوین استاندارد مدیریت کیفیت ISO9001 در سازمان ملی استاندارد ایران، عضویت در کمیته‌های استانداردهای مختلف از جمله کابل‌های برق و مخابرات در مؤسسه استاندارد و مخابرات ایران، عضو سندیکای مخابرات ایران، عضو انجمن تولیدکنندگان سیم و کابل ایران، عضو سندیکای صنعت برق ایران، عضو انجمن سازندگان تجهیزات نفت و گاز و پتروشیمی، عضو کانون مهندسان فارغ‌التحصیل دانشکده فنی دانشگاه تهران، یاری‌گر بنیاد فنی دانشکده فنی دانشگاه تهران و کمک در ساخت پردیس شماره ۲ و کمک مالی به تعدادی از دانشجویان دانشکده فنی دانشگاه تهران از طریق بنیاد فنی، اهدای دستگاه سی-تی - اسکن به بیمارستان شهرستان خوی، همیاری در امور خیریه آسایشگاه کهریزک. جوایز و نشان‌ها: کارآفرین صنعت ایران در سال ۱۳۷۶ از وزات صنایع ایران، تقدیرنامه از مؤسسه استاندارد استان کرمان، لوح تقدیر به عنوان پیشکسوت صنعت از استان کرمان و آخرین بار در سال ۱۳۹۳، لوح تقدیر مهندس برجسته فارغ‌التحصیل دانشکده فنی دانشگاه تهران توسط کانون مهندسين دانشکده فنی در سال ۱۳۸۶، و مهندس برجسته کشور، منتخب فرهنگستان علوم در سال ۱۳۹۳.

■ مهندس نصرالله محمدحسین فلاح:

تولد: ۱۳۳۱، تهران، موقعیت شغلی: مدیرعامل و عضو هیأت مدیره شرکت توسعه صنعتی مشفق، رئیس هیأت مدیره شرکت‌های هامون نایزه، تولید مخازن کاوش، او آزه خاورمیانه، پیمانکاری عمومی بین‌المللی ایران. سوابق تحصیلی و آموزشی: کارشناسی مهندسی متالورژی، دانشگاه صنعتی شریف، سال ۱۳۵۳، کارشناسی ارشد مهندسی متالورژی دانشگاه Mc Master کانادا، سال ۱۳۵۶، فارغ‌التحصیل دوره‌های اول و سوم مدیریت استراتژیک سازمان مدیریت صنعتی، سال ۱۳۶۹، گذراندن دوره حل مؤثر مسائل تولید،

سازمان بهرهوری آسیایی، ژاپن، ۱۳۷۲. سوابق شغلی: رئیس کارخانه، مدیر عامل و عضو هیأت مدیره شرکت نورد و لوله اهواز، مدیر عامل و عضو هیأت مدیره شرکت لوله و ماشین‌سازی ایران، رئیس هیأت مدیره شرکت لوله و ماشین‌سازی ایران، مدیر عامل و عضو هیأت مدیره شرکت ماشین‌های راه‌سازی هیکو، مدیر عامل و عضو هیأت مدیره شرکت موتوژن، رئیس هیأت مدیره شرکت ماشین‌های برقی سنگین، مدیر عامل و رئیس هیأت مدیره مجتمع فولاد اسفراین، مدیر عامل شرکت گروه صنعتی سپاهان، مدیر عامل و عضو هیأت مدیره سازمان مدیریت صنعتی، مدیر عامل شرکت توسعه صنعتی مشفق، عضو هیأت مدیره شرکت سازنده توربوکمپرسور، رئیس هیأت مدیره شرکت هامون نایزه، رئیس شورای سرپرستان امور اقتصادی مؤسسه خیریه حضرت ولی عصر (عج)، رئیس هیأت مدیره شرکت سرمایه‌گذاری شریف، عضو هیأت مدیره اماناء صندوق حمایت و بازنشستگی آینده‌ساز، عضو هیأت مدیره شرکت بازرگانی و سرمایه‌گذاری آینده کیش، عضو هیأت مدیره شرکت پیمانکاری بین‌المللی ایران، در دوران دفاع مقدس در شرکت‌های تحت مدیریت تولید انواع سرجنگی، ماشین‌های مرداب رو و نیکوب، حمل تجهیزات در مرداب، بولدورز کوتاه، بولدورز و بیل مکانیکی زرهی. اجرای طرح‌های صنعتی: مجری طرح بازسازی کارخانجات نورد و لوله اهواز و شهید سلطانی، مجری طرح ماشین‌های سنگین و راه‌سازی هیکو، مجری طرح تولید الکتروموتورسازی شرکت موتوژن، مدیر مؤسس شرکت ماشین‌های الکتریکی سنگین سبزوار - جمکو، مجری طرح مجتمع فولاد اسفراین، مدیر مؤسس شرکت هامون نایزه، مدیر مؤسس شرکت آلیاژگستر هامون. خدمات ارزنده و فعالیت‌های مهندسی برجسته: بنیانگذار شرکت توسعه صنعتی مشفق، بنیانگذار شرکت تولید لوله‌های نشکن هامون نایزه، بنیانگذار ریخته‌گری گداز، بنیانگذار کارخانه تولید الکتروموتورهای سنگین جمکو، بنیانگذار شرکت تولید فروسیلیس آلیاژگستر هامون، کمک به اشتغال مستقیم ۶۰۰ نفر و ۲۰۰۰ نفر به طور غیر مستقیم در سطح ملی، کمک مؤثر به فضای آموزشی و آزمایشگاهی دانشکده مواد دانشگاه صنعتی شریف با هزینه شخصی، فعالیت مؤثر در حفظ محیط‌زیست با ایجاد فضای سبز در کارخانه هامون نایزه. فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی: دبیر کمیسیون هماهنگی صنایع نظامی - حوزه معاون لجستیک ستاد جانشین فرماندهی کل قوا، عضو هیأت مدیره انجمن صنفی صنعت ریخته‌گری ایران، رئیس هیأت مدیره انجمن صنفی صنعت ریخته‌گری ایران،

عضو هیأت مدیره انجمن صنفی صنعت لوله و پروفیل، نماینده وزارت صنایع در هیأت نمایندگان اتاق صنایع و معادن، عضو شورای مرکزی کنفدراسیون صنعت ایران، عضو هیأت مدیره کنفدراسیون صنعت ایران، نماینده کارفرمایان ایرانی در اجلاس هشتاد و دوم سازمان بین‌المللی کار، مدیر مسئول مجله تدبیر، عضو هیأت مدیره انجمن مدیران صنایع، عضو هیأت امنای انجمن فارغ‌التحصیلان دانشگاه صنعتی شریف، عضو هیئت مدیره مؤسسه فرهنگی و خیریه حضرت علی اکبر (ع)، کمک به برگزاری چهار همایش ملی صنعت ریخته‌گری و کمک به انتشار بیش از ۱۴۰ نشریه ماهنامه صنعت ریخته‌گری. جوایز و نشان‌ها: مهندس برجسته سال ۱۳۸۲ انجمن مهندسان مکانیک، مهندس برجسته سال ۱۳۹۱ انجمن علمی ریخته‌گران ایران و مهندسی متالورژی، و مهندس برجسته کشور، منتخب فرهنگستان علوم در سال ۱۳۹۳.

ج: دانشمندان جوان برجسته مهندسی کشور در سومین دوره:

■ دکتر مجیدابن علی حیدری:

تولد: ۱۳۶۰، استان چهارمحال و بختیاری، مرتبه علمی: استادیار، سابقه هیأت علمی: ۶ سال، رشته تخصصی: دکتری مهندسی برق، محل اشتغال: دانشکده فنی مهندسی دانشگاه شهرکرد. سوابق تحصیلی: دکتری تخصصی: مهندسی برق و الکترونیک از دانشگاه تربیت مدرس، سال ۱۳۸۸ با معدل ۱۸/۱۴، کارشناسی ارشد: مهندسی برق و الکترونیک از دانشگاه تربیت مدرس، سال ۱۳۸۴، کارشناسی: مهندسی برق و الکترونیک از دانشگاه صنعتی اصفهان، سال ۱۳۸۲. سوابق تدریس: تدریس دروس پایه رشته مهندسی برق در مقطع کارشناسی و دروس نور غیر خطی، بلورهای فوتونی، الکترونیک نوری و سیستم‌های دیجیتال پیشرفته در مقطع تحصیلات تکمیلی. تألیفات و آثار پژوهشی: تعداد مقاله در مجلات معتبر داخلی و خارجی: ۳۰ مقاله (که در ۳ مقاله بیش از ۹۰ بار ارجاع شده است)، تعداد مقاله در کنفرانس‌های داخلی و بین‌المللی: بیش از ۵۰ مقاله، هدایت پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد: ۱۰ پایان‌نامه، هدایت پایان‌نامه‌های دکتری: مشاوره ۴ رساله دکتری. سوابق علمی و اجرایی: معاونت آموزشی دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه شهرکرد تا سال ۱۳۹۲، ریاست دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه شهرکرد از مرداد سال ۱۳۹۳، مشاور پژوهشی شرکت ملی گاز استان چهارمحال و بختیاری از سال ۱۳۸۹، مشاور پژوهشی شرکت توزیع برق استان چهارمحال و

بختیاری از سال ۱۳۹۲، عضو شورای علمی نخبگان استان چهارمحال و بختیاری. خدمات ارزنده علمی: طراحی و ساخت سرعت‌سنج لیزری برای اندازه‌گیری سرعت ورق فولاد، طراحی و ساخت سیستم‌های اسکادا و تله متری در تصفیه‌خانه‌ها، طراحی و ساخت سامانه هوشمند نظارت، کنترل و مدیریت ناوگان حمل و نقل در کشور، طراحی افزارها و سیستم‌های تمام نوری در ایران، همکاری در طرح مشترکی با دانشگاه‌ها Sydney استرالیا، St Andrews

اسکاتلند، و Lyon فرانسه از جمله طراحی تراشه‌های نوری، طراحی روبات‌هایی با ابعاد نانو مجهز به سنسورهای نانو با دانشگاه Karlsruhe آلمان. فعالیت‌های علمی و فرهنگی: مشارکت در راهاندازی پارک علمی و فناوری استان چهارمحال و بختیاری و عضو شورای پارک علمی و فناوری، عضو هیأت تحریریه فصلنامه علمی- پژوهشی مهندسی برق مجلسی، عضو کمیته علمی نوزدهمین کنفرانس اپتیک و فوتونیک ایران، عضو کمیته علمی بیست و یکمین کنفرانس اپتیک و فوتونیک ایران، داور بین‌المللی مجلات OSA, IEEE, Elsevier و Springer، داور کنفرانس‌ها و مجلات داخلی، عضو انجمن مهندسی برق آمریکا، عضو انجمن اپتیک و فوتونیک ایران، عضو ستاد نانو. افتخارات: جوان برتر در بخش چهره‌های پژوهشی در استان چهارمحال و بختیاری، سال ۱۳۸۹، دانشمند جوان برجسته مهندسی کشور، منتخب فرهنگستان علوم در سال ۱۳۹۳.

■ دکتر مهدی عبداللہی:

تولد: ۱۳۵۷، ورزقان، مرتبه علمی: استادیار، سابقه هیأت علمی: ۵ سال، رشته تخصصی: دکتری مهندسی پلیمر، محل اشتغال: دانشکده مهندسی شیمی دانشگاه تربیت مدرس، سوابق شغلی: پژوهشگاه صنعت نفت، ۱۳۸۵-۱۳۹۰، سوابق تحصیلی: دکتری تخصصی: دانشگاه تربیت مدرس رشته مهندسی پلیمر، با معدل ۱۷/۲۲، سال ۱۳۸۸، کارشناسی ارشد: پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران، سال ۱۳۸۲، کارشناسی: دانشگاه تبریز رشته شیمی کاربردی، سال ۱۳۸۰. سوابق تدریس: تدریس واحدهای درسی مقطع کارشناسی ارشد شامل: آنالیز و هویت‌شناسی پیشرفته پلیمرها، مهندسی واکنش‌های پلیمریزاسیون، مهندسی فرایندهای پلیمریزاسیون. تألیفات و آثار پژوهشی: چاپ یک کتاب با عنوان: از پلیمریزاسیون امولسیون تا نانوامولسیون‌ها: اصول و کاربردها، سال ۱۳۸۷، تعداد مقاله در مجلات معتبر داخلی و خارجی: ۵۶ مقاله با شاخص H برابر ۱۰، تعداد مقاله در کنفرانس‌های داخلی و بین‌المللی: بیش از ۵۰ مقاله، هدایت

پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد: ۱۰ پایان‌نامه، هدایت پایان‌نامه‌های دکتری: ۵ پایان‌نامه. فعالیت‌های علمی و فرهنگی: عضو بنیاد ملی نخبگان، عضو انجمن پلیمر ایران، عضو انجمن مهندسی شیمی ایران، عضو تیم‌های پژوهشی SBR بندر امام (۱۳۸۴-۱۳۸۶) و ABS پتروشیمی تبریز (۱۳۸۷-۱۳۹۰)، دآوری بیش از ۱۰۰ مقاله در مجلات ملی و بین‌المللی ISI برگزاری کارگاه: «پلیمریزاسیون امولسیونی و کاربرد آن در صنایع نفت، گاز و پتروشیمی» در دانشگاه بین‌المللی امام خمینی، سال ۱۳۸۸ و منطقه ویژه اقتصادی ماهشهر، سال ۱۳۸۹. خدمات ارزنده علمی: اجرای ۱۵ پروژه و طرح تحقیقاتی/ صنعتی شامل: بومی‌سازی دانش فنی تولید صنعتی پلیمر امولسیونی مورد استفاده در خط قالب سرامیکی، متقاضی: شرکت پرتو گروه مپنا سال ۱۳۹۱-۱۳۹۰، اصلاح شیمیایی پلیمرهای طبیعی (CMC و نشاسته) از طریق پیوندزنی مونومرهای آلی و سنتز پلیمرهای بر پایه اکریل آمید جهت کاربرد در سیال حفاری، متقاضی: پژوهش و فناوری شرکت ملی نفت ایران، ۱۳۸۵-۱۳۸۷، سنتز لاتکس پلیمری جایگزین نمونه خارجی و ارزیابی کارایی آن در دوغاب‌سیمان حفاری، متقاضی: پژوهشگاه صنعت نفت، ۱۳۸۹-۱۳۹۰، بررسی سینتیک واکنش پلیمریزاسیون امولسیونی بوتادین در راکتورهای یک و ده لیتری به منظور کنترل اندازه ذرات و کاهش زمان واکنش، متقاضی: پتروشیمی تبریز، سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۸۹، سنتز پلی‌اسید مورد استفاده در غشای تبادل پروتون دما بالای بر پایه پلی بنزایمیدازول، متقاضی: ستاد توسعه انرژی‌های نو، ۱۳۸۹-۱۳۹۰، ثبت ۴ اختراع: سنتز لاتکس پایدار لاستیک استایرن، بوتادین کربوکسیل دار (XSBR) با درصد جامد بالا، سنتز کوپلیمرهای وینیل استات/ دی بوتیل مالئات با مشخصه‌های کنترل‌شده، سنتز کوپلیمرهای دو قطعه‌ای پلی دی متیل سیلوکسان - قطعه - پلی وینیل استات پلیمریزاسیون رادیکالی کنترل‌شده، ساخت نانوکامپوزیت‌های PMMA-30B و ارزیابی کارایی آنها در بهبود خواص مکانیکی پلی وینیل کلرید (PVC) افتخارات: دانشجوی نمونه دانشکده شیمی دانشگاه تبریز در مقطع کارشناسی، ۱۳۷۹، دانشجوی نمونه پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران در مقطع کارشناسی ارشد، ۱۳۸۲، کسب رتبه اول کنکور سراسری کارشناسی ارشد مجموعه شیمی ۱۳۸۰، از برگزیدگان مرحله اول المپیاد علمی- دانشجویی کشور، ۱۳۸۰، رتبه اول فارغ‌التحصیلی مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد، کسب رتبه اول دانش‌آموخته برتر دوره کارشناسی ارشد از طرف انجمن پلیمر ایران، ۱۳۸۳، کسب رتبه دوم دانش‌آموخته برتر دوره دکتری از

طرف انجمن پلیمر ایران، ۱۳۸۸، کسب رتبه دوم وضعیت تحصیلی در گروه فنی مهندسی مقطع دکتری در اولین جشنواره استانیمن متازین، مبتکرین و نوآوران، رتبه سوم طرح «تهیه غشاهای نانوکامپوزیتی آلی- معدنی با استفاده از نانوذرات سیلیکای سولفونه برای کاربرد در پیل های سوختی غشای پلیمری» ارائه شده در نخستین جشنواره انرژی های تجدیدپذیر، بهمن ۱۳۹۰، و دانشمند جوان برجسته کشور، منتخب فرهنگستان علوم در سال ۱۳۹۳.

■ دکتر سعید قلی زاده قلعه عزیز:

تولد: ۱۳۵۷، ارومیه، مرتبه علمی: دانشیار، سابقه هیأت علمی: ۵ سال، رشته تخصصی: دکتری مهندسی عمران- سازه، محل اشتغال: دانشکده مهندسی عمران، دانشگاه ارومیه. سوابق تحصیلی: دکتری تخصصی: مهندسی عمران- سازه دانشگاه شهید باهنر کرمان، سال ۱۳۸۸ با معدل ۱۹/۹، کارشناسی ارشد: مهندسی عمران- سازه دانشگاه شهید باهنر کرمان، سال ۱۳۸۱، کارشناسی: مهندسی عمران، دانشگاه های تبریز و ارومیه، سال ۱۳۷۹. سوابق تدریس: مقطع کارشناسی: تحلیل سازه ها ۱ و ۲، مقاومت ۲، کاربرد کامپیوتر در مهندسی عمران، محاسبات عددی، مقطع کارشناسی ارشد: روش عناصر محدود، ریاضیات عالی مهندسی، بهینه سازی سازه ها، مقطع دکتری: عناصر محدود ۲، سازه های بلند، بهینه سازی، محاسبات نرم، عناصر محدود غیرخطی، تألیفات و آثار پژوهشی: تعداد مقاله در مجلات معتبر داخلی و خارجی: ۳۸ مقاله، تعداد مقاله در کنفرانس های داخلی و بین المللی: ۴۱ مقاله، هدایت پایان نامه های کارشناسی ارشد: ۲۰ پایان نامه، هدایت پایان نامه های دکتری: ۵ پایان نامه در حال انجام. سوابق علمی و اجرایی: مدیر گروه های فنی پردیس دانشگاه ارومیه ۱۳۹۳-۱۳۹۲، رئیس هیأت مدیره شعبه استان آذربایجان غربی انجمن علمی سازه های فضاکار ایران ۱۳۹۳. فعالیت های پژوهشی: طرح های پژوهشی انجام شده: بررسی کیفیت جوش های اتصالات جوشی در ساختمان های فولادی استان آذربایجان غربی، سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان آذربایجان غربی، ۱۳۸۸، بهینه سازی سازه های فضاکار با استفاده از روش های هوش محاسباتی، جهاد دانشگاهی استان کرمان، ۱۳۸۸، ارزیابی قابلیت اطمینان سازه ها با استفاده از شبکه های عصبی، دانشگاه ارومیه، ۱۳۹۰، بهینه سازی سازه ها در برابر زلزله با استفاده از تکنولوژی محاسبات نرم، جهاد دانشگاهی استان کرمان، ۱۳۹۲، بهینه سازی سازه های چلیک ها و گنبد های دو لایه در برابر زلزله با استفاده از الگوریتم اجتماع ذرات، دانشگاه

ارومیه، ۱۳۹۳، طرح بهینه شبکه های تخت دو لایه با رفتار غیر خطی با استفاده از الگوریتم های فراکاوشی، دانشگاه ارومیه، ۱۳۹۳، طراحی بهینه چلیک های دو لایه فضاکار با د ر نظر گرفتن رفتار غیر خطی و با استفاده از الگوریتم برخورد اجسام اصلاح شده، دانشگاه ارومیه، ۱۳۹۳. فعالیت های علمی و فرهنگی: عضو قطب علمی پژوهش های بنیادین در مهندسی سازه، دانشگاه علم و صنعت ایران، از سال ۱۳۸۸، عضو و مشاور رئیس جهاد دانشگاهی استان کرمان، از سال ۱۳۸۶، عضو انجمن علمی سازه های فضاکار ایران، از سال ۱۳۸۹، عضو هیأت مدیره انجمن علمی سازه های فضاکار ایران، از سال ۱۳۸۹، مسئول کمیته علمی کنفرانس های ملی زلزله و سازه، کرمان، از سال ۱۳۸۹، عضو هیأت تحریریه مجله بین المللی:

International Journal of Optimization in Civil Enginet

عضو هیأت تحریریه مجله بین المللی:

International Journal of Earthquake Engineering and Hazard Mitigation

عضو هیأت تحریریه مجله بین المللی:

Iranian Journal of Structural Engineering

داوری مقالات علمی پژوهشی مجلات بین المللی. افتخارات: دانشجوی دکتری نمونه دانشکده فنی دانشگاه شهید باهنر کرمان در سال ۱۳۸۷، دانش آموخته برگزیده دانشگاه شهید باهنر کرمان و برنده جایزه افضل یور در سال ۱۳۸۸، دانش آموخته برگزیده ایران در مقطع دکتری در چهاردهمین جشنواره پایان نامه سال دانشجویی در سال ۱۳۸۹، دانشمند جوان برجسته مهندسی کشور، منتخب فرهنگستان علوم در سال ۱۳۹۳.

■ دکتر رضا نادری محمودی:

تولد: ۱۳۵۶، تهران، مرتبه علمی: استادیار، سابقه هیأت علمی: ۳ سال، رشته تخصصی: دکتری مهندسی پلیمر، محل اشتغال: دانشکده مهندسی متالورژی و مواد پردیس دانشکده های فنی دانشگاه تهران. سوابق تحصیلی: دکتری تخصصی: مهندسی پلیمر صنایع رنگ و پوشش دانشگاه صنعتی امیرکبیر، سال ۱۳۸۷ با معدل ۱۸/۲۳، کارشناسی ارشد: مهندسی پلیمر صنایع رنگ و پوشش دانشگاه صنعتی امیرکبیر، سال ۱۳۸۱، کارشناسی: مهندسی پلیمر صنایع رنگ و پوشش دانشگاه صنعتی امیرکبیر، سال ۱۳۷۹، سوابق تدریس: تدریس دروس خوردگی پیشرفته، رنگ و پوشش های تبدیلی، ممانعت کننده های خوردگی، حفاظت از طریق رنگ و پوشش، خواص فیزیکی مکانیکی پلیمرها، در مقطع کارشناسی ارشد، و خوردگی در

محیط‌های دریایی، مواد پلیمری، خوردگی در صنایع نفت و محیط‌زیست و بازیافت در مقطع کارشناسی، دو دوره کارگاه آموزشی کاربرد تکنیک‌های نوین الکتروشیمیایی در ارزیابی عملکرد پوشش‌ها (پژوهشگاه علوم و فناوری رنگ) و دوره آموزشی پوشش‌های آلی (واحد آموزش شرکت لوله‌سازی اهواز). سوابق شغلی: کارشناس مسئول شرکت فرایند رنگ خودرو نماینده شرکت Dupont Herbets در شاخه پوشش‌های خودرویی، پژوهنده یک شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی. تألیفات و آثار پژوهشی: کتاب مجموعه مقالات چهاردهمین کنگره ملی خوردگی، ۴۰ مقاله در مجلات معتبر داخلی و خارجی، ۱۶ مقاله در کنفرانس‌های داخلی و بین‌المللی، هدایت پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد: ۸ پایان‌نامه خاتمه یافته و ۸ پایان‌نامه در حال اجرا، هدایت پایان‌نامه‌های دکتری: یک پایان‌نامه در حال اجرا. فعالیت‌های علمی و اجرایی: دبیر چهاردهمین کنگره ملی خوردگی، عضو شورای آموزشی دانشکده مهندسی متالورژی و مواد دانشکده فنی دانشگاه تهران، نائبرئیس کمیته فنی فرعی ISIRI/TC35/SC12 استانداردهای ایزو، داور ۱۰ نشریه داخلی و خارجی، مشاور صنعتی پروژه «بررسی نحوه اتصال و تشکیل لایه نانو کامپوزیتی زمینه فلزی مقاوم به سایش بر روی زیر لایه فولادی»، ناظر پروژه «تهیه پوشش‌های نازک CrZrN به روش کندوپاش مغناطیسی به عنوان جایگزینی برای پوشش‌های کروم سخت»، ناظر پروژه «تأثیر پوشش نانو نقره بر روی مقاومت به خوردگی آندهای سربی مورد استفاده در الکترولیز فلز روی»، ناظر پروژه صنعتی «ساماندهی وضعیت رنگ و پوشش در صنایع پتروشیمی»، ناظر پروژه صنعتی «طراحی سیستم پایش و کنترل خوردگی در مجتمع پتروشیمی خراسان»، ناظر پروژه صنعتی «طراحی و تدوین سیستم پایش و کنترل خوردگی در واحدهای فرایندی مجتمع پتروشیمی بیستون». فعالیت‌های پژوهشی: همکاری در پروژه مشترک اروپایی «پوشش‌های ضد خوردگی نوین زیست‌سازگار حاوی نانو ذرات» دانشگاه تورنتو ایتالیا، همکاری در انجام پروژه «تهیه سند راهبردی مدیریت خوردگی در وزارت نفت»، مجری پروژه «تعیین مؤثرترین (PVC) Pigment volume concentration در پوشش‌های حفاظتی اپوکسی حاوی پیگمنت‌های ضد خوردگی نسل جدید بر پایه فسفات»، مجری پروژه «دستیابی به فرمولاسیون پوشش محافظ سطح بر پایه رزین اپوکسی حاوی پیگمنت نسل جدید زیست‌سازگار با عملکردی بهبود یافته در برابر خوردگی»، مجری پروژه «دستیابی به فرمولاسیون و شرایط بهینه اعمال پوشش هیبریدی

سیلان زیست‌سازگار حاوی نانو ذرات با عملکرد مؤثر در برابر خوردگی»، مجری پروژه «بررسی تأثیر آماده‌سازی سطح زیرلایه فولادی بر عملکرد ضد خوردگی پوشش هیبریدی بر پایه سیلان»، مشاور پروژه «بررسی خوردگی و جدایش کاندی پوشش پلی‌یورتان بروش AC و DC دانشگاه صنعتی امیرکبیر»، مشاور پروژه «بررسی عملکرد خواص پوشش‌های پلی‌یورتان در غلظت حجمی‌های مختلف از پیگمنت فسفات روی و پیگمنت فسفات روی آلومینیوم». خدمات ارزنده علمی: اختراع داخلی تحت عنوان تولید پوشش‌های پلیمری مقاوم در برابر جدایش کاندی با استفاده از هیبرید آلی و معدنی. افتخارات: کسب رتبه اول بین فارغ‌التحصیلان مقطع کارشناسی رشته مهندسی پلیمر صنایع رنگ دانشگاه صنعتی امیرکبیر ورودی سال ۱۳۷۵، کسب رتبه اول در آزمون ورودی تحصیلات تکمیلی (دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته) سال ۱۳۷۹ در رشته مهندسی پلیمر صنایع رنگ دانشگاه صنعتی امیرکبیر، و دانشمند جوان برجسته مهندسی کشور، منتخب فرهنگستان علوم در سال ۱۳۹۳.

■ دکتر داوود یونسین:

تولد: ۱۳۵۵، تهران، مرتبه علمی: دانشیار، سابقه هیأت علمی: ۹ سال، رشته تخصصی: مهندسی مکانیک، طراحی کاربردی، محل اشتغال: دانشکده مهندسی راه‌آهن دانشگاه علم و صنعت ایران، سوابق تحصیلی: دکتری تخصصی: مهندسی مکانیک دانشگاه صنعتی شریف سال ۱۳۸۴ با معدل ۱۹، کارشناسی ارشد: مهندسی مکانیک، دانشگاه صنعتی شریف سال ۱۳۷۹، کارشناسی: مهندسی مکانیک دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی سال ۱۳۷۷، سوابق تدریس: دروس کارشناسی: دینامیک، مقاومت مصالح، طراحی اجزا، ارتعاشات مکانیکی، مقاومت مصالح، دینامیک، دروس تحصیلات تکمیلی: ریاضیات عالی (دور دکتری)، آکوستیک، ارتعاشات سیستم‌های ممتد، تحلیل طیفی سازه‌ها، ارتعاشات غیرخطی، ارتعاشات اتفاقی. تألیفات و آثار پژوهشی: جواد میر محمد صادقی، داوود یونسین، «مجموعه مقالات دومین کنفرانس بین‌المللی مهندسی راه‌آهن»، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران، ۱۳۸۸، داوود یونسین، مرتضی باقری، «مجموعه مقالات سومین کنفرانس بین‌المللی مهندسی راه‌آهن»، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران، ۱۳۹۲، داوود یونسین، محمد ولیخانی، «تبدیل موجک»، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران، ۱۳۹۳، ابراهیم اسماعیل‌زاده، داوود یونسین، حسن عسگری، «روش‌های تقریبی در ارتعاشات غیر خطی»، در حال چاپ، انتشارات اسپرینگر، ۱۳۹۴، تعداد مقاله در مجلات معتبر

داخلی و خارجی: ۵۱ مقاله، تعداد مقاله در کنفرانس‌های داخلی و بین‌المللی: ۵۲ مقاله، هدایت پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد: ۳۱ مورد، هدایت یک پایان‌نامه دکتری و سه پایان‌نامه به طور مشترک. سوابق علمی و اجرایی: مدیر قطب علمی حمل و نقل ریلی، وزارت علوم و تحقیقات و فناوری ۱۳۹۰ تاکنون، رئیس دانشکده مهندسی راه‌آهن دانشگاه علم و صنعت ایران، ۱۳۹۰-۱۳۹۲، معاون پژوهشی دانشکده مهندسی راه‌آهن دانشگاه علم و صنعت ایران، ۱۳۸۷-۱۳۹۰، دستیار تحقیقاتی مؤسسه تحقیقاتی صدا و ارتعاشات ISVR، دانشگاه ساوت‌همپتون انگلستان، سال ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۴، دستیار تحقیقاتی دوره پسا دکتری دانشگاه صنعتی اوتاریو، کانادا ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۵. خدمات علمی و فرهنگی: دبیر دومین کنفرانس بین‌المللی مهندسی راه‌آهن، تهران، ۱۳۸۸، رئیس سمپوزیوم اولین کنفرانس بین‌المللی تکنولوژی مهندسی راه‌آهن، لاس پالماس اسپانیا، ۱۳۹۰، رئیس سمپوزیوم بیست و سومین کنفرانس بین‌المللی اندرکنش سازه و سیال، ونکوور کانادا، ۱۳۹۱، دبیر دومین کنفرانس بین‌المللی صوت و ارتعاش، تهران، ۱۳۹۱، دبیر سومین کنفرانس بین‌المللی صوت و ارتعاش، تهران ۱۳۹۲، رئیس سومین کنفرانس بین‌المللی مهندسی راه‌آهن تهران، ۱۳۹۲، رئیس سمپوزیوم، چهارمین کنفرانس بین‌المللی مهندسی مکانیک غیر خطی کانادا، مونترال کانادا، ۱۳۹۲، رئیس سمپوزیوم دومین کنفرانس بین‌المللی تکنولوژی مهندسی راه‌آهن، آژاکس فرانسه، ۱۳۹۳، سردبیر مجله علمی پژوهشی مهندسی راه‌آهن، ایران، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران، نمایه آی‌اس‌سی، از سال ۱۳۹۱.

خدمات علمی ارزنده: راهدازی و مدیریت آزمایشگاه تحقیقاتی مصوب: (AVL) acoustics & Vibration lab دانشکده مهندسی راه‌آهن، دانشگاه علم و صنعت ایران، ثبت اختراع: سامانه تشخیص خروج از خط قطار، ثبت مالکیت معنوی سازمان اسناد، ۱۳۸۹، دمپرهای مغناطیسی در سیستم تعلیق ثانویه قطار مسافری، ثبت مالکیت معنوی سازمان اسناد، ۱۳۸۹، پروفیل‌نگار لیزری دو پرتو چرخ قطار، ثبت مالکیت معنوی سازمان اسناد، ۱۳۹۳. افتخارات: کسب رتبه اول مابین فارغ‌التحصیلان دانشکده مهندسی مکانیک دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی سال ۱۳۷۷، کسب رتبه دوم ما بین فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد دانشکده مهندسی مکانیک دانشگاه صنعتی شریف سال ۱۳۷۹، کسب رتبه اول مابین فارغ‌التحصیلان دکتری دانشکده مهندسی مکانیک دانشگاه صنعتی شریف سال ۱۳۸۴، دانشجوی نمونه کشوری مقطع دکتری، ۱۳۸۴، برگزیده جشن ستارگان دانشگاه صنعتی شریف سال ۱۳۸۵.

محقق برجسته انجمن حمل و نقل ریلی کشور، سال ۱۳۹۱، پژوهشگر برتر دانشگاه علم و صنعت ایران، ۱۳۹۱، عضویت افتخاری در مرکز تحقیقات ریاضیات و مکانیک سیستم‌های پیچیده، ایتالیا، ۱۳۹۲، و دانشمند جوان برجسته مهندسی کشور، منتخب فرهنگستان علوم ۱۳۹۳.

برگزیدگان گروه علوم کشاورزی

اولین دوره معرفی مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور

■ مهندس محمد علی آذرپیرا:

تولد: ۱۳۱۹، شیراز، موقعیت شغلی: کارشناس تولید نهال و احداث باغات زیتون، خرما و مرکبات و بازنشسته اداره کل کشاورزی استان فارس. سوابق تحصیلی: کارشناسی ارشد: رشته مرکبات و میوه‌های گرمسیری، دانشکده کشاورزی دانشگاه فلوریدا، آمریکا، سال ۱۳۵۳، کارشناسی ارشد: رشته مهندسی باغبانی، دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران، سال ۱۳۴۸، کارشناسی: رشته مهندسی کشاورزی، دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز، سال ۱۳۴۰. خدمات برجسته: مسئول پروژه‌های باغبانی استان خراسان، بررسی و تولید انواع جالیز و سبزی خارج از فصل، ایجاد باغ مادری انواع خرما، مرکبات و میوه‌های گرمسیری، تولید میلیونی نهال مرکبات از بین ارقام جدید و توزیع آن در سطح کشور. فعالیت‌های آموزشی: تدریس دروس مختلف باغبانی در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد، دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز. فعالیت‌های علمی-پژوهشی: ارائه ۲۰ سخنرانی در کنفرانس‌های مختلف. تقدیرنامه: برگزیده‌شدن به عنوان «باغدار نمونه محصول زیتون» در سال ۱۳۸۴ و کسب تقدیرنامه از ریاست جمهوری وقت، وزیر و معاونان وزارت جهاد کشاورزی، و مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور، منتخب فرهنگستان علوم در سال ۱۳۹۳. برخی از فعالیت‌ها و خدمات ارزنده در مهندسی کشاورزی: تولید نهال‌های پیوندی در ارقام مختلف میوه‌جات، تولید بذر سبزیجات و خالص‌سازی بذر خربزه مشهدی، در ایستگاه تحقیقات کشاورزی طرق مشهد، بررسی و تولید انواع جالیز، سبزی خارج از فصل، تولید اولین خزانه مرکبات، ایجاد باغ مادری و کلکسیون انواع خرما و مرکبات و میوه‌های گرمسیری، در مرکز کشاورزی ایران‌شهر، خالص‌سازی بذر هندوانه قرق، احداث ایستگاه تحقیقاتی هاشم‌آباد، در گرگان، احداث خزانه‌های مرکبات مطابق با آخرین استانداردهای بین‌المللی، احداث باغ‌های

گروه علوم کشاورزی فرهنگستان علوم برگزار می‌کند

اولین دوره تجلیل از مهندسان برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور

منتخب فرهنگستان علوم - سال ۱۳۹۳

مهندس یونس ابراهیمی مهندس عباس کشاورز دکتر علی محمد طهماسبی پیرکالی مهندس محمد علی آذرپیرا
مهندس کشاورزی برجسته سال ۱۳۹۳ مهندس کشاورزی برجسته سال ۱۳۹۳ مهندس منابع طبیعی برجسته سال ۱۳۹۳ مهندس کشاورزی برجسته سال ۱۳۹۳

مرکبات و کیوی فروت ایران، سال ۱۳۸۱، لوح سپاس از کنگره باغبانی دانشگاه‌های کشور، همدان، سال ۱۳۹۲، و مهندس برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور، منتخب فرهنگستان علوم در سال ۱۳۹۳. برخی از فعالیت‌ها و خدمات ارزنده در مهندسی کشاورزی: بررسی انواع و ارقام مرکبات در ایران و معرفی پایه‌های مرکبات مناسب، معرفی پایه ایرانی بکرایی به نام پایه مقاوم در مقابل تریتستزا، معرفی ۴ رقم نارنگی و ۵ رقم پرتقال از بین ۱۳۵ رقم تجارتي، معرفی ارقام داخلی شامل نارنگی یونسی (به نام ایشان) پرتقال شماره ۴ (دو رگ بین پرتقال محلی و تامسون ناول) نارنگی سیاهو و نارنگی بمی که به دلیل اقلیم‌پذیری انتخاب شده‌اند، روش انتخاب نهال‌های Nucelar از طریق کشت بذر برای اولین بار در ایران و ایجاد درختان مادری عاری از بیماری، تعیین مناطق مستعد کشت مرکبات در ایران، استفاده از گیاهان محک برای شناسایی بیماری‌های مرکبات برای اولین بار در ایران و معرفی پایه‌های حساس و مقاوم، بررسی میوه‌های گرمسیری و نیمه‌گرمسیری برای جایگزینی مرکبات (معرفی میوه کیوی در شمال ایران شامل رقم کیوی فروت طلایی ایران در ایستگاه تحقیقات یونس)، رئیس ایستگاه تحقیقاتی رامسر، خرم‌آباد، تنکابن، کُترا، رئیس مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی منطقه ساحلی شمال، رئیس مؤسسه تحقیقات مرکبات کشور.

کلکسیون مرکبات در ایستگاه‌های تحقیقاتی جیرفت، میناب، بندرعباس، ایجاد کلکسیون میوه‌جات سردسیری در ایستگاه کشاورزی اسفندقه جیرفت و نیز تولید جالیز و سبزیجات خارج از فصل با استفاده از تونل‌های پلاستیکی و تربیت کادر فنی لازم برای آنها، در جیرفت، آموزش عملیات به‌زراعی و به‌نژادی باغ‌های مرکبات در سطح کشور، احداث خزانه‌های مرکبات از ارقام مناسب با اصول علمی و فنی لازم، توسعه کاشت ارقام جدید مرکبات در مناطق مستعد، آموزش لازم به کادر فنی باغبانی مناطق مختلف کشور، در سازمان تحقیقات، ترویج و آموزش کشاورزی، احداث باغ مرکبات و خرما در بخش خفر شهرستان جهرم و ادامه کارهای تحقیقاتی در امر به‌زراعی و به‌نژادی میوه‌جات مناسب منطقه و مناطق مشابه و معرفی ارقام جدید و اقتصادی، تولید میلیون‌ها اصله نهال مرکبات و زیتون از ارقام جدید و توزیع آن در سطح کشور، پیوند درختان زیتون برای اولین بار در سطح کشور و انتقال تجربیات از طریق برگزاری کلاس‌های آموزشی، در استان فارس.

■ مهندس یونس ابراهیمی:

تولد: ۱۳۱۳، آستارا، موقعیت شغلی: کارشناس ارشد باغبانی و محقق مجتمع اقتصادی کمیته امداد در ایستگاه تحقیقاتی و تولید نهال یونس (ملک قائم)، بازنشسته سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی وزارت جهاد کشاورزی و رئیس اسبق مؤسسه تحقیقات مرکبات کشور. سوابق تحصیلی: کارشناسی ارشد: رشته باغبانی، دانشکده کشاورزی دانشگاه تبریز، سال ۱۳۴۰، کارشناسی ارشد: رشته مهندسی کشاورزی، دانشکده کشاورزی دانشگاه تبریز، سال ۱۳۳۸، گواهینامه: رشته تحقیقات و تولید مرکبات، دانشگاه Gainsville فلوریدا، آمریکا، سال ۱۳۴۷. خدمات برجسته: بررسی ارقام مرکبات در ایران و معرفی ارقام مناسب، معرفی پایه مقاوم در مقابل بیماری ویروسی تریتستزا، معرفی نارنگی یونسی (به نام کوچک ایشان) و شناخته‌شدن به عنوان پدر مرکبات ایران، نماینده رسمی مرکز تحقیقات مرکبات کشور در سازمان فائو به مدت ۱۰ سال. فعالیت‌های آموزشی: تدریس درس میوه‌های گرمسیری و نیمه‌گرمسیری در دانشگاه‌های تربیت مدرس، تهران، گیلان و شاهد. فعالیت‌های علمی- پژوهشی: ارائه ۳۲ مقاله در سمینارهای مرکبات و کیوی فروت، سخنرانی در محافل مختلف دانشگاهی، ترویجی، کارشناسان و باغداران کشور، برپایی گردهمایی سالانه مرکبات کشور، راه‌اندازی نشریات علمی و ترویجی. تقدیرنامه: دارای لوح‌ها و تقدیرنامه‌های متعدد از جمله: لوح سپاس در اولین کنگره سراسری خانه کشاورز از رئیس‌جمهوری وقت به عنوان پدر تحقیقات

■ دکتر علی محمد طهماسبی بیرگانی:

تولد: ۱۳۴۶، شوشتر، موقعیت شغلی: رئیس گروه مطالعات و رئیس کمیته فنی دفتر بیابان‌زدایی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری وزارت جهاد کشاورزی. سوابق تحصیلی: دکتری: رشته مهندسی منابع طبیعی با گرایش بیابان‌زدایی، دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران، سال ۱۳۹۲ (کسب رتبه اول فارغ‌التحصیلان)، کارشناسی ارشد: رشته مهندسی منابع طبیعی با گرایش مدیریت مناطق بیابانی، دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران، سال ۱۳۷۷ (کسب رتبه اول فارغ‌التحصیلان)، کارشناسی: رشته مهندسی خاکشناسی، مجتمع آموزش عالی ابوریحان دانشگاه تهران، سال ۱۳۷۰، فوق‌دیپلم: رشته امور زراعی، مجتمع آموزش عالی ابوریحان دانشگاه تهران، سال ۱۳۶۸. خدمات برجسته: احیای مناطق بیابانی کشور، شناسایی کانون‌های بحرانی فرسایش‌های بادی کشور و مدیریت آنها، نقش فرسایش بادی در کاهش اراضی کشاورزی، فعالیت‌های آموزشی: تدریس دروس اکولوژی عمومی، ژئومورفولوژی، فرسایش بادی، شن‌های روان و بیابان‌زدایی در دانشگاه تربیت معلم تهران و مرکز آموزش عالی دکتر جوانشیر، فعالیت‌های علمی- پژوهشی: همکاری در ۱۸ طرح پژوهشی به عنوان همکار اصلی، ارائه ۲۵ مقاله پژوهشی به صورت سخنرانی در همایش‌ها، انتشار ۱۴ مقاله در مجلات علمی- پژوهشی. تقدیرنامه: کسب تقدیرنامه‌های متعدد از جمله: تقدیرنامه از معاون وزیر و رئیس سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور به عنوان کارشناس برتر کشور، سال ۱۳۸۱، تقدیرنامه از معاون وزیر و رئیس سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری به مناسبت «روز مقابله با تخریب سرزمین برای کشاورزی پایدار»، سال ۱۳۹۲، تقدیرنامه از معاونت‌های سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور، تقدیرنامه از رئیس پژوهشکده مناطق خشک و بیابانی، سال ۱۳۸۹، تقدیرنامه از نماینده FAO جمهوری اسلامی ایران در سال‌های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۲، و مهندس برجسته کشاورزی و منابع طبیعی کشور، منتخب فرهنگستان علوم در سال ۱۳۹۳. برخی از فعالیت‌ها و خدمات ارزنده در مهندسی منابع طبیعی: رئیس گروه مطالعات مناطق بیابانی دفتر امور بیابان سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور، کارشناس مسئول تهیه طرح ملی کانون‌های بحرانی فرسایش بادی کشور، کارشناس ناظر طرح‌های مختلف بیابان‌زدایی، کانون‌های فرسایش بادی کشور، عضو کمیته علمی- فنی مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع، کارشناس مسئول طرح تمهید ترسیب کربن در استان‌های کرمان، تهران، بوشهر، جنوب

کرمان و ایلام، عضو کمیته ملی همایش ملی مقابله با بیابان‌زدایی و توسعه تالاب‌های کویری ایران، همکار اصلی پروژه ملی اطلس بیابان‌زدایی فاز اول ایران، همکار اصلی طرح تحقیقاتی روش‌های جدید نهال‌کاری در مناطق نیمه‌خشک کشور، نماینده سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور جهت همکاری در تدوین برنامه تحقیقات راهبردی بیابان، عضو شورای فنی و هماهنگی حوزه معاونت سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور.

■ مهندس عباس کشاورز:

تولد: ۱۳۲۵، کرج، موقعیت شغلی: معاون وزیر در امور زراعت وزارت جهاد کشاورزی، سوابق تحصیلی: کارشناسی ارشد: رشته آبیاری و آبادانی، دانشگاه تهران، سال ۱۳۵۸، کارشناسی: رشته آبیاری و آبادانی، دانشگاه تهران، سال ۱۳۴۹، خدمات برجسته: مدیریت آب کشاورزی کشور، برنامه‌ریز برجسته طرح‌های کشاورزی کشور، انتقال علم و فناوری به صحنه تولید، فعالیت ارزنده در تولید نهال و بذر. فعالیت‌های آموزشی: تدریس سیستم‌های خرد آبیاری، در دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران، استاد مشاور ۵ پایان‌نامه کارشناسی ارشد و یک رساله دکتری تخصصی در دانشگاه تهران، دانشگاه اصفهان و دانشگاه تربیت مدرس. فعالیت‌های علمی- پژوهشی: انتشار ۱۴ عنوان مقاله در مجلات علمی، ارائه ۲۷ مقاله در سمینارهای داخلی، ارائه ۲۹ مقاله در سمینارهای خارجی، عضویت در ۲۰ شورا، کمیته و انجمن علمی داخلی و ۴ مرکز تحقیقاتی بین‌المللی، مشارکت در تهیه کتاب سند ملی آب کشور در ۲۸ جلد مربوط به استان‌های مختلف کشور، سال ۱۳۷۶، مشارکت در تهیه کتاب‌های افزایش تولید گندم و افزایش تولید دانه‌های روغنی سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲. برخی از خدمات و فعالیت‌های برجسته در مهندسی کشاورزی: مسئول منطقه ۴ آبیاری سازمان آب و برق آذربایجان، کارشناس آبیاری ستاد سازمان شرکت‌های سهامی زراعی، مدیر کل شرکت‌های تعاونی تولید روستایی، مدیر کل برنامه‌ریزی وزارت کشاورزی، مسئول گروه کشاورزی و گروه تلفیق بهنگام‌سازی طرح جامع آب کشور (مشاور مادر)، دبیر گروه پژوهشی کشاورزی و آب و مسئول مطالعات کشاورزی و آب اتاق بازرگانی مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام، رئیس هیأت مدیره مهندسین مشاور آب و کشاورزی پایدار، معاون وزیر و رئیس سازمان تحقیقات کشاورزی، معاون برنامه‌ریزی سازمان تحقیقات کشاورزی، رئیس مؤسسه تحقیقات مهندسی زراعی سازمان تحقیقات کشاورزی، رئیس مؤسسه تحقیقات نهال و بذر.

انجمن سلطنتی کانادا^۱

تاریخچه

در اواخر دهه ۱۸۷۰ م، فرماندار کل کانادا، مارکوس لورنه^۲، به این نتیجه رسید که این کشور به یک مؤسسه فرهنگی جهت کمک به پیشرفت کانادا احتیاج دارد. در سال ۱۸۸۳ م، انجمن سلطنتی کانادا حکم سلطنتی خود را دریافت کرد و از آن زمان به بعد، فرمانداران کل بعدی با امور مربوط به انجمن ارتباط نزدیک داشته‌اند. یکی از وظایف رئیس انجمن سلطنتی کانادا، ارائه خدمات در شورای مشورتی فرمانداری کل برای معرفی نامزد دریافت مدال کانادا^۳ می‌باشد. ساختار انجمن شبیه انجمن سلطنتی لندن^۴ است اما از لحاظ داشتن رشته ادبیات و سایر بخش‌ها، شبیه مؤسسه فرانسه^۵ است. عضویت در انجمن سلطنتی کانادا مانند دو مؤسسه فوق، محدود است و از طریق انتخابات امکانپذیر می‌باشد. در ابتدا، انجمن دارای چهار بخش و بیست عضو بود. این بخش‌ها عبارت بودند از:

۱- ادبیات فرانسه، تاریخ، باستان‌شناسی

۲- ادبیات انگلیس، تاریخ، باستان‌شناسی

۳- علوم ریاضی، فیزیک و شیمی

۴- علوم زمین‌شناسی و زیست‌شناسی.

اعضای مؤسس انجمن، سر سنفورد فلمینگ^۶، مبتکر سیستم جهانی زمان استاندارد، و سر ویلیام اوسلر^۷، یکی از پزشکان مشهور زمان خود، بودند. اعضای پیوسته انجمن توسط کمیته‌ای به ریاست سر جان ویلیام داوسون^۸، رئیس دانشگاه مک گیل^۹ و پیر جی. او. چلویو^{۱۰}، نخست وزیر سابق ایالت کبک، پیشنهاد می‌شدند. این دو نفر اولین و دومین رؤسای انجمن بودند.

ساختار انجمن

انجمن سلطنتی کانادا، دارای سه آکادمی می‌باشد. آکادمی یک، آکادمی هنر و علوم انسانی است و دارای سه شاخه شاخه انگلیسی زبان، شاخه فرانسوی زبان و شاخه دو زبانه هنر (معماری، نویسندگی و هنر) است.

آکادمی دو، آکادمی علوم اجتماعی است که دارای دو شاخه می‌باشد: شاخه انگلیسی زبان و شاخه فرانسوی زبان.

آکادمی سه، آکادمی علوم است که دارای چهار شاخه می‌باشد:

۱- علوم کاربردی و مهندسی

۲- علوم زمین، اقیانوس‌ها و جو

۳- علوم ریاضی و فیزیک

۴- علوم زیستی.

هر یک از شاخه‌های این آکادمی دو زبانه هستند.

انجمن دارای بیش از ۲۰۰۰ عضو کانادایی است. هر سال انجمن، هفتاد و پنج عضو پیوسته انتخاب می‌کند. همچنین این انجمن جدا از همکاری‌های علمی و پژوهشی، هر سال شش عضو پیوسته ویژه در جهت تحقق اهداف انجمن، انتخاب می‌کند. انجمن هر سال اعضای خارجی نیز انتخاب می‌کند.

انجمن توسط نوزده عضو شورا و نه عضو کمیته اجرایی شورا اداره می‌شود. انجمن مذکور عمدتاً توسط سه منبع ذیل پشتیبانی مالی می‌شود: حق عضویت پرداختی توسط اعضای پیوسته، کمک‌های مالی اعطایی توسط چهل و دو دانشگاه کانادا و پشتیبانی مالی بخش خصوصی.

1. Royal Society of Canada
2. Marquess of Lome
3. Order of Canada
4. Royal Society of London
5. Institut de France

6. Sir Sanford Fleming
7. Sir William Osler
8. Sir John William Dawson
9. McGill University
10. Pierre J. O.

اهداف

اهداف انجمن به شرح ذیل می‌باشد:

ارائه خدمات به کانادا و کانادایی‌ها از طریق تکریم اندیشمندان، دانشمندان، پژوهشگران و هنرمندان کانادایی و مهیا کردن جلسات بحث و گفتگوی آزاد برای آنها به منظور پیشبرد علم، ایجاد تفاهم بیشتر میان رشته‌های علمی و پرداختن به مسائلی که برای کانادا و کانادایی‌ها حیاتی هستند.

انجمن برای تحقق اهداف فوق، بر حسب مورد، به امور ذیل می‌پردازد: انتشار نشریات و کتب حاوی نتایج علمی پژوهش جدید؛ اعطای مدال، جایزه و بورس برای تعالی علم، پژوهش و دستاورد هنری؛ سازمان‌دهی جلسات ملی و منطقه‌ای به منظور پیشبرد اهداف خود؛ تهیه و انتشار گزارش و توصیه‌هایی در مورد مسائل مهم به دولت کانادا و در خصوص وضعیت آموزش و پژوهش در هنر، علوم انسانی یا سایر علوم در کانادا؛ توصیه به دولت و سازمان‌های دولتی در خصوص موضوعات تأثیرگذار بر منافع عموم مردم؛ ارائه ارزیابی‌های علمی مستقل در زمینه مسائل مهم مرتبط با خط‌مشی‌های عمومی کانادا و ایجاد مکانی برای بحث‌های عمومی در خصوص مسائل فوق؛ نماینده جامعه علمی کانادا در عرصه بین‌المللی.

عضویت

انجمن دارای سه نوع عضویت به شرح ذیل است:

۱- اعضا

الف. اعضای پیوسته^{۱۱} افرادی هستند که دستاوردهای علمی آنها در تألیفاتشان، کارهای علمی و فعالیت‌های خلاقانه آنان نشانه اصالت کار آنها در زمینه‌های علوم، علوم انسانی و هنرها و خدمات عام‌المنفعه می‌باشد. این اعضا در زمان نامزد شدن باید شهروند کانادایی باشند یا حداقل به مدت سه سال به صورت دائم در کشور کانادا اقامت داشته باشند. اعضای مذکور توسط شورای انجمن تعیین، نامزد و انتخاب می‌شوند.

اعضای پیوسته، سایر نامزدها را برای عضویت پیوسته یا عضویت در کالج با استفاده از شیوه تعیین‌شده توسط شورا، پیشنهاد می‌دهند (اعضای پیوسته می‌توانند نامزدهایی را برای عضویت پیوسته معرفی کنند یا در زمانی که شورا تعیین می‌نماید، در صورت لزوم می‌توانند با استفاده از شیوه‌نامه تدوین‌شده توسط شورا، نامزدهایی را برای عضویت در کالج معرفی نمایند). این حق شامل سایر اعضای آکادمی نمی‌شود. اعضای پیوسته می‌توانند به عنوان مدیران، اعضای شورا یا

سایر سمت‌های انتخابی در انجمن یا آکادمی‌های مربوطه خود، برگزیده شوند. دیگر اعضای انجمن از این حق برخوردار نیستند.

ب. اعضای منتخب ویژه^{۱۲} شخصیت‌های برجسته اجتماعی می‌باشند که در زندگی اجتماعی مردم کانادا دارای دستاوردهای ارزشمند استثنایی در جهت تحقق اهداف انجمن هستند و برای جامعه کانادا بسیار با ارزش می‌باشند. این اعضا در زمان نامزد شدن باید شهروند کانادایی باشند یا حداقل به مدت سه سال به صورت دائم مقیم کانادا باشند. اعضای مذکور در صورت لزوم، طبق شیوه‌نامه تدوین‌شده توسط شورای انجمن، نامزد و انتخاب می‌شوند. انتخاب به عنوان عضو منتخب ویژه، افتخاری نادر است. در شرایط استثنایی این اعضا می‌توانند به عنوان مدیران، اعضای شورا یا سایر سمت‌های انتخابی در انجمن یا آکادمی‌های مربوطه خود، انتخاب شوند.

ج. اعضای خارجی، افرادی هستند که در زمان انتخاب مقیم یا شهروند کانادا نیستند و به واسطه داشتن دستاوردهای علمی برجسته در زمینه هنر، علوم انسانی و سایر علوم در جهت تحقق اهداف انجمن و ارتباط آشکار با جامعه کانادا، به انجمن کمک کرده‌اند. اعضای مذکور در صورت لزوم، طبق شیوه‌نامه تدوین‌شده توسط شورای انجمن، نامزد و انتخاب می‌شوند.

د. اعضای افتخاری، افرادی هستند که انجمن را با عضویت خود مفتخر می‌سازند و به تحقق اهداف آن کمک می‌کنند. در صورت لزوم، این اعضا توسط رئیس انجمن نامزد و طبق شیوه‌نامه تدوین‌شده توسط شورای انجمن انتخاب می‌شوند. در دوران ریاست هر رئیس، تنها دو عضو افتخاری انتخاب می‌شوند.

۲- اعضای کالج محققان، هنرمندان و دانشمندان جدید^{۱۳}

کالج محققان، هنرمندان و دانشمندان جدید اولین سیستم ملی چند رشته‌ای برای شناسایی نسل نوظهور رهبری فکری کانادایی‌ها می‌باشد. این کالج در کنار سه آکادمی فعلی، چهارمین بخش انجمن را تشکیل می‌دهد. اعضای کالج افرادی هستند که در زمان نامزد شدن کمتر از پانزده سال از زمان دریافت مدرک دکترای یا معادل آن گذشته باشد و از طریق تألیفات، فعالیت‌های علمی یا خلاقانه، دستاوردهای استثنایی داشته باشند و یا در زمینه‌های هنر، علوم انسانی و علوم طبیعی نشان داده باشند که خوش آتیه هستند. این اعضا در زمان انتخاب باید شهروند کانادا باشند یا اقامت دائم کانادا را داشته باشند. مدت زمان عضویت این اعضا هفت سال از زمان انتخابشان می‌باشد. در صورت لزوم، این اعضا طبق شیوه‌نامه

11. Fellows

12. Specially Elected Fellows

13. The College of New Scholars, Artists and Scientists

تدوین شده توسط شورای انجمن، نامزد و انتخاب می‌شوند.

اعضای کالج در خصوص موضوعات تأثیرگذار بر انجمن، حق دادن یک رأی را دارند. اعضای کالج می‌توانند به عنوان مدیران یا اعضای شوراهای انجمن یا کالج انتخاب شوند به استثنای مواردی که در اساسنامه ذکر شده است. اعضای کالج می‌توانند برای عضویت پیوسته نامزد شوند.

۳- اعضای سازمانی

یک عضو سازمانی دولتی یا خصوصی، موسسه یا سازمان دیگری است که توسط شورا به عنوان عضو سازمانی پذیرفته شده است. هر عضو سازمانی هر سال می‌تواند بدون محدودیت از عضویت قابل تمدید برخوردار شود و شخصی را به نمایندگی از آن سازمان جهت شرکت در جلسات اعضا منصوب کند.

هر عضو سازمانی از طریق نماینده خود حق دادن یک رأی در امور مربوط به انجمن را دارد. در مواردی که نماینده، عضو پیوسته یا عضو کالج محققان، هنرمندان و دانشمندان جدید باشد، تمامی حقوقش (از جمله حق رأی) به عنوان عضو پیوسته یا عضو کالج محفوظ است در عین حال که از حقوق اعضای سازمانی نیز برخوردار است.

شورا برای اعضای سازمانی این حق را قائل می‌شود که نامزدهایی را برای عضویت در انجمن از تمام طبقات عضویت (به استثنای عضویت افتخاری) یا به عنوان عضو کالج طبق شیوه‌نامه تدوین شده توسط شورا، پیشنهاد دهند.

هر عضو سازمانی می‌تواند یک یا چند نامزد را برای عضویت در کالج پیشنهاد دهد. تعداد دقیق نامزدها در صورت لزوم توسط شورا تعیین می‌شود.

معرفی اعضا و اعضای کالج

کلیه اعضای منتخب جدید (به استثنای اعضای خارجی) و اعضای کالج منتخب جدید طی مراسمی که در خلال برگزاری جلسه عمومی سالانه انجمن برپا می‌شود، معرفی می‌شوند.

در بخشی از مراسم فوق، هر فرد معرفی شده باید سوگندنامه انجمن سلطنتی کانادا را ادا کند و دفتر فرمان^{۱۴} را امضا و تعهد خود را در قبال تحقق اهداف انجمن اعلام کند. افراد معرفی شده در صورتی می‌توانند از حقوق اعضا و یا اعضای کالج برخوردار شوند که این بخش از مراسم پایان یابد.

نامزدهای منتخب باید ظرف سه سال در مجمع عمومی انجمن معرفی شوند. در صورت عدم معرفی رسمی ظرف سه سال پس از

انتخاب، چنین انتخابی از سوی شورا باطل می‌شود.

در شرایط خاص، شورا، به کمیته اجرایی این اختیار را می‌دهد تا روش دیگری را برای معرفی اعضا، متناسب با آن شرایط، اتخاذ کند. این امر مستلزم آن است که ۷۵٪ اعضای شورا در جلسه شورا حضور داشته باشند و به این موضوع رأی دهند.

خاتمه عضویت

عضویت انجمن زمانی خاتمه می‌یابد که:

الف. عضو فوت کند.

ب. عضو با ارسال استعفا نامه کتبی برای رئیس شورا، استعفا دهد. در این صورت چنین استعفایی از تاریخ قیدشده در استعفا نامه قابل اجراست.

ج. دوره عضویت عضو خاتمه یابد.

شورای انجمن می‌تواند عضویت یک عضو یا عضو کالج را در موارد ذیل فسخ کند:

الف. عضو یا عضو کالج مرتکب جرم بزرگی شده باشد.

ب. سازمان دیگری متوجه شود که عضو یا عضو کالج مرتکب رفتار ناشایست علمی بزرگی مانند سرقت ادبی آگاهانه یا جعل اسناد شده است (معمولاً انجمن در کشف اینگونه جرایم دخالتی ندارد).

در صورتی که شورا تصمیم بگیرد عضوی اخراج یا از عضویت محروم شود، رئیس انجمن یا فرد دیگر منتخب شورا تعلیق یا اخراج عضو را طی نامه‌ای همراه با دلائل آن به اطلاع عضو می‌رسانند و به وی بیست روز مهلت برای تعلیق یا اخراج می‌دهند. عضو مربوطه پاسخ کتبی خود را به نامه دریافتی از سوی رئیس یا فرد دیگر منتخب شورا، در طی مهلت بیست روزه مذکور، اعلام می‌کند. اگر رئیس یا فرد دیگر منتخب شورا نامه‌ای از سوی عضو دریافت نکنند، به وی اطلاع می‌دهند که از عضویت انجمن معلق و یا از انجمن اخراج شده است. چنانچه اعلام نظر کتبی عضو مربوطه مطابق بند فوق ارائه شود، شورا به بررسی نامه فرد مورد نظر می‌پردازد تا بتواند تصمیم نهایی خود را ظرف مدت بیست روز پس از دریافت نامه عضو، به وی اطلاع دهد. تصمیم شورا قطعی و برای عضو الزام‌آور است و وی هیچ‌گونه حقی برای درخواست تجدید نظر ندارد.

پیامد خاتمه عضویت

به محض خاتمه عضویت، کلیه حقوق عضو از جمله حقوق مرتبط با استفاده از مایملک انجمن، خود به خود قطع می‌شود.

اعضا و اعضای کالج که مستعفی می‌شوند در قبال دیونی که به انجمن

دارند کماکان مسئولیت خواهند داشت و در زمان عزل تمام مزایای مرتبط با عضویت از جمله عنوان عضو انجمن یا عضو کالج را از دست می‌دهند.

شورای انجمن

شورای انجمن رکن اصلی اداره‌کننده انجمن است و انجمن از طریق آن امور خود را انجام می‌دهد. شورا وظایف ذیل را بدون محدود کردن فعالیت‌های خود بر عهده دارد:

- الف. تشکیل یا انحلال کمیته‌های دائمی، کمیته‌های موقتی، گروه‌های کاری یا سایر گروه‌های مشابه
 - ب. توافق با آکادمی‌های ملی یا ارگان‌های مشابه سایر کشورها
 - ج. قبول موقوفات یا سایر کمک‌ها به نمایندگی از انجمن
 - د. عقد قرارداد و خرید مستغلات به نمایندگی از انجمن
 - ه. گرفتن بودجه برای حمایت از پژوهش‌های انجمن
 - و. قبول یا رد اثر علمی جهت چاپ توسط انجمن
 - ز. تصویب ساخت مدال‌ها یا سایر جوایز و تهیه آیین‌نامه اجرایی آنها
- شورا این حق را دارد که بودجه سالانه پیشنهادی توسط خزانه دار افتخاری را تصویب کند.

شورا این حق را دارد که پست‌های اداری جدید در دبیرخانه ایجاد کند. شورا روش انتخاب مدیران و سایر مقامات انجمن، آکادمی و کالج را تدوین می‌کند. شورا روش نامزد شدن کاندیداها را برای عضویت در انجمن یا کالج تدوین می‌کند.

شورا سیاست‌های پذیرش اعضای سازمانی را تدوین و در خصوص پذیرش آنها تصمیم‌گیری می‌کند.

از سال ۱۹۸۱ م، شورای انجمن، کمیته عضویت در انجمن و کالج را حداقل هر پنج سال یکبار تشکیل می‌دهد. هدف از تشکیل این کمیته حصول اطمینان از این موضوع است که ساختار بخش‌ها، تعداد و تقسیم اعضای جدید انجمن و کالج با توجه به رشته تحصیلی، وضعیت جغرافیایی و جنس صورت گرفته باشد و نمایان‌گر وضع کنونی علم در کانادا باشد.

در اجلاس عمومی سالانه انجمن، شورا گزارش سالانه مکتوب فعالیت‌های خود را به انجمن ارائه می‌کند.

شورا به گسترش فعالیت‌های منطقه‌ای و محلی انجمن، آکادمی‌ها و کالج کمک می‌کند.

با توجه به قانون تأسیس انجمن، شورا هر سال گزارشی را تهیه می‌کند

و برای مجلس کانادا و فرماندار کل کانادا ارسال می‌کند.

عضویت در شورا

اعضای دارای حق رأی شورا، اعضای انجمن یا نمایندگان اعضای سازمانی هستند. اعضای که حق رأی ندارند توسط رئیس انجمن پیشنهاد و توسط شورا منصوب می‌شوند.

اعضای شورا عبارتند از: مدیران انجمن، دبیران سه آکادمی و کالج، دو مدیر دیگر آکادمی علوم، سردبیر افتخاری، دبیر بین‌الملل، دبیر میزگردهای تخصصی، رؤسای کمیته‌های دائمی (به استثنای کمیته‌هایی که رئیس اسبق ریاست آنها را بر عهده دارد)، سه نماینده اعضای سازمانی منتخب کمیته اجرایی. نمایندگان سازمانی به مدت سه سال در خدمت شورا هستند و اعضای سازمانی به صورت نوبتی عهده‌دار این وظیفه می‌شوند. اعضای خارجی کمیته اجرایی اعضای بدون حق رأی شورا هستند.

اعضای کالج نمی‌توانند به عنوان رؤسای کمیته‌های دائمی، دبیر افتخاری، خزانه‌دار افتخاری، دبیر بین‌الملل، دبیر میزگردهای تخصصی یا دبیر ارتباطات انتخاب شوند. آنها می‌توانند در کمیته‌ها، گروه‌های کاری و میزگردهای تخصصی عضو شوند.

جلسات شورا

شورا معمولاً حداقل سالی دو بار با دعوت رئیس حضوری تشکیل جلسه می‌دهد. جلسه شورا با درخواست حداقل شش عضو شورا تشکیل می‌شود. در جلسات حضوری شورا، حداقل پنج عضو می‌توانند از طریق تلفن در جلسه حضور داشته باشند. حداقل یک ماه قبل از تشکیل جلسه شورا، مراتب طی نامه یا پیام‌نگار به اعضای شورا اعلام می‌شود.

سایر جلسات شورا و کمیته‌های انجمن، شورا و کمیته‌های آکادمی‌ها و کالج می‌توانند از طریق تلفن یا دیگر وسایل الکترونیکی که به شرکت‌کنندگان اجازه می‌دهد در خلال جلسه به خوبی با یکدیگر در ارتباط باشند، برگزار شوند.

رئیس انجمن

رئیس انجمن توسط اعضا انتخاب می‌شود و خود نیز عضو پیوسته می‌باشد. دفتر ریاست به صورت گردشی و به نوبت توسط آکادمی‌های انجمن اداره می‌شود. پس از انتخاب توسط اعضا، فرد منتخب به مدت یک سال به عنوان رئیس منتخب انجام وظیفه می‌کند. دوره ریاست دو سال است. پس از طی دوره دو ساله و با انتصاب رئیس جدید، رئیس قبلی به مدت یک سال در سمت یکی از مدیران انجمن باقی

دارند کماکان مسئولیت خواهند داشت و در زمان عزل تمام مزایای مرتبط با عضویت از جمله عنوان عضو انجمن یا عضو کالج را از دست می‌دهند.

شورای انجمن

شورای انجمن رکن اصلی اداره‌کننده انجمن است و انجمن از طریق آن امور خود را انجام می‌دهد. شورا وظایف ذیل را بدون محدود کردن فعالیت‌های خود بر عهده دارد:

- الف. تشکیل یا انحلال کمیته‌های دائمی، کمیته‌های موقتی، گروه‌های کاری یا سایر گروه‌های مشابه
 - ب. توافق با آکادمی‌های ملی یا ارگان‌های مشابه سایر کشورها
 - ج. قبول موقوفات یا سایر کمک‌ها به نمایندگی از انجمن
 - د. عقد قرارداد و خرید مستغلات به نمایندگی از انجمن
 - ه. گرفتن بودجه برای حمایت از پژوهش‌های انجمن
 - و. قبول یا رد اثر علمی جهت چاپ توسط انجمن
 - ز. تصویب ساخت مدال‌ها یا سایر جوایز و تهیه آیین‌نامه اجرایی آنها
- شورا این حق را دارد که بودجه سالانه پیشنهادی توسط خزانه دار افتخاری را تصویب کند.

شورا این حق را دارد که پست‌های اداری جدید در دبیرخانه ایجاد کند. شورا روش انتخاب مدیران و سایر مقامات انجمن، آکادمی و کالج را تدوین می‌کند. شورا روش نامزد شدن کاندیداها را برای عضویت در انجمن یا کالج تدوین می‌کند.

شورا سیاست‌های پذیرش اعضای سازمانی را تدوین و در خصوص پذیرش آنها تصمیم‌گیری می‌کند.

از سال ۱۹۸۱ م، شورای انجمن، کمیته عضویت در انجمن و کالج را حداقل هر پنج سال یکبار تشکیل می‌دهد. هدف از تشکیل این کمیته حصول اطمینان از این موضوع است که ساختار بخش‌ها، تعداد و تقسیم اعضای جدید انجمن و کالج با توجه به رشته تحصیلی، وضعیت جغرافیایی و جنس صورت گرفته باشد و نمایان‌گر وضع کنونی علم در کانادا باشد.

در اجلاس عمومی سالانه انجمن، شورا گزارش سالانه مکتوب فعالیت‌های خود را به انجمن ارائه می‌کند.

شورا به گسترش فعالیت‌های منطقه‌ای و محلی انجمن، آکادمی‌ها و کالج کمک می‌کند.

با توجه به قانون تأسیس انجمن، شورا هر سال گزارشی را تهیه می‌کند

و برای مجلس کانادا و فرماندار کل کانادا ارسال می‌کند.

عضویت در شورا

اعضای دارای حق رأی شورا، اعضای انجمن یا نمایندگان اعضای سازمانی هستند. اعضای که حق رأی ندارند توسط رئیس انجمن پیشنهاد و توسط شورا منصوب می‌شوند.

اعضای شورا عبارتند از: مدیران انجمن، دبیران سه آکادمی و کالج، دو مدیر دیگر آکادمی علوم، سردبیر افتخاری، دبیر بین‌الملل، دبیر میزگردهای تخصصی، رؤسای کمیته‌های دائمی (به استثنای کمیته‌هایی که رئیس اسبق ریاست آنها را بر عهده دارد)، سه نماینده اعضای سازمانی منتخب کمیته اجرایی. نمایندگان سازمانی به مدت سه سال در خدمت شورا هستند و اعضای سازمانی به صورت نوبتی عهده‌دار این وظیفه می‌شوند. اعضای خارجی کمیته اجرایی اعضای بدون حق رأی شورا هستند.

اعضای کالج نمی‌توانند به عنوان رؤسای کمیته‌های دائمی، دبیر افتخاری، خزانه‌دار افتخاری، دبیر بین‌الملل، دبیر میزگردهای تخصصی یا دبیر ارتباطات انتخاب شوند. آنها می‌توانند در کمیته‌ها، گروه‌های کاری و میزگردهای تخصصی عضو شوند.

جلسات شورا

شورا معمولاً حداقل سالی دو بار با دعوت رئیس حضوری تشکیل جلسه می‌دهد. جلسه شورا با درخواست حداقل شش عضو شورا تشکیل می‌شود. در جلسات حضوری شورا، حداقل پنج عضو می‌توانند از طریق تلفن در جلسه حضور داشته باشند. حداقل یک ماه قبل از تشکیل جلسه شورا، مراتب طی نامه یا پیام‌نگار به اعضای شورا اعلام می‌شود.

سایر جلسات شورا و کمیته‌های انجمن، شورا و کمیته‌های آکادمی‌ها و کالج می‌توانند از طریق تلفن یا دیگر وسایل الکترونیکی که به شرکت‌کنندگان اجازه می‌دهد در خلال جلسه به خوبی با یکدیگر در ارتباط باشند، برگزار شوند.

رئیس انجمن

رئیس انجمن توسط اعضا انتخاب می‌شود و خود نیز عضو پیوسته می‌باشد. دفتر ریاست به صورت گردشی و به نوبت توسط آکادمی‌های انجمن اداره می‌شود. پس از انتخاب توسط اعضا، فرد منتخب به مدت یک سال به عنوان رئیس منتخب انجام وظیفه می‌کند. دوره ریاست دو سال است. پس از طی دوره دو ساله و با انتصاب رئیس جدید، رئیس قبلی به مدت یک سال در سمت یکی از مدیران انجمن باقی

کتاب

علم، اخلاق و سیاست

دکتر رضا داوری اردکانی

انتشارات سخن، چاپ اول: زمستان ۱۳۹۳

تازه‌ترین اثر آقای دکتر رضا داوری اردکانی با عنوان «علم، اخلاق و سیاست» توسط انتشارات سخن، ناشر مجموعه آثار ایشان در

کمیته اجرایی، کلیه مدیران انجمن را جهت انتخاب توسط انجمن، مطابق با شیوه‌نامه تدوین شده توسط شورا، پیشنهاد می‌کند.

در هر جلسه شورا، کمیته اجرایی اقدامات خود را به شورا گزارش می‌دهد.

جلسات کمیته اجرایی

در صورت لزوم، جلسات کمیته اجرایی با دعوت رئیس برگزار می‌شود. در طول سال، کمیته اجرایی حداقل یک جلسه حضوری دارد. در جلسات حضوری کمیته اجرایی، حداکثر ۲۵٪ اعضای این کمیته می‌توانند از طریق تلفن در جلسه حضور داشته باشند. حداقل پانزده روز قبل از تشکیل جلسه کمیته اجرایی، مراتب طی نامه یا پیام‌نگار به اعضای کمیته اعلام می‌شود.

مدیر اجرایی

مدیر اجرایی انجمن، طبق شرایط قراردادی وضع شده توسط کمیته اجرایی استخدام می‌شود. در جهت تحقق اهداف و فعالیت‌های انجمن، مدیر اجرایی با رئیس انجمن به عنوان مدیر اجرایی ارشد انجمن، ارتباط کاری نزدیکی دارد.

کمیته‌های انجمن

کمیته‌های دائمی انجمن عبارتند از:

کمیته برابری و تنوع^{۱۵}، کمیته معرفی مدیران، کمیته جوایز و قدردانی، کمیته ارتباطات، کمیته میزگردهای تخصصی، کمیته عضویت، کمیته روابط بین‌الملل، کمیته مالی، کمیته علمی مشورتی، کمیته تشریک مساعی در منافع عمومی، کمیته انتخاب اعضای منتخب ویژه.

تألیفات و منابع

انجمن سلطنتی کانادا یک سری خبرنامه جامع حاوی آخرین اخبار دبیرخانه، اعضای انجمن و اعضای سازمانی را به صورت چاپی و الکترونیکی منتشر می‌کند. انجمن همچنین دفترچه‌های راهنمای گوناگونی را به عنوان اطلاعات مرجع، برای اعضای انجمن، اعضای سازمانی و عموم مردم به چاپ می‌رساند.

در نوامبر ۲۰۱۱ م، انجمن سلطنتی کانادا طرح راهبردی جامعی را با عنوان راهبرد نوسازی و رشد ۲۰۱۲-۲۰۱۷^{۱۶} منتشر کرد. این طرح پس از برگزاری جلسات مشورتی طولانی میان اعضای انجمن و اعضای سازمانی و سال‌ها تفکر در زمینه دورنما، رسالت و وظایف انجمن، توسط شورای انجمن، به تصویب رسید.

مترجم: مرجان شجاعی / منبع: www.rsc.ca

اسفندماه سال ۱۳۹۳، در ۱۱۰۰ نسخه توسط انتشارات سخن به چاپ رسیده است.

این کتاب مجموعه دوازده سرمقاله رئیس فرهنگستان علوم است که پیش از این در چند سال اخیر در نشریه فرهنگستان به چاپ رسیده و با اضافه شدن یک مقدمه و یک خاتمه به این دوازده مقاله منتشر شده است.

دکتر داوری اردکانی در مقدمه کتاب درباره علل نامگذاری این رساله به نام «علم، اخلاق و سیاست» آورده است: «سه گانه علم، اخلاق و سیاست با هم نسبت یکسان ندارند. اگر علم و سیاست جدید را در باطن به هم پیوسته بدانیم و میانشان به ملازمت قائل باشیم، نمی‌دانیم در باب نسبت علم و اخلاق چه بگوییم. زیرا این دو اگر در اعماق وجودشان نسبتی با هم داشته باشند، در ظاهر نه این مبتنی بر آن است و نه آن به این نیاز دارد؛ ربط و پیوند منطقی هم میانشان نیست. روشن‌ترین نسبت در این سه گانه نسبت اخلاق و سیاست

15. The Committee for Equity and Diversity
16. Strategy for Renewal and Growth 2012-2017

است. سیاست جدید کاری به اخلاق ندارد. جمع سیاست و اخلاق را آسان نینگاریم». دکتر داوری اردکانی در فرازهای دیگری از مقدمه کتاب می‌نویسد: «در شرایط کنونی همه مردم جهان و بخصوص کشورهای توسعه‌نیافته و در حال توسعه باید بدانند که در چه وضعی به سر می‌برند. ما نیاز داریم تاریخ دویست ساله اخیر را با رجوع به دوران درخشان تاریخ قدیممان و با نظر به نسبتی که با تجدد و جهان جدید پیدا کرده‌ایم، دریابیم. اکنون چه بپسندیم و چه نپسندیم به حاشیه تاریخ تجدد وارد شده و به آن بستگی پیدا کرده‌ایم، بی‌آنکه این معنی ساده را به درستی دریافته باشیم. ما معمولاً گمان می‌کنیم که هرچه داریم خود خواسته‌ایم و با اختیار به دست آورده‌ایم و اکنون هم هرچه بخواهیم می‌کنیم و به هر جا که بخواهیم می‌رویم و می‌رسیم. البته آدمی اختیار دارد و راه‌هایی هم پیش پای او گشوده است اما این راه‌ها محدود است و معمولاً هموار نیست و برای پیمودن باید آنها را هموار کرد. در کار گشایش راهی برای خروج از بن‌بست و دوار، لازم است که اوهام و داعیه‌ها را در زمان و تاریخ سنجید. از آخرین دعوی‌ها و داعیه‌ها حرفی نمی‌زنیم زیرا تکلیفشان در آینده

معلوم می‌شود. اما از دویست سال پیش که به تاریخ تجدد مآبی نگاه می‌کنیم اگر آن را دوران غلبه و هم بدانییم چندان خطا نکرده‌ایم». مطالب این کتاب که حاصل آخرین تأملات نویسنده در مباحث معطوف به علم و سیاست است، گهگاه با مخالفت‌هایی نیز همراه بوده است، اما همواره و با گذشت زمان، حقانیت و علمانیت تأملات ثابت شده است. اگرچه کتاب تازه دکتر داوری اردکانی همانند دیگر آثارش اجمالی و پر از اشاره است، اما معبر مناسبی برای پیمودن مسیر اندیشه‌ورزی اندیشمندی است که سهم زیادی در تاریخ تفکر معاصر ایران دارد. عناوین مقالات کتاب علم، اخلاق و سیاست عبارتند از: «سیاست درست چیست؟»، «عدل، عقل و اعتدال»، «پیشرفت و اخلاق»، «تأملی در سیاست علم و توسعه علمی»، «فلسفه و سیاست»، «علوم اجتماعی و فلسفه»، «جامعه و روشنفکری»، «دانشمندی و روشنفکری»، «مهندسی و اخلاق»، «جمع سیاست تدبیر و اصلاح، با عزت و افتخار»، «طرفداران سیاست‌های افراطی». در پایان کتاب نیز فصلی به نام «خاتمه» و پس از آن بخش نمایه‌ها آمده است.

دین و چالش‌های جهان معاصر (دو دفتر)

به کوشش دکتر عبدالرحیم گواهی^۱

اثر: مهدی چهل‌تنی، منوچهر صدوقی‌سها،

الیاس کلانتری و عبدالرحیم گواهی

در سال‌های اخیر، انواع و اقسام بوق‌های استعماری، صهیونیستی و انحرافی (متعلق به کزاندیشانی چون علمای سلفی و وهابی و اصناف و اذنان داخلی و خارجی ایشان نظیر شجاع‌الدین شفاها) دیانت و دین‌باوری، و اسلام و قرآن و پیامبر (ص) و ائمه اهل بیت علیهم‌السلام و بخصوص فکر و ذهن جوانان پاک و معصوم ما را مورد حمله و هجومه بی‌وقفه و غیرمنصفانه خویش قرار داده‌اند. لذا مؤلفان تصمیم گرفته‌اند که بر روی پایگاه اینترنتی «مرکز پژوهش ادیان جهان» به تعدادی از این ایرادات، شبهات، و اتهامات به ساحت مقدس دین

اسلام و مکتب حقه جعفری و اصولاً دین و دینداری پاسخ گویند و گوشه‌ای از مسئولیت عظیم الهی خویش در دفاع از حق و افشای سخن باطل را ادا کنند.

در این دو مجلد تعداد دیگری از شاگردان مرحوم علامه جعفری آقای دکتر گواهی را در پاسخ به سؤالات یاری کرده‌اند که به ترتیب عبارتند از آقای مهدی چهل‌تنی (با ۴۶ پاسخ)، آقای منوچهر صدوقی‌سها (با ۶ پاسخ)، آقای الیاس کلانتری (با ۲۸ پاسخ)، که در کنار ۲۲۵ پاسخ دکتر عبدالرحیم گواهی، زمینه چاپ و انتشار این مجموعه ۲۷۵ تایی

۱- محقق و مدرس ادیان، سرپرست گروه مطالعات آینده‌نگری فرهنگستان علوم

(در دو مجلد) پرسش و پاسخ‌های اعتقادی-دینی را فراهم آورده‌اند. در این دو دفتر تلاش شده تا هریک از پرسش‌های مطرح‌شده حتی‌المقدور به صورتی منطقی و عقلانی، به زبان علمی روز، و با استفاده از دو منبع اصیل اسلامی-قرآن و سنت- و نیز معارف بلند شیعی، تعلیم و آموزه‌های الهی ائمه دین، اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام، تا جایی که ممکن بوده به صورتی مختصر و مفید پاسخ داده شوند. در مجموع کلیه این پرسش و پاسخ‌ها روی پایگاه اینترنتی مرکز پژوهش ادیان جهان به نشانی www.wtrc.ir قرار داده شده‌اند (در هر شماره از فصلنامه پژوهشی این مرکز نیز تعدادی از پرسش و پاسخ‌های مهمتر برای اطلاع خوانندگان فصلنامه درج شده‌اند). این دفتر با هفده فصل یا عنوان و مجموعاً ۲۷۵ پرسش و پاسخ فراهم آمده و اظهار امیدواری شده است که همه‌ساله دفتر جدیدی از این مجموعه در اختیار جوانان، فرهیختگان و دانشگاهیان میهن اسلامی، و خیل عظیم علاقمندان به آموزه‌های اصیل اسلامی و

قرآنی قرار گیرد و سرزمین پاک ایران اسلامی و اذهان مشتاق جویندگان حق و حقیقت و بخصوص فرزندان عزیز این آب و خاک حتی‌المقدور از لوٹ وجود این همه شبها و تهمت‌پراکنی‌ها علیه اسلام، پیامبر و اهل بیت عصمت و طهارت پاک شود. کتاب دین و چالش‌های جهان معاصر در ۲ دفتر تنظیم شده و در مجموع ۱۷ فصل دارد. عناوین فصل‌های کتاب عبارتند از: فصل اول: آفرینش انسان و جهان؛ فصل دوم: دین و دینداری؛ فصل سوم: اسلام؛ فصل چهارم: قرآن؛ فصل پنجم: پیامبر (ص)؛ فصل ششم: امامت؛ فصل هفتم: اصول عقاید؛ فصل هشتم: احکام؛ فصل نهم: حضرت علی (ع)؛ فصل دهم: امام حسین (ع)؛ فصل یازدهم: امام زمان (عج)؛ فصل دوازدهم: زن در اسلام؛ فصل سیزدهم: عرفان اسلامی؛ فصل چهاردهم: ادیان و مکتب شرقی؛ و فصل پانزدهم: مسیحیت. کتاب در دو مجلد و به شمارگان ۲۰۰۰ نسخه در سال ۱۳۹۳ توسط مرکز پژوهش ادیان جهان (انتشارات گلیدر) منتشر شده است.

برای مشاوران و کارکنان فروش و فروشندگانی که مایلند خریداران را راهنمایی کنند، در بر دارد. دانشجویان در هر سطح تحصیلی جامعه، از دانشکده‌ها تا دانشگاه‌ها می‌توانند به صورت گسترده‌ای در مورد گوناگونی و تولیدهای گلکاری، فراگیری داشته باشند.

این کتاب جامع، تمام گونه‌های مهم گلکاری و بسیاری از گونه‌های غیر مهم را که امروزه در سطح جهانی پرورش داده می‌شوند، دربرمی‌گیرد. نمودارها، عکس‌ها و جدول‌ها، بسیاری از مفهومی‌ها و کارهای عملی را نشان می‌دهند. نمایه کتاب، امکان دسترسی کتاب به تمام عنوان‌های کتاب را فراهم می‌سازد. در جلد اول، مبانی دانش کشت و پرورش گل‌ها به طور مشروح آمده است و در جلد دوم تا چهارم، کشت و پرورش یک گل یا گروهی از گل‌ها، به صورت جداگانه مورد بحث قرار گرفته‌اند.

در برگردان کتاب «گلکاری، مبانی و گونه‌ها» نام‌های پیشنهادی آسان و مردم‌پسند برای هر گل، بیشتر با توجه به نزدیکی تلفظ واژه فارسی با نام بیگانه گیاه و گاهی جنس، خاستگاه یا نام انگلیسی گل‌ها و گیاهان، پیشنهاد شده که امید است بتواند در پالایش زبان فارسی از نام‌های بیگانه در حد خود، کارا افتد. همچنین در این راستا، در برگردان جلد دوم، افزون بر واژه‌نامه، نام‌نامه گیاهی مربوط به این جلد، افزوده شده و مانند همیشه، از واژه‌های مصوب فرهنگستان

گلکاری (مبانی و گونه‌ها)

ویراست دوم، جلد دوم

نویسندگان: دکتر جانامدال و دکتر هارولد اف. ویلکینز

برگرداننده: دکتر مرتضی خوشخوی

چاپ اول: ۱۳۹۳، انتشارات دانشگاه شیراز

«گلکاری، مبانی و روش‌ها» یک کتاب جامع است که برای متخصصان صنعتی و دانشجویان و استادان دانشگاهی طراحی شده است. این کتاب برای رشد فرآورده‌ها، راهاندازی مؤسسه‌ها و بازار رسانی فرآورده تولیدکنندگان کاربرد دارد. همچنین آگاهی‌های فنی

علوم، بهره‌گیری کامل شده است. با توجه به اینکه شناسایی گل‌ها و گیاهان زینتی که در این جلد آمده‌اند برای خوانندگان کتاب بسیار ضروری به نظر می‌رسید و تصویرهای سفید و سیاه متن اصلی هم برای این موضوع، بسنده نبود و از سوی دیگر، گونه‌ها و رقم‌های بسیاری در هر جنس وجود دارند، تصویر رنگی نمونه‌ای از هر جنس، توسط آقای دکتر مرتضی خوشخوی به صورت پیوست‌برگردان، آورده شده است تا کتاب بتواند بیشتر سودمند افتد.

جلد دوم کتاب از فصل ۱۳ شروع می‌شود و تا فصل ۶۷ ادامه می‌یابد. عناوین موضوعات فصل‌های این مجلد عبارتند از: گل گرمسیر زمستانی، زرنباد، گل الماسی، گل نعمانی (شقایق نعمانی)، گل انبوه، گل انتها، گل میمون، گل تاجی، گل شیراب، گل مینا، گل

نادرخشان، بگونیا زمستانه، بگونیا رکس، بگونیا ژوخه‌ای (بگونیا گل درشت)، بگونیا مومی، گل کاغذی، گل کامیاب، گل کیفی، میشا (همیشه‌بهار)، میناچینی (مینا یک‌ساله)، کاملیا، گل استکانی، فلفل زینتی، گل گندمی، گل ریحانی، کلماتیس، گل بخت، گل برف، گل ستاره، زعفران گل، گل بساکی، گل نگوینسار، کوکب، زبان پس قفای چند ساله و یک‌ساله، گل داوودی، میخک بریدنی، میخک گلدانی، گل قرنفل، گل مگسی، شیان، سرخارگل، دلدار، گل دشتی، گل شایان و فرفیونی (بنت قنسول). در پایان کتاب واژه‌نامه، نام‌نامه و واژه‌یاب مورد استفاده قرار گرفته است. جلد دوم کتاب «گلکاری مبانی و گونه‌ها» در اردیبهشت سال ۱۳۹۳ توسط انتشارات دانشگاه شیراز در ۲۰۰ نسخه به چاپ رسیده است.

الاعراض الطبیة

و المباحث العلائیه (جلد اول و دوم)

تألیف: سیداسماعیل جرجانی

تصحیح و تحقیق: دکتر حسن تاج‌بخش^۱

به همراه فرهنگ اغراض طبی، تألیف دکتر حسن تاج‌بخش
نوبت چاپ: سوم، ۱۳۹۳، دانشگاه تهران با همکاری فرهنگستان علوم
ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

سیداسماعیل جرجانی، با نگاشتن کتاب‌های ذخیره خوارزمشاهی و الاغراض الطبیة که به ترتیب دو دایره‌المعارف بزرگ و متوسط طب زمانند، یکی از پرچمداران طب فارسی و یکی از بنیانگذاران استوار پزشکی مشرق‌زمین و یا به عبارتی همه جهان دانش روزگار خود است. الاغراض الطبیة که جرجانی آن را در حدود ۵۲۵ هجری قمری، یعنی واپسین سال‌های زندگی به عنوان چکیده تکمله‌ای از ذخیره استخراج کرده، کتابی نوین است. جرجانی در این کتاب، ذخیره را به هم ریخته، برخی از باب‌ها و مطلب‌ها را از نو در هم آمیخته و آن را خلاصه و تکمیل کرده، گاهی سخن‌های دیگر آورده و برخی از مشکلات آن را حل کرده، یعنی طرح نو درانداخته است. الاغراض الطبیة یکی از منابع اصیل واژگان و ترکیب کلمات زبان فارسی، چه پزشکی و چه غیر پزشکی است. کتاب مزبور گذشته از آنکه نمایان‌گر ژرفای پزشکی کهن ایران و مشرق زمین است، هنوز

نیز جهت‌هایی از آن، کاربرد مفید دارد و به قول مصحح و محقق کتاب، بر هر پزشک ایران‌دوست و فرهیخته‌ای است که آن را بخواند و کسب فیض کند.

دکتر حسن تاج‌بخش بیش از سی سال است که در جریان مطالعات مربوط به تمدن و ادب ایران با الاغراض الطبیة و ذخیره خوارزمشاهی آشنایی دارد. سال‌هاست که افزون بر رشته تخصصی خود (میکروب‌شناسی و ایمنی‌شناسی) در گستره تاریخ پزشکی ایران تحقیق کرده و خدماتی شایان نموده است. ایشان در جلد دوم کتاب حاضر، فرهنگ اغراض طبی را تألیف کرده است. این کار دشوار و طولانی با پژوهش و بررسی مدارک اصلی خطی و چاپی پزشکی دیرین فارسی و عربی فرهنگ و تمدن ایران و همچنین تحقیقات امروزه انجام شده است. بدون این‌گونه فرهنگ، درک الاغراض الطبیة و همچنین ذخیره خوارزمشاهی و یا به عبارتی طب کهن ایران و تطابق یا تفاوت آن با دانش امروزی، دشوار است.

۱- عضو پیوسته فرهنگستان علوم و استاد دانشگاه تهران

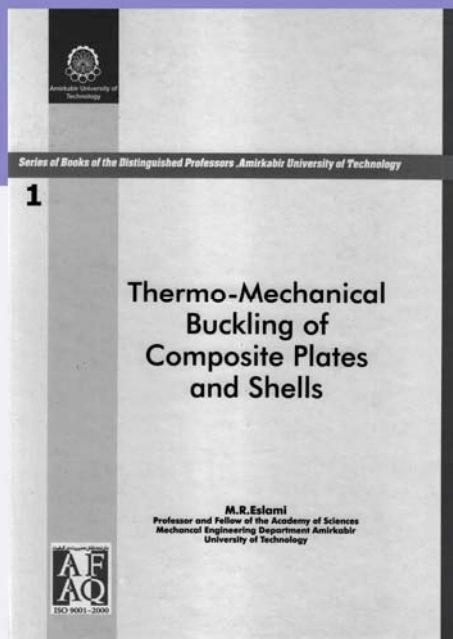
Solid Mechanics and Its Applications
Series Editor: G.M.L. Gladwell

M. Reza Eslami · Richard B. Hetnarski
Józef Ignaczak · Naotake Noda
Naobumi Sumi · Yoshinobu Tanigawa

Theory of Elasticity and Thermal Stresses

Explanations, Problems and Solutions

 Springer

کتاب

NEWSLETTER

The Academy of Sciences

Islamic Republic of Iran

53